

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 2. FEBRUARJA 1984

ŠTEVILKA 4 • LETO XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorénjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

KADROVSKA GIBANJA IN PROBLEMATIKA V LETU 1983

V letu 1983 je bilo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnosti Železarne poprečno zaposlenih 6.331 delavk in delavcev, kar je 54 manj kot leto poprej in 108 manj, kot je znašal plan zaposlenih za to leto. Stanje zaposlenih 31. decembra 1983 pa je bilo za 33 delavcev manjše, kot istega dne leta 1982.

OB KULTURNEM PRAZNIKU SLOVENSKEGA NARODA

Kulturni praznik slovenskega naroda, ki ga po odloku predsedstva Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta z dne 1. februarja 1945 praznujemo osmega februarja, na dan obletnice smrti dr. Franceta Prešerna, osrednjega slovenskega književnega genija, ni le priložnost, da z različnimi prireditvami oziroma proslavami in svečanostmi na posameznih območjih kulturne organizacije in društva prikažejo svojo ustvarjalnost in poudarjajo, ampak je tudi priložnost, da v temeljnih oziroma delovnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih pregledamo in ocenimo, kako v posameznih okoljih zadovoljujemo duhovne potrebe in interese delovnih ljudi in občanov, in kako uveljavljamo samoupravni položaj delavcev - neposrednih proizvajalcev v kulturni politiki.

Pri tem gre predvsem za odgovor na vprašanje, koliko smo v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in v občini kot celoti uspeli, da smoupravni organi in delegatske skupščine odločajo o kulturnih potrebah kot skupnih družbenih potrebah oziroma, da bi se ukvarjali tudi s problemi ustvarjalnih možnosti in kulturnega življenja delovnih ljudi in občanov, da bi bilo kulturno delovanje sestavni del njihovih razvojnih programov in da bi na ta način vplivali in usmerjali razvoj poklicnih in ljubiteljskih kulturnih dejavnosti kot izredno pomembnih dejavnikov kulturnega osveščanja in socialnega osvobodjanja delovnih ljudi in občanov. Vzporedno vprašanje je seveda, ali so osnovne organizacije zveze komunistov, zveze sindikatov, zveze socialistične mladine, organizacije socialistične zveze in druge družbenopolitične in družbene organizacije dovolj ustvarjalno delovale pri uresničevanju navedene kulturne usmeritve.

Takšna idejnopolitična usmerjenost zveze komunistov je še posebno poudarjena po sprejemu nove ustave, ki je kulturo, poleg vzgoje, izobraževanja in znanosti, opredelila kot »bistven dejavnik razvoja socialistične družbe, večje produktivnosti dela, razvoja ustvarjalnih sil ljudi in vsestranskega razvoja osebnosti, humaniziranja socialističnih samoupravnih odnosov in splošnega napredka družbe«. Le takšna idejnopolitična usmerjenost zagotavlja uresničevanje celovite podobe organizacij združenega dela, krajevnih in interesnih skupnosti kot temeljnih skupnosti, v kateri naj bi delovni človek in občan uresničil svoje osnovne gnotne in duhovne interese, svoje boljše proizvodne in druge ustvarjalne možnosti. Le na osnovi takih idejnopolitičnih usmeritev je mogoče hitreje in načrtneje razvijati kulturne potrebe delovnih ljudi ob istovrstnem zagotavljanju gnotnih in drugih možnosti za razvoj kulture. To pa je eden temeljnih pogojev za samoupravno sodelovanje delovnih ljudi v kulturnem življenju in za vsestranski razvoj osebnosti slehernega.

Seveda v praksi in vsakdanjem življenju stvari izgledajo precej drugače. Čeprav Železarna vsa leta, poleg svobodne menjave dela, gnotno podpira kulturno dejavnost v občini ali posamezne kulturne akcije, čeprav sindikat Železarne namenja dokajšno pozornost različnim kulturnim prireditvam in akcijam, najsibo kot neposredni organizator in finančni sodelavec, ne moremo reči, da smo kaj prida naredili v pogledu navedenih idejnopolitičnih usmeritev, pa tudi iz občinskih družbenopolitičnih organizacij ni bilo ustreznih spodbud ali akcij. Skrb za zadovoljevanje kulturnih potreb in interesov delavcev TOZD in delovnih skupnosti ter podporo kvalitetni kulturni ustvarjalnosti smo celo vgradili v tekoči razvojni program Železarne, vendar pa doslej v triletnem izvajanju tega programa niti enkrat nismo pregledali ali ocenili, kaj smo od tistega, kar smo napisali, naredili, kaj nismo in kaj bi morali.

Zelo veliko pobud in celo sklepov sindikalnih organizacij posameznih TOZD je bilo, da bi v Železarni morali imeti poklicnega kulturnega animatorja ob dejstvu, da je področje telesne kulture in športne rekreacije v tovarni že mnogo let profesionalno zasledeno in da kultura pomeni enega bistvenih dejavnikov razvoja; žal to ni bilo uresničeno. Seveda je glede na to tudi razmerje med telesno in duhovno kulturo in rekreacijo očitno vsestransko v prid prve, tako v pogledu materialne kot moralne podpore. Samo eden od primerov je, na primer, od kadrovske službe oziroma oddelka za družbeni standard predložen in brez kakršnekoli razprave osvojen obseg možnega koriščenja izredno plačane odsotnosti za telesno in duhovno kulturo. Od celotnega obsega 1.801 dan za leto 1984, odpade le 120 dni ali 7,1 % za duhovno kulturo!

Ob nezadostni aktivnosti in prodornosti družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju idejnopolitične usmeritve kulturne politike v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, SIS in v občini takim odnosom in razmerjem, zaradi nerazvitih lastnih potreb in interesov za kulturo, dajejo svoj pečat tudi posamezniki na odgovornih in odgovornejših delovnih nalogah in opravilih v združenem delu, samoupravnih organih ali družbenopolitičnih organizacijah. Pri tem gre seveda za odsotnost spoznanja, da je kultura nerazdelna sestavina človekovega življenja in dela, da kulturna politika teži za tem, da bi se človek razvil v vsestransko oblikovano, svobodno in ustvarjalno osebnost, ki bo sposobna kritično presoati dogajanja okrog sebe in ustvarjalno sodelovati v procesih, ki jih prinaša nadaljni razvoj družbe, razvoj samoupravnih odnosov in vsesplošni napredek. Odsotnost spoznanja, da vsega tega, niti dejavne prisotnosti slehernega posameznika v družbenem razvoju in izgradnji socialistične samoupravne družbe ne bo mogoče uresničiti, če ne bomo dosegli višje kulturne ravni posameznika in družbe kot celote. Zato bi ob vsakoletnem kulturnem prazniku morali narediti tudi letno bilanco, kako uresničujemo kulturno politiko socialistične samoupravne družbe v konkretnih okoljih.

OBČINSKI SINDIKAT O RESOLUCIJI ZA LETOŠNJE LETO

V petek, 27. januarja je bila 16. redna seja predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov, na kateri je bilo govora o predlogu resolucije za letošnje leto, o občnih zbiorih osnovnih organizacij sindikata ter o evidentiranih kandidatih za nosilce vodilnih družbenih funkcij v občini.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kadrovskega sektorja Železarne v svojem letnem poročilu ugotavlja, da se vsa znižanja predvsem nanašajo na proizvodne TOZD, kjer manjka delavcev na začetnih delih v neposredni proizvodnji. Z zaostritvijo pogojev pri sprejemanju novih delavcev zaradi gospodarskih težav in preobremenjenosti infrastrukture so se kadrovske vire zmanjšali. Ostajamo pri kadru iz domače občine in bližnje okolice, ki pa v večini primerov pričakuje več kot lahko nudi naša tehnologija in se zato preje odloča za vsako drugo delo, kakor za delo v proizvodnji. Pri tem služba poudarja, da bodo potrebne ustrezne aktivnosti na področju nagrajevanja, urejanja delovne in tehnološke discipline, organizacije dela in ureditve delovnih pogojev, če hočemo, da bomo ob tako zastavljeni politiki sprejema

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pakiranje žeblicev v žebličarni (foto S. Kokalj)

PREDLOG EVIDENTIRANIH KANDIDATOV ZA VODILNE DRUŽBENE FUNKCIJE V OBČINSKI SKUPŠČINI IN SKUPŠČINAH SIS ZA MANDATNO OBDOBJE 1984-1986

Predsedstvo občinske konference SZDL Jesenice je na svoji drugi redni seji 26. januarja ocenilo delovanje delegatskega sistema in delo nosilcev vodilnih družbenih funkcij, ki jim v tem letu poteka prvi mandat. Na osnovi razprave o predlogu koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri predsedstvu OK SZDL Jesenice o evidentiranih možnih kandidatih za prevzem teh dolžnosti v mandatnem obdobju 1984-1986 je predsedstvo sklenilo, da temeljnim kandidacijskim konferencam predlaga v razpravo naslednji predlog:

I. SKUPŠČINA OBČINE JESENICE

1. Na osnovi ocene dela predsednika in podpredsednika Skupščine občine Jesenice ocenjujemo, da sta v tem mandatu na svojem področju uspešno delovala ter veliko prispevala, da se v naši občini delegatski sistem kljub določenim težavam v temeljnih okoljih krepi in razvija. Občina se je v tem času (kot širša družbenopolitična skupnost) na področju gospodarstva uspešno razvijala na vseh področjih, predvsem pa

v splošno korist vseh delovnih ljudi in občanov, ki živijo na tem območju. Zaradi vsega tega in njihovih sposobnosti, družbenopolitični naravnosti, moralnopolitičnih kvalitativ in delovanja ob reševanju problemov v občini predlagamo, da za drugo mandatno obdobje ponovno kandidirata:

— Franc BRELIH — za predsednika Skupščine občine Jesenice in
— Franc ŽERJAV — za podpredsednika Skupščine občine Jesenice.

2. Iz istih razlogov se predlaga:

— Marjan DROLIC — za predsednika zbora združenega dela — ponovno,

— Zdenko CUND — za podpredsednika zbora združenega dela, rojen 18.11.1949, stanuje na Bledu, Alpska 15. Po poklicu je inženir organizacije dela in je zaposlen v TOZD Remontne delavnice - Železarna Jesenice kot vodja tehničnih služb,

— Rina KLINAR — za predsednico zbora krajevnih skupnosti — ponovno,

— Dušan NOVAK — za podpredsednika zbora krajevnih skupnosti — ponovno,

— Dante JASNIČ — za predsednika družbenopolitičnega zbora — ponovno,

— Slavko HUMERCA — za podpredsednika družbenopolitičnega zbora — ponovno.

(Nadaljevanje na 7. strani)

AKTUALNA IDEJNOPOLITIČNA VPRAŠANJA UVELJAVLJANJA IN RAZVOJA POLITIČNEGA SISTEMA

Pod gornjim naslovom so v prilogi Komunista 27. januarja letošnje objavljene teze oziroma gradivo, ki je namenjeno za sejo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, vendar pa naj bi pomenilo tudi začetek širših razprav v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih znotraj političnega sistema in v drugih družbenopolitičnih organizacijah o stopnji razvosti političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Gradivo, kakor je poudarjeno v uvodu, daje splošna izhodišča za razpravo o političnem sistemu in opredeljuje nekatere elemente za oceno vzrokov prepočasnega uveljavljanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki bi jo morali konkretizirati v slehernem okolju oziroma v institucijah političnega sistema. Gradivo skuša tudi širše osvetliti nekatere idejnopolitične in teoretične osnove institucij in mehanizmov političnega sistema, o katere

rih vlada v družbi in v zvezi komunistov vrsta nespornostimov. V tem smislu je gradivo tudi osnova za idejnopolitično usposabljanje in graditev enotnosti v zvezi komunistov o najpomembnejših vprašanjih kontinuitete v razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Gradivo opozarja tudi na nekatere slabosti pri uveljavljanju političnega sistema ter poudarja aktivnosti, ki so nujne za njihovo odpravljanje in

(Nadaljevanje na 7. strani)

VPRAŠANJA ZA RAZREŠEVANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI

V zadnji številki Železarja smo v povzetku objavili del gradiva, ki ga je objavilo predsedstvo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije v okviru priprav na problemsko konferenco o uveljavljanju inovacijske dejavnosti kot množičnega gibanja, v katere naj bi se vključile organizacije in organi zveze komunistov in ostale družbenopolitične organizacije in subjekti, ki delujejo na tem področju ali jih obravnava problematika prizadeva.

Drugi del omenjenega gradiva, ki je bilo 20. januarja, objavljeno v posebni prilogi Komunista, pa poudarja vprašanja za razreševanje problemov, ki se nanašajo na inovacijsko dejavnost in ki bi jih morala obravnavati problemska konferenca. Seveda bi za uspešnost problemske konference o njih morali spregovoriti v združenem delu in ovrednotiti rezultate in učinke uresničevanja doslej sprejetih družbenih dogovorov o pospeševanju ustvarjalnosti in o inovacijski dejavnosti ter uresničevanje akcijskih usmeritev za delova-

nje komunistov na tem področju. Pri tem sta mišljena družbeni dogovor o inovacijah, ki je v Sloveniji veljaven od februarja 1977 in jugoslovanski družbeni dogovor o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnosti, ki je veljaven od junija 1977 in opredeljuje sprejete na zadnjih kongresih zveze komunistov, ter druge opredelitve v ustavi, zakonu o združenem delu in ostalih normativnih dokumentih. Med pomembnejšimi vprašanji bi v pripravah na problemsko konferenco o uveljavljanju inovacijske dejavnosti morali biti tudi vprašanja

(Nadaljevanje na 2. strani)

V JANUARJU SMO PRIČAKOVALI VEČ

Januar naj bi bil eden najuspešnejših proizvodnih mesecev, saj pozitivni vplivi, kot so dolžina meseca in manjša odsotnost z dela zaradi dopustov, ugodno vplivajo na proizvodni proces.

Kljub temu je bila po podatkih statistike sektorja za ekonomiko in organizacijo do 30. januarja skupna proizvodnja 118.085,7 tone, kar je 97,3 % družbenega plana ali 99 % nekoliko nižjega operativnega programa. Vzrok za nižjo proizvodnjo so krajši, vendar pogosti zastoji.

V TOZD Plavž so plan presegli in izdelali 14.849,7 tone grodlja, kar je 109,6 % družbenega plana. V TOZD Jeklarna so vili 38.712 ton jekla, kar je 96,9 % družbenega plana in 100,5 % operativnega programa.

Do 30. januarja je bilo premlelih 28.969 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 95,6 % družbenega plana in 95 % nekoliko nižjega operativnega programa. Plan ob preme so presegli v TOZD Varnar, Valjarna debele pločevine, HV Bela, HV Jesenice, precej pod planom pa so z odpremo v TOZD Vratni podboji (zaradi vzorčne proizvodnje in velike razdrobljenosti naročil), v Jeklovleku, Valjarni žice in profilov, Žičarni, Žebličarni in TOZD Elektrode.

Podrobnejše proizvodne rezultate bomo objavili v naslednji številki Železarja.

V TOZD ŽEBLJARNA V LETU 1983 POLEG DOBRIH IZVOZNIH REZULTATOV TUDI VELIKO TEŽAV

Žičniki so pomemben izvozni artikel za našo Železarno, saj se na zunanjem tržišču dobro prodajajo. V naši izvozni realizaciji predstavlja izvoz žičnikov pomembno postavko. TOZD Žebljarna izvaža 98 % svoje proizvodnje v celoti na konvertibilno področje, predvsem v ZDA in Zahodni Nemčiji.

Preteklo leto je bilo za TOZD Žebljarno izredno težko. Sredi leta so morali zaradi pomanjkanja vložka (vlečene žice) ustaviti proizvodnjo za cel teden. Poleg tega pa so se vrstile okvare na žebljarskih strojih kot nikoli doslej. Zaradi teh težav so za družbenim planom proizvodnje zaočevali za 430 ton. To pa so, po besedah vodja TOZD Žebljarna Leona Mesariča, ki smo ga zaprosili, da nam v kratkih črtah predstavi to temeljno organizacijo, najslabši proizvodni rezultati, kar so jih dosegli v zadnjem desetletju.

»V preteklem letu je imela TOZD Žebljarna že tretje leto zapored enak družbeni plan proizvodnje, 11.500 ton žebeljev. Od tega je bilo 10.000 ton namenjeno izvozu. Lani te količine nismo dosegli. Vzrokov za to je več, najpomembnejši med njimi je, da smo morali konec maja in v začetku junija povsem ustaviti proizvodnjo in delavce poslati na dopust, ker ni bilo vložka. S tem je bilo izgubljenih 300 ton proizvodnje za izvoz. Stanje z vložkom se je potem postopoma izboljševalo in pričakovali smo, da bomo izgubljeno vsaj delno nadoknadili. Zgodilo pa se je ravno nasprotno. V zadnjih mesecih lani se je zaostanek za planom še povečal. Lahko rečem, da so tudi subjektivni dejavniki znotraj TOZD Žebljarna vplivali na to. Opaziti je, da storilnost na žebljarskih strojih pada, kar je zaskrbljujoče. Glede na leto 1981, ko smo brez posebnih težav dosegli družbeni plan proizvodnje, je storilnost v zadnjih dveh letih močno padla. Za to ne moremo kriviti samo slabost oskrbo z vložkom. Eden od vzrokov je tudi slabše vzdrževanje kot je bilo v preteklih letih, poleg tega pa je treba povedati tudi, da toliko okvar, kot smo jih imeli lani, še ni bilo. Na novih žebljarskih strojih so se namreč začeli krhati nekateri strojni deli, ki so močno dinamično obremenjeni, zanje pa v skladišču ni bilo rezervnih delov. In ko hiša že leli skupaj se rade pojavijo nove težave, ki vsa stvar samo še pospešijo. Pri nas se je to zgodilo z vzdrževanjem, ker TOZD Žebljarna ni na prednostni listi v delavnicah, kjer popravljajo ali izdelujejo nove rezervne dele. Težava je tudi v tem, da smo v TOZD ostali brez ključavnice (upokojitve, JLA, izključitve ...). K temu so pripomogli tudi delavci sami zaradi premajhne pozornosti pri delu.

Prav vsega pa nam tudi ne gre očitati,« je nadaljeval Leon Mesarič, »nekaj kvalitativnih dosežkov TOZD Žebljarna tudi ima. Najpomembnejši med njimi je izvoz v količini 10.832 ton, tako, da je za domači trg bilo izdelano le 238 ton žičnikov skozi vse leto. Plan izvoza smo tako presegli za 8,32 %.

Zaradi močno povečanega izvoza smo imeli tudi več dela. Poostri smo morali kontrolo, da smo zagotovili kvaliteto, ki jo zahtevajo kupci v ZDA in Zahodni Nemčiji. Zaradi tega je bilo potrebno izločiti večje količine žičnikov kot v preteklosti. Tako smo dosegli manjši izplen, kot bi ga imeli sicer, kar pa ima svoje opravdilo v večjem izvozu. Izmet bi bil sicer lahko nižji, če bi delavci na žebljarskih strojih povečali samokontrolo. Možnosti za izvoz so namreč količinsko večje, kot je bila naša realizacija proizvodnje, vendar se tu pojavlja vprašanje gospodarnosti. Možnosti za količinsko povečanje proizvodnje ob današnjem pomanjkanju jekla niso ravno velike. Zato moramo v naš program uvajati predvsem kvalitetnejše proizvode.

Slabšemu delu v preteklem letu so primerni tudi osebni dohodki v TOZD Žebljarna. Po višini osebnega dohodka je za nami samo še TOZD Družbena prehrana. Med našimi delavci to povzroča precej nezadovoljstva. Lahko sklepamo, da je to tudi eden od vzrokov, da volja do dela v TOZD Žebljarna pada.

Veliko nezadovoljstva je bilo tudi zaradi premijskega sistema za pospeševanje izvoza. TOZD Žebljarna izvozi kar 98 % svoje proizvodnje, za izvozne dosežke pa smo bili deležni najmanjših premij. Ta sistem je padel na preizkušnjo in za proizvodne delavce ni spremenljiv. Strokovne službe, ki so pripravile tak premijski sistem, smo opozorili na to, vendar niso ukrepale. Prepričani smo, da ta sistem premiranja izvoznih dosežkov ni pošten do delavcev v TOZD Žebljarna.

Osebnih dohodkov so v naši temeljni organizaciji prav zaradi izvozne usmerjenosti precej nižji, kot bi bili

sicer. Proizvodnja za izvoz zahteva več delovnih ur na enoto proizvoda, kar znižuje storilnost, kljub temu pa so stimulacije iz tega naslova nižje kot pri drugih TOZD.

Imamo tudi kadrovske težave, tako kot povsod v Železarni. V temeljni organizaciji smo imeli po spisku toliko delavcev, kot je bilo načrtovano, vendar se nam je odsotnost zaradi bolovanj močno povečala. Še leta 1981 smo bili glede bolniške odsotnosti s 7 % pod povprečjem Železarne, v preteklem letu pa se je gibala med 9 in 14 %. V času ustavitve proizvodnje zaradi pomanjkanja vložka pa je narasla celo na 18 %. Ti podatki so zelo zaskrbljujoči in bi se z njimi v večji meri morali ukvarjati kadrovski sektor in psihologi. K tako spremenjenemu odnosu do dela in prisotnosti na delu se je pridružila še slabša tehnološka disciplina, tako da imamo težav iz dneva v dan več.

Obilica težav, s katerimi se v TOZD Žebljarna srečujemo, bi pravzaprav morala spodbuditi delo samoupravnih organov, pa tudi družbenopolitičnih organizacij v TOZD. Menim, da samoupravni organi, tako odbori kot delavski svet, delajo dokaj aktivno in sprejemajo dokaj dobre ukrepe za izboljšanje stanja. Med drugim so opozorili na nekatere nepravilnosti v odnosih med TOZD in delovnimi skupnostmi, opozorili pa so tudi na neusklajen sistem nagrajevanja. Od strokovnih služb so zahtevali pojasnila oziroma odgovore na vprašanja, ki so jih delavci zastavljali, pa tudi ukrepe. Žal so strokovne službe od tega storile zelo malo ali pa nič. Kot zelo slabo pa lahko ocenimo delo delegacij za SIS. Na tem področju smo med najslabšimi v Železarni.

Najbolj bi se nad takim stanjem morali zamisliti v družbenopolitičnih organizacijah, še posebej v sindikalni organizaciji. Po mojem mnenju sindikalne organizacije ni čutiti. Ob problemih, ki so bili nakazani v TOZD Žebljarna, bi moral sindikat še bolj aktivno delati, tako v Železarni kot na občinskem nivoju, žal pa se to ni zgodilo. To pasivno stanje je v naši temeljni organizaciji povezano še z poprej navedenimi težavami, zaradi česar delavci odklanjajo delovna nujna v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih.

Mislim, da bo prav kmalu prišel čas, ko se bodo morali delavci zavedati tudi teh obveznosti. Takrat bo potrebno krepko zaorati v ledino samoupravljanja, ki se ji sedaj tako izogibamo. Samoupravljanje ne more biti učinkovito toliko časa, dokler ga delavci ne bodo vzeli v svoje roke. Danes delavec bore malo odloča o dohodku in to tudi čuti. Ves dohodek je že vnaprej z raznimi zakonskimi določili usmerjen. Za drobtinice pa naj bi se dajal delavec. Ali naj ga

usmeri v delovno organizacijo, za družbeni standard in če kaj ostane mogoče še za osebne dohodke, za svoj osebni standard oziroma za družino? Skrajni čas je že, da se delavci zdramijo in začnejo preko sindikalne organizacije zahtevati vse tisto, kar jim zakon o združenem delu nudi.

TOZD Žebljarna v naši Železarni ni ravno v časih glede na svojo nizko dohodkovno stopnjo, vendar zato ni kriva sama. V podobnem položaju je, kot druge temeljne organizacije hladne predelave, ali pa še v slabšem, kajti žebli niso v skupini proizvodov črne metalurgije in njihova cena se ne dviga skladno s ceno jekla, v našem primeru vlečene žice. Zato cene žebeljev močno zaostajajo celo za ceno žice. V takih pogojih jih je nesmiselno prodajati na domačem tržišču. Precej več lahko iztržimo na zunanjem trgu. To dejstvo narekuje tudi nadaljnjo usmeritev TOZD Žebljarna.

Če želimo prekiniti z nesporazumom okrog tega, ali je Žebljarno potrebno ukiniti ali ne, se moramo najprej vprašati, če nam 4 ali 5 milijonov dolarjev kaj pomeni ali ne? Če rečemo da, potem je treba reči da tudi za razvoj Žebljarne. V letošnjem letu nam na tem področju zelo dobro kaže. Prav zaradi naše izvozne usmerjenosti smo uspeli, kot edina temeljna organizacija v Železarni, pridobiti mednarodni kredit za nabavo novih žebljarskih strojev za valjanje žebeljev. Valjani žebli s spiralnim ali rebrastim stebrom bodo naš novi proizvod, ki ga zahteva ameriško, v zadnjem času pa vse bolj tudi zahodnonemško tržišče. S temi proizvodi lahko pri izvozu dosežemo bistveno višje cene, zato tudi težav z odplačevanjem kredita ne bo. Prvi tak stroj je začel poskusno obratovati v preteklem letu, nadaljnih devet pabomo dobili do konca julija letos. Prepričani smo, da bomo s temi novimi izdelki lahko vsaj deloma oskrbeli tudi domači trg, saj je tudi pri nas povpraševanje po teh žičnikih čez noč naraslo, čeprav so analize prodajnega sektorja kazale, da za to vrsto izdelkov ni zanimanja.

Na TOZD Žebljarna je glede na prihodnost potrebno gledati kot na temeljno organizacijo, ki se lahko preusmeri tudi na druge proizvode, kot so, denimo, elementi za rezanje, preusmeri pa se lahko tudi v predelavo kvalitetnih ogljikovih in legiranih žic s hladnim valjanjem. V ta namen imamo na razpolago zelo primeren prostor nekdanjega Jeklovleka, kjer je možno zgraditi sodobno proizvodno zgradbo. Pri tem ne bi bilo potrebno bistveno povečati števila zaposlenih, znižati pa bi morali proizvodno žebeljev, v kolikor pa bi še proizvajali, bi to bili kvaliteten visoko vredni izdelki. Preostali del proizvodnje pa bi predstavljala profilna žica. Tako bi v prihodnje ostali pri količini 10.000 ton predelane jeklene žice, ker za večje količine najbrž tudi v prihodnosti ne bo dovolj vložka.

OBČINSKI SINDIKAT O RESOLUCIJI ZA LETOŠNJE LETO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iz poročila sveta za vprašanja dolgoletne stabilizacije je razvidno, da je sedanji predlog resolucije o razvoju občine v letu 1984 boljši in konkretniji od osnutka, saj so v njem upoštevane pripombe iz razprave. Kljub temu pa člani sveta menijo, da bi morala resolucija vsebovati zahtevo po tem, da osebni dohodki ostanejo na sedanji ravni, saj bi vsako nadaljnje zniževanje realnih osebnih dohodkov resno ogrozilo že tako ne posebno visok življenjski standard delavcev. Svet tudi predlaga, naj občinski izvršni svet spremlja gospodarska gibanja v občini in v primeru, da se pojavijo neskladja, pripravi rebalans proračuna. Na sestanku smo tudi slišali, da naj se popravijo jezikovne in druge nerodnosti v besedilu predloga resolucije.

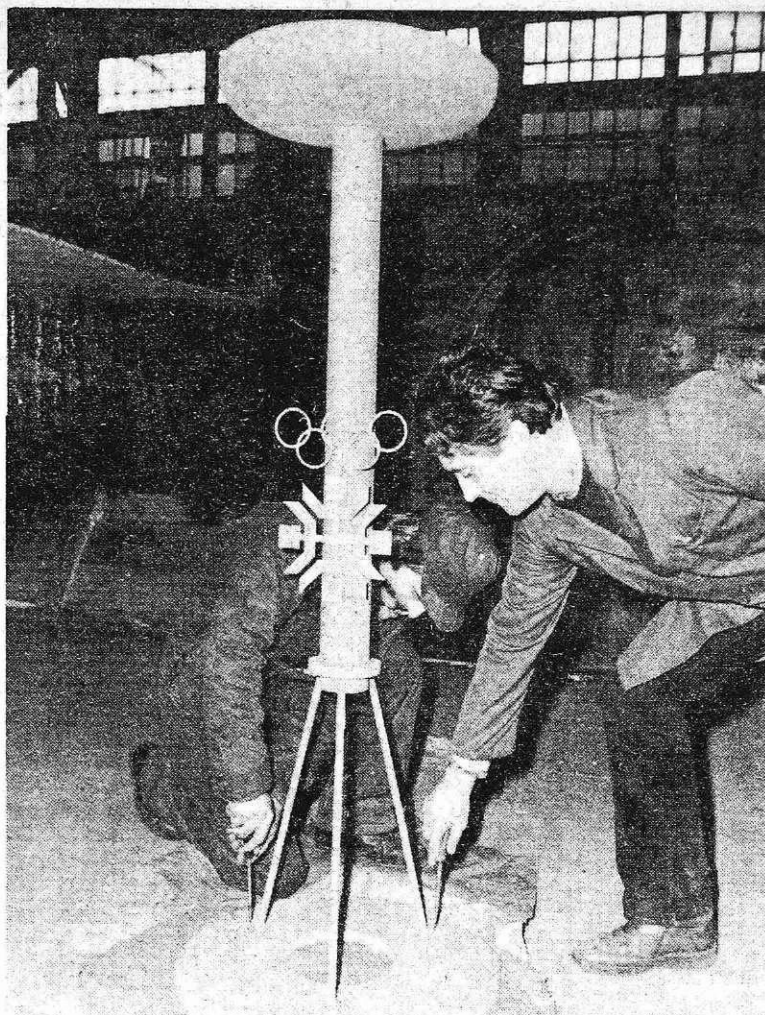
Tovariš Piciga je poročal o občnih zbiorih osnovnih organizacij zveze sindikata. Ugotovil je, da se na teh zbiorih pogosto pojavljajo vprašanja, ki sicer sodijo na področje samoupravljanja, najbolj pogosto je na dnevnem redu nagrajevanje in kritika delovanja delegacij in delegatov. Zdi se, da je sindikat še vedno premalo samoupravno angažiran.

Na občnih zbiorih v Železarni so delavci kot najbolj pereče probleme omenjali varnost pri delu, odsotnost z dela in nizke pokojnine. O teh in drugih problemih, ki tarejo železarje, naj bi se na svojem bližnjem sestanku pogovorili člani predsedstva občinskega sveta sindikata in člani

poslovnega odbora jeseniške železarne.

Evidentirani kandidati za vodilne družbene funkcije v občinski skupščini in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti za naslednje mandatno obdobje so, razen nekaterih, večinoma isti kot dosedaj. Ponovno so bili evidentirani, ker se je »občina v tem času (njihovem prejšnjem mandatu) na področju gospodarstva uspešno razvijala na vseh področjih, predvsem pa v splošno korist vseh delovnih ljudi in občanov, ki živijo na tem območju.« Liste kandidatov bodo dostavljene vsem temeljnimi kandidacijskim konferencam v organizacijah združenega dela, ki morajo kandidacijski postopek zaključiti do 13. februarja. Glede na vedno krajšo mandatno dobo in vedno bolj zapleten volilni sistem je komajda mogoče izpeljati volilni postopek za eno mandatno obdobje, ko je že treba začeti priprave za naslednje, če obdobja prilagajanja delegatov novim funkcijam niti ne omenjamo. Zato predsedstvo občinskega sveta sindikata predlaga, naj bi vendar nekoliko revidirali volilni sistem in spremenili zakon o volilnem postopku, predvsem pa naj bi ga poenostavili.

Kar se tiče volitev, še ena zanimivost z republiško-zveznega nivoja. Za funkcije člana predsedstva SFRJ, predsednika predsedstva SR Slovenije in člana predsedstva SRS so bili evidentirani France Popit, Stane Dolanc in Janez Stanovnik, vendar še ni predlagano, kako si bodo te dolžnosti razdelili.

Gorilnik za olimpijski ogenj, ki ga obrat konstrukcij TOZD Strojne delavnice poklanja Sarajevu (foto S. Kokalj)

VPRAŠANJA ZA RAZREŠEVANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nosti kot množičnega gibanja obravnavali še (citirano iz gradiva):

— kakšne usmeritve in ukrepe bi bilo treba uveljaviti, da bi se povečala motiviranost delavcev, da bi delali bolje, da bi, brez strahu za zmanjševanje delovnih mest in tehnološko brezposelnost, na podlagi spoznanj o organski zvezi med produktivnostjo živega dela ter naraščanjem celotne mase dohodka ter (da bi) izhajajoč iz lastnega ekonomskega položaja in položaja TOZD in akumulativne sposobnosti združenega dela, zavestno vlagali vse večji del lastnih prizadevanj in aktivnosti, pa tudi dohodka, v nadaljnji razvoj tehnike in tehnologije, ter s tem stalno povečevali produktivnost lastne temeljne organizacije in celotnega združenega dela;

— kako na podlagi izkušenj v inovacijsko naprednejših organizacijah združenega dela zagotoviti, da se bodo spoznanja in prizadevanja vseh delavcev za tehnično-tehnološke, organizacijske in upravljalne inovacije uveljavila kot sestavni del samoupravnih pravic in dolžnosti učinkovitega upravljanja in izboljševanja celovitega delovnega procesa, začeti z vlogo delavcev v vseh samoupravnih delovnih skupinah v neposredni proizvodnji ter na vseh drugih ravneh samoupravnega organiziranja;

— kako zagotoviti kar se da učinkovit prenos domačega znanja in tehnoloških in tehničnih dosežkov iz raziskovalno-razvojnih in visokošolskih organizacij k delavcem v ozdih ter jih skupaj z njihovo inovacijsko dejavnostjo spreminjati v industrijsko uporabne in dohodkovno zanimive inovacije;

— kako ob uresničevanju zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu v praksi hitreje uveljaviti tehnološka znanja v sestavi osnovnih sredstev organizacij združenega dela ter inovacijska spoznanja in izsledke ekonomsko ovrednotiti glede na njihov prispevek k dohodku OZD in pravno zaščititi, razviti sistem amortizacije znanja, z nadaljnjim dograjevanjem sistema nagrajevanja

po delu pa ustvarjalnim delavcem in skupinam zagotoviti tudi ustrezno nadomestilo za njihov inovacijski prispevek k družbeni proizvodnji in h krepitvi družbene lastnine;

— kako zagotoviti, da se bo inovacijska dejavnost delavcev v združenem delu v obliki usmerjenega množičnega inovacijskega gibanja kot tudi v obliki usmerjene raziskovalno-razvojne dejavnosti hitreje uveljavljala kot povsem običajen sestavni del reprodukcijskega procesa in poslovanja vsake organizacije združenega dela in kot dejavnost, ki more bistveno izboljšati rezultate gospodarjenja in zagotoviti razvoj;

— kako pospešiti oblikovanje in uveljavljanje sistemskih možnosti za tako združevanje sredstev, ki bi v razmerah racionalnega gospodarjenja z družbenim kapitalom, omogočale večji obseg samofinanciranja in kreditiranja razvoja in uvajanja industrijsko uporabnih proizvodnih, tehnoloških, pa tudi organizacijskih inovacij, ki bodo stalno večale dohodek in akumulacijo z doma razvito tehniko, tehnologijo in znanji kot temeljnim pogojem za naraščanje produktivnosti tekočega dela in za kakovosten razvoj produkcijskih sil in celotne družbe.

Ker pogoji gospodarjenja, vključno z ukrepi tekoče ekonomske politike, zlasti v zadnjih letih prejšnjega desetletja objektivno niso dovolj spodbujali naporov za krepitev lastnih inovacijskih zmogljivosti, je smiselno oceniti, ali bodo delavci v TOZD zmogli sami iz sebe zagotoviti oživljanje lastnih inovacijskih zmogljivosti ali pa bi bilo smotno iskati tudi ustrezne mehanizme v tekoči ekonomski politiki, ki bi zlasti inovacijsko usmerjenim OZD omogočila različne oblike olajšav. Olajšave, katerih učinke bi morali delavci TOZD neposredno čutiti tudi v dohodku njihovih TOZD, naj bi motivirale ne samo njih, ampak tudi delavce v vseh drugih TOZD, ki sistematskemu razvoju in krepitvi inovacijske sposobnosti niso posvečali potrebne pozornosti.

V žebljarni (foto S. Kokalj)

KADROVSKA GIBANJA IN PROBLEMATIKA V LETU 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

delavcev tudi izdelali dogovorjene količine proizvodov.

Za planiranim številom delavcev (108) smo zaostali, ker ni kandidatov za opravljanje takih del, kar lahko pričakujemo tudi v bodoče, ker ni tako močnih kadrovskih virov, kakršne se zahteva z letnimi plani. Zato bo za doseganje dogovorjene in načrtovane proizvodnje potrebno iskati notranje rezerve, hkrati pa še v občini dogovoriti za tak razvoj, v katerem bo človek resnično nosilec in cilj razvoja.

Manjkajoče delavce smo v preteklem letu nadomeščali z različnimi ukrepi, ki pa so le kratkoročnega značaja in ne prinašajo trajnih rešitev, ugotavlja kadrovska služba v svojem letnem poročilu. Zaposlovanje dijakov in študentov med počitnicami, nadurno delo, delo redno zaposlenih za manjkajoče, pogodbeno delo upokojencev, redno zaposlenih in drugih delovnih organizacij, delo delavcev skupnih služb in mladinske prostovoljne akcije so oblike, s katerimi smo nadomeščali delavce v neposredni proizvodnji. Tak način nadomeščanja manjkajočih delavcev pa ne zagotavlja kontinuitete in kvalitete in zato bo treba iskati dolgoročneje rešitve.

Delovno razmerje je v letu 1983 prekinilo 739 delavcev ali 101 delavec manj kot leto poprej. Na prvem mestu so z 223 primeri še vedno disciplinski odpusti, čeprav so za 19,2 % nižji kot leto poprej. Sledijo odhodi v JLA, sporazumna oziroma prekinitev na lastno odpoved, starostne upokojitve, invalidske upokojitve itd. Vse vrste prekinitev delovnega razmerja so v pomembnem upadku, žal pa je med umrlimi 25 delavcev ali 12 več kot v letu 1982.

V letu 1983 je delovno razmerje s TOZD in delovnimi skupnostmi sklenilo 706 delavcev ali 51 manj kot leto poprej, oziroma 33 manj kot je bilo prekinitev. To je posledica že opisanih razmer in seveda dejstva, da je ob manjšem sprejemu tudi manjši odhod.

ZMANJŠANA SKUPNA ODSOTNOST Z DELA

V letu 1983 je znašala skupna povprečna dnevna odsotnost 18,24 %, kar pomeni, da je bilo povprečno dnevno odsotnih 1.155 delavcev. Skupna odsotnost je bila sicer v primerjavi z letom 1982, zaradi manjše bolezenske odsotnosti in manjšega števila neopravičenih izostankov za 0,43 % manjša, vendar pa to pomeni le v povprečju 27 delavcev. To, navajajo v poročilu, kaže na delno stabilizacijo kadra in na dosedanj nepravilni ekstenzivni razvoj, ki spodbuja bolezensko odsotnost in neopravičene izostanke.

Skupna bolezenska odsotnost je v lanskem letu znašala 7,64 %, kar je za 0,23 % nižja kot leta 1982, na kar pa sta v glavnem vplivala manjša odsotnost zaradi porodniškega dopusta in manjšega obsega skrajšanega delovnega časa. Povprečna bolezenska odsotnost do 30 dni je bila lani 4,65 % ali 0,07 % višja kot leto poprej, nad 30 dni pa je znašala 2,30 %, oziroma 0,12 % manj kot v letu 1982, kar praktično ne pomeni nobene spremembe, zanika pa tudi ugotovitev službe »o delni stabilizaciji kadra«.

Največji delež v skupni odsotnosti predstavljajo redni letni dopusti, ki so v lanskem letu obsegali 9,73 % ali 0,03 % manj kot leto poprej. Vse ostale oblike odsotnosti — izredno plačana in neplačana, zaradi vojaških vaj, pozivov in neopravičenih izostankov — so skupaj predstavljale 0,87 % ali 0,17 % manj kot leta 1982. Pri tem so se v primerjalnem obdobju za 0,14 % zmanjšali neopravičeni izostanki.

Ob tem kadrovska služba poudarja, da bo za boljše organiziranje dela in načrtovanja prisotnosti na delu potrebno dograjevati načrtovanje dopustov, ker ta odsotnost v poletnih mesecih povzroča velike težave.

Železarno je v letu 1983, v okviru čiste fluktuacije, zapustilo 352 delavcev, kar predstavlja 5,5 % glede na število vseh zaposlenih (1982 6,8 %). Ta delež čiste fluktuacije je izredno ugoden in predstavlja tretjo najnižjo vrednost v zadnjih štirinajstih letih. To pozitivno gibanje, navajajo v poročilu, lahko pripišemo zaostreni politiki sprejemanja kadrov in neugodni gospodarski situaciji. V pogledu visokega deleža fluktuacije zlasti izstopajo TOZD: Valjarna žice in profilov 12,3 % (1982 12,3 %), Valjarna bluming štekel 12,1 % (13,8 %), Žičarna 10,5 % (11,4 %), Hladna valjarna Bela 9,1 % (13,5 %), Plavž 8,5 % (8,1 %) in Jeklarna 8,5 % (1982 12,3 %). V pogledu izobrazbene strukture prevladujejo delavci z osnovno šolo ali nižjo izobrazbo, povečal pa se je delež odhodov delavcev z višjo in visoko izobrazbo.

VEČJE ŠTEVILO POŠKODB PRI DELU

V letu 1983 je bilo zabeleženih 582 poškodb pri delu, oziroma 13 več kot leto poprej ali v odnosu na povprečni stalež zaposlenih 9,22 % (1982 8,91 %). Zaradi tega so bili poškodovanci odstotni 11.480 dni ali 1.033 dni več kot leto poprej. Povprečni izpad delovnih dni na poškodovanega delavca je znašal 19,6, leto poprej pa 18,4 dneva. Na poti na delo ali z dela je bilo poškodovanih 33 delavcev (1982 50), zaradi česar je bilo izgubljenih 700 delovnih dni (1982 1.225 dni).

Najbolj boleče pa je seveda dejstvo, da sta dva sodelavca zaradi poškodb pri delu umrla in da se je en sodelavec smrtno poškodoval na poti z dela domov. V letu 1982 v Železarni nismo imeli smrtnih primerov.

Zaradi poškodb pri delu sta umrla Miloš Cvijetković, delavec TOZD Jeklarna, 19. septembra 1983 in Ivan Bohnec, delavec TOZD Energetika, ki se je poškodoval 18. julija 1983, umrl pa 27. avgusta istega leta za posledicami poškodb pri delu. Na poti z dela domov pa se je 27. aprila 1983 smrtno poškodoval Alojz Jarkovič, delavec TOZD Hladna valjarna Bela.

V lanskem letu je tudi sedem delavcev utrpelo hujše poškodbe pri delu. Te poškodbe zahtevajo dolgotrajno zdravljenje in bodo poškodovancem zapustile trajne posledice v obliki zmanjšane delovne sposobnosti oziroma trajne invalidnosti. Poškodovanci so iz naslednjih TOZD: Plavž, Jeklarna, Bluming štekel, Hladna valjarna Bela, Remontne delavnice, Vzdrževanje in Transport.

Pri ugotavljanju vzrokov za povečanje ali znižanje poškodb v posameznih temeljnih organizacijah, navajajo v letnem poročilu, je težko ugotoviti prave vzroke. Znano je, da v nekaterih temeljnih organizacijah poškodbe pri delu eno leto naraščajo, drugo zopet padajo, kar se periodično ponavlja, v drugih temeljnih organizacijah pa iz leta v leto ni večjih nihanj. V službi za varstvo pri delu tudi ugotavljajo, da že četrto leto zapored upada število poškodb v TOZD Jeklarna, čeprav je znano, da so v tej temeljni organizaciji najbolj težki in nevarni delovni pogoji. Kljub temu pa je pogostnost poškodb pri delu v tej temeljni organizaciji še vedno najvišja.

Pri ugotavljanju vzrokov poškodb pri delu delavci strokovne službe ugotavljajo, da se največ poškodb pripeti pri ročnem opravljanju del. Zato je tudi največ poškodb rok. Pri tem služba poudarja, da so te poškodbe najbolj pogostne v okolju, kjer je prisotna utesenjenost, navlažila, pogosto zapenjanje ali odpenjanje bremen pod žerjavi (izrazito izstopa livna jama Jeklarna). Znano je, da ta dela opravljajo pretežno mlajši in neizkušeni delavci in da je zato nevarnost poškodb toliko večja. Za varno opravljanje dela v takem okolju je najbolj uspešno stalno usposabljanje in vzgajanje delavcev in stalna kontrola nad pravilnim in varnim opravljanjem posameznih delovnih operacij. To je, poudarja služba, tudi ena od primarnih nalog neposrednih vodij dela, katerih pa se nekateri, na žalost, premalo zavedajo.

Pregled poškodb pri delu v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih nam pokaže, da je največ poškodb, v odnosu na število zaposlenih, v naslednjih TOZD: Žičarna 17,40 % (1982 12,93 %), Vzdrževanje 15,51 (9,95), Jeklarna 15,40 (16,62), Livarna 14,45 (5,62), Hladna valjarna Jesenice 13,76 (9,91), Hladna valjarna Bela 13,55 (15,69), Profilarna 11,76 (28,77), Valjarna žice in profilov 11,04 (8,19), Transport 9,18 (8,40), Valjarna bluming štekel 8,62 (11,46), Plavž 8,55 (9,42), Elektrode 8,40 % (1982 5,65 %) itd.

SKUPNA DISCIPLINSKA KOMISIJA OBRAVNAVALA 663 OČITANIH KRŠITEV

Skupna disciplinska komisija TOZD in delovnih skupnosti Železarne je v letu 1983 od vodij TOZD oziroma sektorjev prejela 584 zahtevkov za uvedbo disciplinskih postopkov. Vključno z zaostanki iz predhodnega leta je skupna disciplinska komisija na 79 obravnava obravnavala 663 očitanih kršitev delovnih obveznosti.

Komisija je za storjene lažje in hujše kršitve delovne obveznosti delavcem izrekla 586 ukrepov. V 16 primerih je postopek ustavila, 32 zahtevkov je združila, v 26 primerih pa ni izrekla ukrepa, ker je ugotovila, da delavci niso odgovorni, v treh primerih pa je delavce zaradi olajševalnih okoliščin oprostila.

Komisija v svojem letnem poročilu navaja, da kot kršitve še vedno najbolj izstopajo neopravičeni izostanki z dela, 324 primerov (1982 545), neizpolnjevanje, malomarno, nevestno opravljanje delovnih in drugih obveznosti, 63 primerov (1982 85), vinjenost, 42 primerov (28), nezakonito dejanje — tatvina materiala, 37 primerov (1982 24) itd.

Tudi po kršitvah, navaja komisija, se vidi, da se z zaostrenimi sprejemnimi pogoji premika tok dogajanja in da se ob stabilizaciji kadra bolj spoprijema s problematiko (vinjenost, nezakonita dejanja), ki zelo negativno vpliva na proizvodne rezultate in katera je preje, ob večji obremenitvi z ostalimi, uhajala mimo. Naraščanje števila fizičnih obračunavanj, tatvin materiala in vinjenosti, poudarja komisija v svojem poročilu, opozarja, da se mora vodilni in vodstveni kader ter družbenopolitične organizacije bolj angažirati na urejanju medsebojnih odnosov v svojem okolju.

ŽELEZARNA IMA 269 ŠTIPENDISTOV

V lanskem letu je Železarna razpisala 177 štipendij, podelila pa 96, ker za ostale ni bilo kandidatov. Trenutno ima Železarna:

- 49 štipendistov na višjih in visokih šolah,
- 65 štipendistov na štiriletnih srednjih šolah,
- 112 štipendistov na triletnih srednjih šolah,
- 43 štipendistov na srednjih dvehletnih šolah.

V lanskem letu je diplomiralo 91 štipendistov, kateri so vsi zaposleni v TOZD in delovnih skupnostih Železarne.

V izobraževanju iz dela so se vključili štirje sodelavci — eden na višji, trije na srednji šoli — dva pa sta diplomirala na srednji šoli.

Od 20 razpisanih ugodnosti v letu 1983 za izobraževanje ob delu se je v izobraževanje vključilo 12 delavcev in se sedaj skupaj izobražuje ob delu 65 delavcev, in sicer:

- 10 na tretji stopnji,
- 11 na drugi stopnji,
- 28 na višjih šolah,
- 3 na srednjih štiriletnih,
- 12 na srednjih triletnih,
- 1 na pravosodni praksi.

Med letom je ob delu diplomiralo 18 delavcev.

Po stanju 31. decembra 1983 je bilo v Železarni 34 pripravnikov, in sicer:

- 10 s srednjo šolo,
- 7 z višjo šolo,
- 17 z visoko šolo.

Strokovni izpit je v lanskem letu opravilo 28 pripravnikov.

Na proizvodnem delu je bilo v letu 1983 v Železarni po novih programih usmerjenega izobraževanja 345 učencev, po starem programu pa 19 študentov višjih in visokih šol, v okviru mednarodne menjave pa en študent s Švedske.

V okviru usmerjanja mladih kadrovski sektor sodeluje pri delovanju kovinarskih krožkov na treh osnovnih šolah v ješeniški občini.

Kadrovska služba je v letu 1983 uresničila vse planirane standardne akcije, razen predvidenih akcij za novo jeklarno, ker zaradi kasnitve gradnje niso bile aktualne.

V letu 1983 je bilo izvedenih 89 izobraževalnih akcij izven delovne organizacije, katerih se je udeležilo 183 delavcev in skupaj z ŽIC še 32 izobraževalnih akcij, ki se jih je udeležilo 2.250 delavcev. Izpite za varno in pravilno opravljanje dela je opravilo 419 delavcev.

Dopisujte

OBVESTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

Zaradi zasedenosti zmogljivosti začasno ne moremo več sprejemati prošenj za male usluge v mizarskih in tesarskih delavnicah. O ponovnem sprejemanju prošenj bomo člane kolektiva pravočasno obvestili v Železarni.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 6. DO 12. FEBRUARJA

6. februar, Janko PERNE, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Tito-va št. 20, tel. št. 81-904.

7. februar, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2/a, tel. št. 82-726.

8. februar, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica št. 12.

9. februar, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.

10. februar, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49/a

11. februar, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. ma-

ja št. 58.

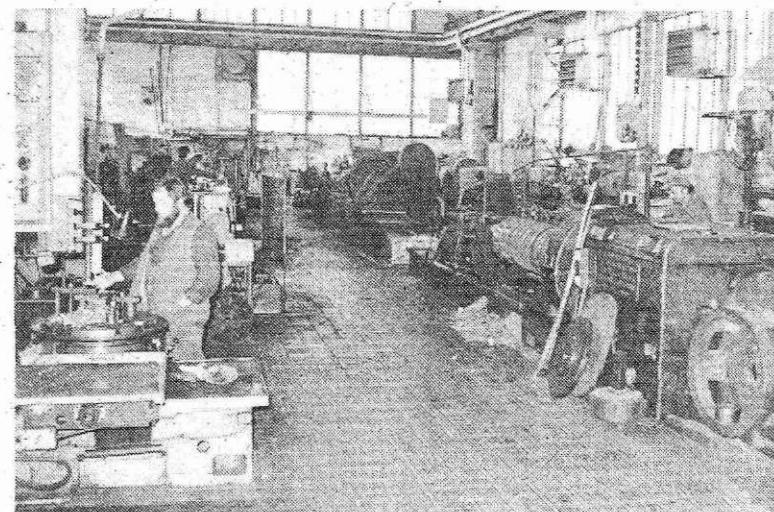
12. februar, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, tel. št. 77-130.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 6. 2.	ALOJZ VARL	FRANC ARNEŽ
TOREK — 7. 2.	STANE ERŽEN	MARJAN PINTAR
SREDA — 8. 2.	PAVEL ŽMITEK	RADO LEGAT
ČETRTEK — 9. 2.	VANDA ENIKO	MARJAN TRONTELJ
PETEK — 10. 2.	IVAN MEŽIK	JANEZ JAKŠIČ
SOBOTA — 11. 2.	IGOR LOGAR	FRANC NOVAK
NEDELJA — 12. 2.	DUŠAN BAK	MATIJA URH

V strugarni valjev na Javorniku (foto S. Kokač)

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 6. do 11. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 11. februarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE vsak dan od 11. do 12. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

Po SS za Vatrostalno vsak dan od 15.30 do 16.30.

V soboto, 11. februarja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

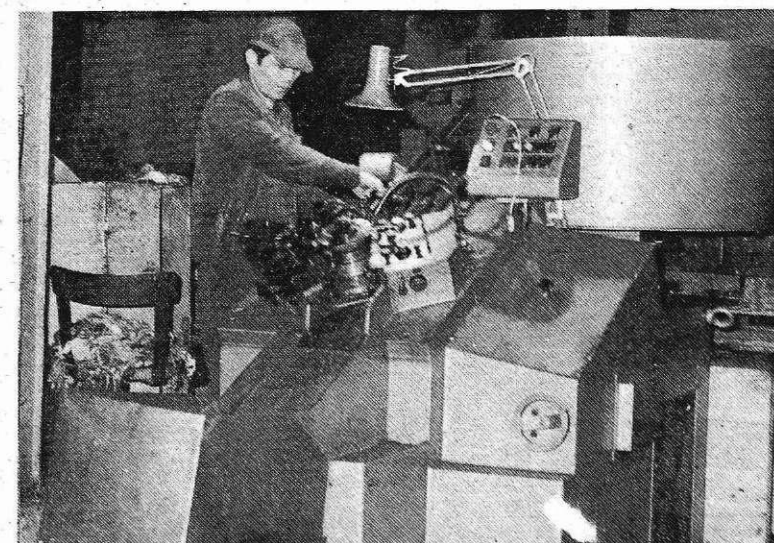
Na osnovi določil samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo ter sklepa delavskega sveta delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve z dne 31. januarja 1984

RAZPISUJEMO DELA IN NALOGE

- računovodja za TOZD Elektrode in TOZD Žebljarna 1 oseba
 - računovodja za TOZD Strojne delavnice 1 oseba
- Kandidati morajo poleg z zakonom predpisanih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- imeti višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske smeri in najmanj tri oziroma pet let uspešnega dela na finančno računovodskem področju,
- poznati poslovanje, tehnologijo in organizacijo TOZD,
- pasivno znanje enega tujega jezika,
- imeti aktiven odnos do samoupravljanja, spoštovati zakonitosti in biti vreden pri delu.

Mandat traja štiri leta.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici, z oznako »za razpisno komisijo DS KO-Fl« v roku osmih dni po objavi na naslov: »Železarna Jesenice, kadrovski sektor, Jesenice, C. železarn-jev 8«.

Nov stroj za izdelavo navojnih žebeljev v TOZD Žebljarna (foto S. Kokač)

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

9. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Miha Šlibar je 27. januarja sklical deveto redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da dva nista izvedena. Dopolnili so tudi sklep št. 5, tako da se pravilno glasi: Delavcem, ki v primeru potreb (remontov) po nalogu delajo ob sobotah, nedeljah ali praznikih, med tednom pa izkoristijo prosti dan, se priznavajo vsi dodatki, ki izvirajo iz časovnih pogojev dela. Sklep velja od 1. januarja 1984. O izvajanju tega sklepa je treba vsaka dva meseca poročati odboru za gospodarstvo.

V nadaljevanju seje so delegati dobili pojasnilo, da je lokacija za skladišče jeklenk na Beli že določena. Takoj, ko se bodo nekoliko sprostile kapacitete montažnega oddelka, bodo pristopili k izvedbi.

Sprejeli so prvo varianto usmeritev za predlog sprememb premijskih sistemov za višjo proizvodnjo in produktivnost. Za prvo tromesečje leta 1984 naj oddelke za študij dela, časa in nagajevanje izvede testne izračune po sprejetih usmeritvah za temeljne organizacije in jih kasneje posreduje v javno razpravo. Delavci TOZD Remontne delavnice menijo, da imajo glede na usposobljenost naprav prav tako vpliv na kvaliteto in bi zato morala biti premija za izjemne dosežke formirana 100 % v prepreči proizvodnih temeljnih organizacij.

Za delegata organov upravljanja Ljubljanske banke in Jugobanke so izvolili Ludvika Bergleza za obdobje od 1984. do 1986. leta.

Na predlog odbora za gospodarstvo in odbora samoupravne delavske kontrole so potrdili elaborat o inventuri sredstev in njihovih virov. Strinjali so se tudi z odpisom nedvigljivih osebnih dohodkov iz leta 1980.

Ugotovili so, da so bili delavci TOZD Remontne delavnice na zboru delavcev, organiziranim prek samoupravnih delovnih skupin, seznanjeni z odlokom zveznega Izvršnega sveta, in sicer s tem, da izdelkom črne metalurgije linearno povečamo zatečene cene za 21 %. Glede na zaostrene pogoje gospodarjenja v letu 1984 in sprejete obveznosti delovne organizacije ta korekcija prodajnih cen izdelkov črne metalurgije ne ustreza konceptu družbenega načrta za leto 1984. Nove cene so sprejeli pod pogojem, ki ga je z istim odlokom objavil ZIS, to je, da se cene izdelkov ostalega dela industrijske proizvodnje in storitev ne spreminjajo in se ta zamrzne do naslednjega izjave. Za predlog je glasovalo 79 % delavcev temeljne organizacije.

Sprejeli so predlog sektorja za ekonomiko in organizacijo za ukinitve računovodja v TOZD Remontne delavnice in prenos delovnih nalog referenta za zunanja naročila v likvidaturo FRS. Sprememba velja od 1. februarja.

Obrazložili so vlogo delavca obrata RTA za opravljanje dela izven rednega delovnega časa — orodjarstvo. Vlogi so ugodili pod pogojem, da zaradi tega ne bo moteno redno delo v TOZD oziroma v Železarni in naročili kadrovskemu sektorju, da izstavi ustrezno potrdilo.

Seznani so bili s poročilom stalne inventurne komisije o izvedeni inventuri v skladišču št. 78 — gradbeno remontne delavnice Javornik. Pri pregledu ni bilo ugotovljenih nobenih razlik. Dejansko stanje se ujema s knjižnim stanjem in mesečnim materialnim dnevnikom.

Ugotovili so, da so se delavci temeljne organizacije na zboru delav-

cev z 80 % glasov odločili za samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za izgradnjo jeklarne 2.

Na predlog odbora za gospodarstvo so sprejeli program investicijskega vzdrževanja (IV) in amortizacijske zamenjave (AZ) za leto 1984. Soglašali so z ugotovitvijo komisije

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice Mitja Kernšnik je 26. januarja sklical 6. redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni.

V nadaljevanju so delavskemu svetu temeljne organizacije predlagali, naj od strokovnih služb zahteva pojasnilo, kaj je bilo upoštevano od pripomb na gospodarski načrt za leto 1984, oziroma kako načrtujejo njihovo dolgoročno reševanje.

Sprejeli so predlog programa investicijskega vzdrževanja (IV) in amortizacijske zamenjave (AZ) za leto 1984, pri čemer so se strinjali z ugotovitvijo komisije za oceno IV in AZ predlogov, da se bo treba pri sprejemanju poslovne politike za leto 1985 dogovoriti o morebitni praznoreditvi AZ in IV sredstev tako, da bi nekatere »revnejše« TOZD ali delovne skupnosti imele več možnosti. Tako prerazporeditev bi morali delati tudi glede na dolgoročne odločitve o razvoju posameznih delov Železarn.

V nadaljevanju so pregledali celotno inventuro v temeljni organizaciji ter ugotovili, da je bila izvedena v skladu z zakonom in predpisi. Viškov in manjkov ni ugotovljenih in se dejansko stanje ujema s knjižnim stanjem.

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 27. januarja, je predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Ivan Kavčič sklical deseto redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov 9. seje so ugotovili, da so izvedeni, dopolnili pa so sklep št. 2 izredne seje, tako da so Marjanu Megliču za sodelovanje na svetovnem prvenstvu v sankanju dodatno odobrili dva dni izredno plačane odsotnosti.

V delovno razmerje so v obrat RTA za nedoločen čas speteli delavko na opravljanje del in nalog čistilke.

Obrazložili so prošnjo delavca vzdrževanja na Javorniku za prestop v TOZD Remontne delavnice. Zaradi težke kadrovske situacije v TOZD Vzdrževanje vlogi niso ugodili, vlogi delavca TOZD Strojne delavnice za prestop v TOZD RD pa so odobrili pod pogojem, da pridobi soglasje za prestop od odbora za delovna razmerja svoje TOZD.

Ladu Sodju so za udeležbo na evropskem pokalu v kegljanju na ledu odobrili koriščenje dva dni izredno plačane odsotnosti iz kvote KKL brez refundacije.

Na predlog oddelka za družbeni standard so Bojanu Valterju odobrili tri dni izredno plačane odsotnosti za poučevanje učencev na smučarskem tečaju.

za oceno predlogov AZ in IV, da se bo treba pri sprejemanju poslovne politike za leto 1985 dogovoriti o prerazporeditvi sredstev AZ in IV tako, da bi nekatere »revnejše« TOZD ali delovne skupnosti imele več možnosti. Tako prerazporeditev bi morali delati tudi glede na dolgoročne odločitve o razvoju posameznih delov Železarn.

Potrdili so spremembo v komiteju za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito TOZD.

Vodja TOZD je delegate seznanil s težkimi nesrečami v Železarni v januarju. Opozoril je na obvezno uporabo osebnih zaščitnih sredstev in upoštevanje varnostnih navodil in predlagal, da vse samoupravne delovne skupine obravnavajo okoliščino št. 1-84, ki jo je izdalo vodstvo TOZD 25. januarja. ZK

Ugotovili so, da je bilo v letu 1983 v TOZD Remontne delavnice izvedenih 46.581 nadur ali 88 % glede na plan. Na predlog vodij obratov pa so za januar odobrili število nadur, ki je predvideno z mesečnim planom.

Obravnavali so tehnično izboljšavo št. 2509 »predelava varilnega ročnika za elektrode« in v skladu s 30. členom samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD SŽ avtorju Alojzu Koširju odobrili izplačilo tretjega posebnega nadomestila.

Prav tako so se strinjali z izplačilom tretje rente za tehnično izboljšavo št. 2493 »izdelava pomične plošče za prirezovanje obdelovancev na krožni žagi v mizarski delavnici« avtorjev Mirka Pikona in Franca Dovžana.

V skladu z navodilom so petim sodelavcem Železarn odobrili koriščenje malih uslug.

Na predlog vodstva obrata gradbeno remontne delavnice so sprejeli sklep, da glede na zasedenost kapacitet v tesarski in mizarski delavnici do jeseni ne bodo obravnavali novih vlog za male usluge za te dejavnosti. ZK

Sprejeli so sklep, da se na skupnosti za zaposlovanje občine Jesenice objavijo potrebe po štirih kleparjih in štirih tesarjih.

Seznani so bili z obvestilom oddelka za zdravstveno in socialno varstvo, da je za delavko obrata elektro remontne delavnice uveden postopek za priznavanje pravic iz invalidskega zavarovanja. Sklenili so, da se oddelku posreduje seznam del in nalog, ki ustrezajo zavarovankini strokovni izobrazbi, oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

Sprejeli so sklep, da se bo odbor sestajal vsak tretji tork v mesecu, zato morajo biti vse vloge za kadrovske razporeditve in za dopuste pravočasno oddane na tajništvo TOZD RD najmanj teden dni pred sejo. Odbor ne bo obravnaval vloge za nazaj, izredna seja pa bo sklicana le ob izjemnih primerih, kadar bi odlašanje z odločitvijo lahko prizadelo interese TOZD ali Železarn. Odbor posebej opozarja kandidate za izredno plačano ali neplačano odsotnost, da svoje organizacije seznani s sklepom, ker bodo le tako lahko vloge pravočasno prispele na odbor. ZK

Sodelavka v navijalnici motorjev na Javorniku (foto S. Kokalj)

TOZD Elektrode

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 20. januarja šesto redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečko Zen. Sprejeli so poročilo o izpolnjevanju sklepov zadnje seje z ugotovitvijo, da so sklepi izpolnjeni ali pa so pred izpolnitvijo.

Obravnavali so proizvodne rezultate za leto 1983. Skupna načrtovana proizvodnja je bila dosežena v količini 27.007 ton ali 116,4 %. Pri proizvodnji varilno dodajnih materialov pa je bila dosežena količina 17.623 ton ali 89,9 % načrtovane proizvodnje. Največji primanjkljaj je nastal pri oplasnjenih elektrodah zaradi:

- problema razreza EO žice na Curto liniji 1, ki je bila obnovljena šele v začetku jeseni,

- izdelave večjih količin tanjših elektrod in specialnega programa, ki ga je zahtevalo tuje in domače tržišče,

- pomanjkanja železa v prahu v prvem tromesečju,

- iztrošenosti nekaterih naprav.

Pri varilni žici pa so vzrok za nedoseganje plana nedobave vložka. Ta problem se vleče že več let, kar je ekonomsko neopravičljivo, ker VP žica dosega ugodno ceno.

Storilnost na strojno uro se je gibala v mejah poprečja leta 1982. Storilnost na delovno uro v dejanskih kg pa je bila nižja, za kar so vzrok težave, ki so bile prisotne v letu 1983. Vendar bo potrebna v letu 1984 večja prizadevanja pri izpolnjevanju načrtovane proizvodnje, da bi izboljšali in dosegli večje osebne dohodke.

Razpravljali so tudi o predlogu sprememb premijskih sistemov za

višjo produktivnost in sprejeli prvo varianto s spremembo člena, da naj ostanejo premije za višjo produktivnost po oddelkih, kot je bilo to do sedaj. Z ostalimi členi se je odbor strinjal. V bistvu je to II. varianta z dopolnitvami I. variante.

Odbor se je tudi strinjal da se kontrolni varilci vključijo v premijo za višjo produktivnost v skupino vodstva TOZD, ker delajo za celotno TOZD in ne samo za oplasnjevalnico.

Potrdili so predlog, da se učencem ŠMD za vsak uspešno opravljen dan proizvodne prakse v TOZD prizna 100,00 din nagrade.

Sprejeli so predlog plana za januar v skupni količini 1740 ton in se strinjali s predvidenim izvozom elektrod na Poljsko v količini 200 ton.

Sprejeli so analizo opravljenih nadur za december, na katero niso imeli pripomb. Potrdili so tudi predlog predvidenih nadur za januar.

Soglašali so s predlogom OŠDČ, da se zaradi visoke norme na L2 za dimenzijo 2,50 mm, ki jo linija ne dosega zaradi napake na avtomatu za podajanje žice, poveča stimulacija za razliko 5 % do odprave napake na avtomatu.

Sprejeli so informacijo, da je treba ponovno uporabljati žgan FeSi za izdelavo oplasnjenih elektrod. Ta sprememba naj se takoj izvaja. S. M.

7. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Pod predsedstvom Ivana Lakote je imel odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode 24. januarja sedmo redno sejo, na kateri so pregledali izvajanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so izpolnjeni.

Sprejeli so poročilo o zaposlenosti delavcev TOZD v decembru. V TOZD je bilo zaposlenih 250 delavcev. Skupna odsotnost je bila 23,21 %, od tega 665 dni ali 11,56 % bolezenske odsotnosti, 24 dni ali 0,41 % porodniškega dopusta, 622 dni ali 10,82 % rednega dopusta, 4 dni ali 0,07 % izredno plačanega dopusta, 8 dni ali 0,15 % neplačanega dopusta

in 11 dni ali 0,20 % neopravičenih izostankov.

Potrdili so tri interne razporeditve ter sprejeli in razporedili enega delavca. Na predlog invalidske komisije so potrdili prerazporeditev ene delavke. Pri tem so menili, da so delavci, pri katerih je nastopila sprememba delovna zmožnost po 1. juliju 1983, prikrajšani in niso v enakopravnem položaju z delavci, pri katerih je invalidnost nastopila pred tem datumom. Zato je potrebno to področje pravičnejše urediti.

Ugotovili so, da je uveden postopek za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja ene delavke in v zvezi s tem ugotovili dela in naloge v TOZD, ki ustrezajo strokovni izobrazbi zavarovanke.

Potrdili so plan izobraževanja za leto 1984 s pripombo, da se plan za TOZD Elektrode dopolni z razpisom štipendije za enega varilca.

Dvema delavcema so odobrili izredno plačan dopust za udeležbo na prireditvi POKAL VITRANC in Smuk karavanskih kurirjev NOB.

Odklonili so sprejem ene delavke, ker v TOZD ni prostih del in nalog. Imenovali so štirčlansko komisijo za opravljanje pripravniškega izpita za žičarja. Ob koncu seje so bili informirani o problematiki transportne skupine. Naročili so, da morajo vsi delavci, katerih delovne naloge zahtevajo vožnjo viličarja, opraviti tečaj za voznike viličarjev. S. M.

TOZD Jeklarna

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Osmo redno sejo odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Jeklarna je 23. januarja sklical predsednik Zdravko Prezelj. Odbor je bil seznanjen s pregledom sklepov zadnje seje, ki so bili izvedeni, s kadrovskim poročilom za december, premestitvami in razporeditvami delavcev in z vlogami.

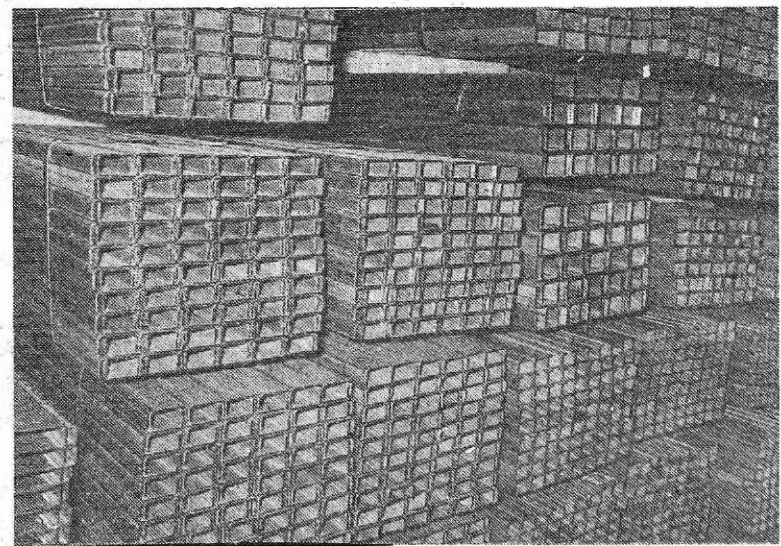
Člani so bili seznanjeni s kadrovskim poročilom za december. Ugotovili so, da so bili delavci zaradi nezgod odsotni 371 dni ali 2,20 %, zaradi bolezni 1.099,5 dni ali 6,83 %, zaradi rednega plačanega dopusta 1.768 dni ali 10,98 %, zaradi izredno plačane odsotnosti 50 dni ali 0,31 %, zaradi neplačanega dopusta 44,13 dni ali 0,27 % in zaradi porodniškega dopusta 15,75 dni ali 0,10 %. Vse odsotnosti skupaj je bilo 3.432,51 dni ali 21,31 %. TOZD Jeklarna je po planu izkoristila 254 dni več, kot bi sicer lahko.

Odbor je obravnaval tudi letno poročilo o kadrovskem gibanju v letu 1983. Od planiranih 705 delavcev je bilo v TOZD Jeklarna zaposlenih 701, kar je nekoliko več kot leta

1982. Čista fluktuacija se je ponovno zmanjšala kar za 3,33 % tako, da je bila 9,13 %. Fluktuacija je sicer še vedno precej visoka, vendar že nekaj let upada, kar kaže na stabilizacijo kadra. Odsotnost z dela se je zaradi povečane bolezenske odsotnosti do 30 dni povečala za 0,3 %. To opozarja, da bo potrebno še boljše sodelovanje z obratno ambulantno.

V nadaljevanju seje je bil odbor seznanjen s premestitvami in razporeditvami delavcev znotraj TOZD Jeklarna. Pregledali so tudi nekaj vlog za sprejem v TOZD Jeklarna in nekatere ugodno rešili. Za tiste, ki niso bile rešene, pa je odbor posameznikom posredoval odgovore s pisno obrazložitvijo.

Ob koncu seje so pregledali še vloge za izredno plačane dopuste in bili obveščeni, da so trije delavci vložili zahtevek za starostno pokojnino. BK

Hladno oblikovani profili (foto S. Kokalj)

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADI V TOZD JEKLARNA O TEZAH

V četrtek, 27. januarja, so se zbrali mladi v TOZD Jeklarna na svoji tretji seji. Glavna točka dnevnega reda je bila obravnavanje teza za spremembo sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe.

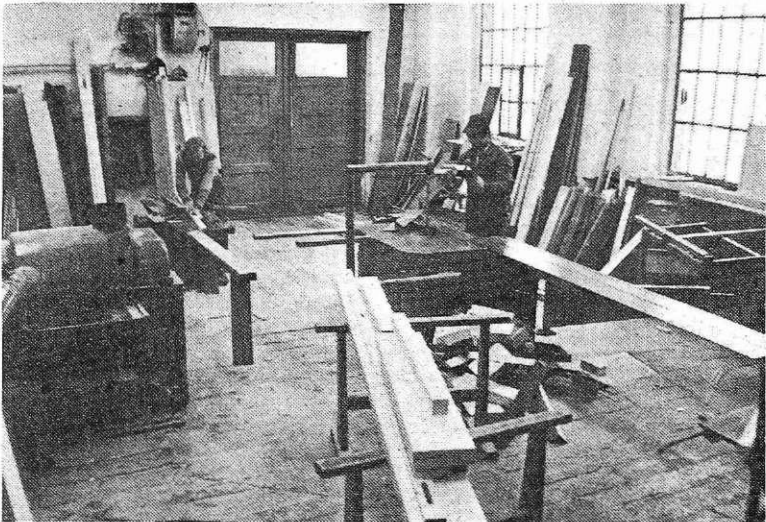
Teze za spremembo sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev OD in dela sklada skupne porabe je mladim obrazložil Henrik Zupan, predstavnik vodstva TOZD, ki je med drugim poudaril pomembnost gradiva, o katerem bi moralo razpravljati čim več mladih, kajti teze prinašajo nekatere bistvene spremembe na področju nagrajevanja. Ker je teze obravnavalo že vodstvo TOZD Jeklarna, je mladim posredoval nekatere pripombe in nekaj vprašanj, ki še niso razčiščena. Mladi so se na koncu razprave odločili, da zaradi slabše udeležbe in ne-

poznavanja teza razpravo organizirajo še enkrat, in sicer skupaj z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD.

V nadaljevanju so obravnavali sklepe programske konference koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, kjer so posebej izpostavili vključevanje mladih v uresničevanje dolgoročnega programa stabilizacije. Mladi bi si v okviru tega morali prizadevati za boljše produktivnost, zmanjševanje stroškov in negativnih pojavov med mladimi (izostanki z dela, zamujanje itd.). Prav tako pa je potrebno čim večje delovanje mladih znotraj samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Dogovorili so se tudi o udeležbi na seminarju, ki ga organizira OK ZSMS Jesenice in potrdili povišanje članarine ZSMS.

Z. K.

Gradbeni oddelek — mizarska delavnica (foto I. Kučina)

Predsedstvo OK ZSMS Jesenice na podlagi 14. člena pravilnika o podeljevanju priznanj občinske konference ZSMS Jesenice

RAZPISUJE

podelitev priznanj občinske konference ZSMS Jesenice, in sicer:

- PRIZNANJE »MESECA MLADOSTI«** in **SREBRNI ZNAK ZSMS.**
- Priznanje »meseca mladosti«, kot najvišje priznanje OK ZSMS Jesenice, se podeljuje:
- mladim družbenopolitičnim aktivistom, ki s svojim večletnim in uspešnim delom v ZSMS prispevajo pomemben delež k idejni in akcijski krepitvi ZSMS;
 - mentorjem, ki s svojim večletnim družbenopolitičnim in vzgojnim delom dosega izrazite uspehe pri vključevanju mladih v aktivno družbenopolitično delo in delo na interesnih področjih.
- Predlog za podelitev priznanja »meseca mladosti« lahko predloži vsaka osnovna organizacija ZSMS v jeseniški občini, organi OK ZSMS in druge družbenopolitične organizacije in društva.
- Predlogi morajo biti predloženi predsedstvu OK ZSMS Jesenice s konkretnimi obrazložitvami in utemeljitvami **najkasneje do 30. aprila.**
- Priznanje »srebrni znak ZSMS« se podeli:
- mladim družbenopolitičnim aktivistom v občini in mentorjem, kot je navedeno pri prvem priznanju;
 - osnovnim organizacijam ZSMS, ki so v preteklem obdobju z dobro organiziranostjo mladih v svojem okolju najuspešneje prispevale k izvajanju aktivnosti ZSMS in izrazito izstopale s svojimi delovnimi uspehi;
 - družbenim organizacijam in društvom v občini, ki so v preteklem obdobju dosegla pomembne uspehe pri organiziranju in vključevanju mladih v oblike interesnega delovanja in s tem prispevala k krepitvi ZSMS kot najširše demokratične fronte mlade generacije.
- Predlog za podelitev »srebrnega znaka ZSMS« lahko predloži vsaka OO ZSMS v občini Jesenice, organi OK ZSMS ter druge družbenopolitične organizacije in društva s konkretnimi obrazložitvami in utemeljitvami predsedstvu OK ZSMS Jesenice **najkasneje do 10. aprila.**

OBISK PREDSTAVNIKOV ZVEZE SLOVENSKE MLADINE KOROŠKE V NAŠI OBČINI

V jeseniški občini se je 27. januarja mudila delegacija Zveze slovenske mladine iz avstrijske Koroške, katero je vodil njen predsednik Marjan Pečnik. Delegacijo je sprejel tudi predsednik izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice Srečko Mlinarič.

Vodja delegacije nas je seznanil s trenutno situacijo na avstrijskem Koroškem, tako na političnem kot na gospodarskem področju, ter trenutnim položajem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Namen razgovora je bil poiskati možnosti za izboljšanje sodelovanja s sosednjo Koroško, posebno s Slovenci, ki živijo onstran Karavank. Vsi prisotni smo se strinjali, da je treba sodelovanje oživiti in razširiti.

Predstavniki ZSM Koroške so bili tudi gostje na seminarju za predsednike in sekretarje osnovnih organizacij ZSMS, kjer so spregovorili o življenju in problemih, s katerimi se srečujejo mladi Slovenci na Koroškem.

A. P.

V ČETRTEK BRIGADNA KONFERENCA

Vodstvo stalne MDB »Železar« vabi vse svoje člane in ostale mladince, ki bi želeli sodelovati v MDB »Železar«, da se udeležijo **BRIGADNE KONFERENCE**, ki bo v **ČETRTEK, 2. februarja, ob 17. uri** v restavraciji Kazina — klubska soba.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonsko združenje za železo in jeklo je ugotovilo, da so se v gospodarskem letu 1982 (april 1982 — marec 1983) že tretje leto zapored zmanjšala skupna naročila za japonsko železarsko industrijo v skupni količini 3,22 milijona ton oziroma za 3,8 %, v primerjavi s preteklim letom ali skupno na 80,67 milijona ton. Domača naročila za navadna jekla so se znižala za 3,21 milijona ton ali 6,4 % in za posebna jekla za 480.000 ton oziroma 6,6 %. Skupno so domača naročila v tem obdobju dosegla 53,95 milijona ton ali za 6,4 % manj kot v predhodnem letu.

ŠPANJA

Španski konzorcij Acerides, ki je odgovoren za reorganizacijo španske železarske industrije plemenitih jekel, je pristal na predlagane načrte reorganizacije za obdobje 1983—1986. Načrt predvideva investicije v višini 23 milijard pezeta, in sicer 32 % za valjarne, 24 % za jeklarne, 14 % za naprave za kontinuirno vlivanje in 6 % za zaščito okolja. Načrti predvidevajo povečanje proizvodnje za železarske izdelke plemenitih jekel na 1,07 milijona ton v letu 1986 in na 1,22 milijona ton v letu 1991. V letu 1986 je predvideno 59 % prodaje celotne proizvodnje na domačem tržišču in 41 % na tujih tržiščih.

sorodnih temeljnih organizacij in služb. Delavci **adjustaže bluming I** so obravnavali predlog sprememb premijskega pravilnika in se ne strinjajo s povečanjem premij neproizvodnim delavcem. Delovna skupina **adjustaža štekel Javornik** pa meni, da delavci nimajo več veselja do dela ob tako nizkih osebnih dohodkih; sprašuje tudi, zakaj v novembru in decembru niso dobili procentov na izplen.

V **TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV** se je sestala le ena delovna skupina, ki pa ni imela pripomb na obravnavano gradivo.

V **TOZD HLADNA VALJARNA BELA** so se sestali delavci delovne skupine **kemijskega laboratorija**, ki tudi niso imeli pripomb na predloženo gradivo.

V **TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE** sta se sestali dve samoupravni delovni skupini.

V temeljni organizaciji **VRATNI PODBOJI** so se sestale tri od štirih delovnih skupin.

V **TOZD JEKLOVLEK** so se sestale delovne skupine **adjustaža II in brusilnica I in III**. Samoupravna delovna skupina brusilnica III meni, da je bilo gradivo za predlog sprememb premijskega sistema preskopo in premalo razumljivo, saj tudi od vodstva temeljne organizacije niso dobili dodatnih informacij, kar je »za tako važno vprašanje nerazumljivo in tudi neodgovorno«.

V **TOZD ELEKTRODE** so se sestale vse delovne skupine.

V **TOZD ŽEKLARNA** so se sestali delavci samoupravne delovne skupine **zavijalnica**, ki so obravnavali delo v prostih sobotah zaradi izpolnjevanja plana. Delavci zahtevajo odgovor na vprašanje, zakaj niso bili že v začetku tedna obveščeni o tem, da bodo v soboto delali. V prostih sobotah so pripravljeni delati le pod pogojem, da lahko dopust, ki je predviden na proste sobote, koristijo kot redni letni dopust.

V temeljni organizaciji **REMONTNE DELAVNICE** se je sestalo 12 delovnih skupin, ki so obravnavale gradivo o spremembah premijskega sistema in cen ter o novi jeklarni. Tudi delavci Remontnih delavnic ne morejo skrivati svojega neza-

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Morda bi se dalo izdelati cepiva, ki bi dajalavstvo človeku za vse življenje. Mrtva cepiva pa je neogibno treba dajati večkrat v določenih presledkih.

Nekatere evropske države uporabljajo danes le mrtvo cepivo — Švedska, Finska in Kanada. Zdi pa se, da bodo v Kanadi opustili Sal-kovo cepivo, kajti v obsežni raziskavi občutljivosti za poliomielitis so ugotovili, da je potrebno otroke, ki so bili prvič cepljeni z mrtvim cepivom, pozneje cepiti še z živim cepivom. Na Finskem in Švedskem vztrajajo pri uporabi mrtvega cepiva, ki prav tako zavaruje dovolj uspešno.

Še eno prednost ima živo cepivo, kadarkoli so ga uporabili med epidemijami poliomielitisa, je cepivo epidemijo na hitro pretrgalo. To so dokazali v toplih podnebnih razmerah in tudi v zmerno toplem podnebnju. Seveda, potrebno je le cepiti zadostno število ljudi, ki so za poliomielitis občutljivi. Cepljenje velja ponavljati tako, da je uspešno tudi v sorazmerno neugodnih razmerah.

MALARIJA

Med vsemi parazitnimi boleznimi je malarija napravila človeku največ škodo. Cvetela in razvijala se je povsod v tropskih in subtropskih deželah; kjer so ljudje živeli na gostu. Leta 1930 je bilo v Indiji inficiranih z malarijo 100 milijonov ljudi, pri nas pa v istem času skoraj milijon. Umrljivost za malarijo v Indiji je znašala tedaj dva milijona ljudi na leto, pri nas pa najmanj 25.000 ljudi. Vpliv te bolezni pa sega precej dlje, ker ni le vzrok za umiranje in huda obolenja. Skozi vso zgodovino do konca druge svetovne vojne je bila poglavitni vzrok za umiranje otrok.

V letih 1940—1945 so našli učinkovite metode za zatiranje komarjev. Nenadoma je zasijalo upanje, da bi se dala malarija le izkoreniniti. Že do konca 1960. leta je bil napredek tolikšen, da si je svetovna zdravstvena organizacija zadala kot dosegljiv cilj — zatreti malarijo. To bi pomenilo nesluhen vzpon ljudstev v tropskih in subtropskih deželah, naraslo bi njihovo število ter moč. Ekologi poudarjajo, da bodo ob tem nastale nove težave zaradi pregoste naseljenosti ljudi. Zdi se, da bo podobno kot tolikokrat v zgodovini, obolenost za malarijo vnovič odigrala pomembno vlogo. Precej zanesljiva se zdi ugotovitev, da je prav malarija spodbudila rimsko cesarstvo, moč stare Grčije in staro civilizacijo na SRI LANKI.

Malarija je značilna bolezen. Nastopi kot huda mrzlica in vročica, ki se pogosto ponavlja, vmes pa so presledki brez bolezenskih znamenj, ki trajajo dva do tri dni. Približno 99 % malarije povzročajo trije paraziti iz rodu PLASMODIUM. To so prazivali, ki imajo precej zapletene življenske kroge; deloma živijo v človeku, deloma v komarjih iz rodu anofeles. Infekcija se začne tako, da komar pri piku vbrizga parazite iz svojih slinavk človeku v kri. Že v eni uri paraziti izginejo iz krvi, naselijo pa se v jetrnih celicah. Razmere v jetrih so za parazita nadvse ugodne in v jetrnih celicah se razmnoži v tolikšnem številu, da se celice razpočijo. Približno dvanajst dni po infekciji pride na sto tisoč parazitov malarije iz jetrnih celic nazaj v kri in začne se krog parazita v rdečih krvničkah, kar ima za posledico značilna bolezenska znamenja. V celicah se parazit hrani z njihovo tvarino in pri tem zraste skoraj do velikosti celice. Nato se naglo deli na približno dvajset drobnih celic — potomcev. Ko krvnička razpade, se vse te drobne prazivali sprostijo v kri. Krog se nato ponavlja, to razvojno obliko parazita imenujemo trofozoit in sleherni med njimi v rdeči krvnički zraste in se pomnoži v 48—72 urah, odvisno od vrste parazita.

Ob napadih mrzlice se sprostijo množični paraziti, skupaj s strupenimi paraziti, ki nastajajo pri njihovi preosnovi. Ti napadi se ponavljajo različno dolgo, odvisno od virulence parazita, od splošnega bolnikovega zdravja, od zdravljenja in podobno. Če bolnik ne umre, postane nekoliko imun. Pri nezdravljenih bolnikih pa se obdrži več let v krvi malo parazitov, včasih pa tudi v jetrih in drugih organih.

Malarija je bila od nekdaj pomembna za vojno medicino. Med drugo svetovno vojno je nastopilo bistveno izboljšanje z uvedbo novih metod za zatiranje malarije s proizvodnjo novih sredstev za zatiranje komarjev ter iznajdbo novih zdravil. Malarija je povečini tropska bolezen, vendar je bila v preteklosti razširjena tudi v deželah v zmerno toplem podnebnju, kot sta Anglija in Nizozemska. V zadnjih desetletjih so uspeli z ukrepi skoraj docela izkoreniniti malarijo iz dežel okrog Sredozemlja. Težje pa je odgovoriti na vprašanje, zakaj je malarija tako naglo izginila iz evropskih dežel.

Malarija pa še vedno ni izgubila svoje strašne moči v deželah, kjer so jo že zatrli, kajti pogosto jo vnovič vnesejo potniki iz tropskih dežel. Ker se zveze z malaričnimi deželami vse pogostejše, morajo potniki jemati zdravila (klorokvin ali paludrin) ves čas, ko so v nevarnosti pred infekcijo in vsaj še šest tednov potem, ko so zapustili nevarno deželo.

(Se nadaljuje)

PREGLED SESTANKOV SDS

Od 17. do 27. januarja se je sestalo 86 samoupravnih delovnih skupin, ki so večinoma obravnavale predlog sprememb pravilnika o nagrajevanju izjemnih dosežkov, spremembe cen izdelkov črne metalurgije in samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev za Jeklarno 2.

V temeljni organizaciji **PLAVŽ** se je sestalo vseh osem delovnih skupin, ki so vse sprejele predlog sprememb pravilnika in sporazum za novo jeklarno. Vse plavžarske skupine pa so se pritoževale nad prehrano, ki da ni kaj prida (zelje, zelje in spet zelje), delovna skupina **plavž I** pa je postavila vprašanje, zakaj se TOZD Družbena prehrana tako »muči« z vedno novimi ukrepi o vse bolj neugodnem načinu prehrane med delom za delavce v proizvodnji, in še to z njihovim denarjem. »Plavžarje tudi skrbi, da zaradi pomanjkanja delavcev ne bodo mogli doseči planirane proizvodnje.

V **TOZD JEKLARNA** so se sestale vse delovne skupine pri SM pečeh in v livni jami (nekatere tudi dvakrat), **prva in druga skupina pri elektropečeh**, **1. in 2. skupina kontiliva, priprava ferolegur, PTO in vse tri delovne skupine ponvičnega gospodarstva**. Jeklarji so poleg navedenih samoupravnih aktivnosti obravnavali še letni plan proizvodnje za svojo temeljno organizacijo in so vse sprejeli. Delovna skupina **SM peči in livna jama II** v zvezi z gradnjo jeklarne 2 sprašuje, kdaj se bo začela prekvalifikacija kadrov in koliko SM peči bo še delalo po končani prvi fazi gradnje nove jeklarne. Delavci iz kontiliva niso zadovoljni z novim načinom deljenja malice.

V **TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** so se sestale vse samoupravne delovne skupine, razen **adjustaže bluming II** in **III**, ki so večinoma obravnavale oceno delovnega prispevka. Delovna skupina **vodstvo TOZD** je postavila delegatsko vprašanje, ali se predvideva reorganizacija oziroma združevanje

dovoljstva nad prehrano. Ključavničarji bi radi vedeli, kdo je kriv, da jeseniški delavec po 40 letih težkega dela ne dobi toliko pokojnine, da bi si lahko sam plačal oskrbo v domu starostnikov. Delavci iz **delavnice elektro strojev** na Jesenicah bi radi imeli pisno potrdilo poslovnodnega odbora Železarne, da je za novo delavnico namenjena sedanja hala brusilnice, saj bodo, kot pravijo, le tako bolj gotovi, da bodo končno le imeli boljše pogoje za delo.

V **TOZD VZDRŽEVANJE** so imeli pet sestankov samoupravnih delovnih skupin.

V temeljni organizaciji **ENERGETIKA** se je prav tako sestalo pet delovnih skupin, in sicer **delavnica elektroenergije, parne naprave I in IV, delavnica toplotne energije in PIV energija II**. Delavci zadnje skupine se bojijo, da bodo glede na velik delež sredstev za novo jeklarno obstoječi energetski objekti nezadostno oskrbovani.

V delovni skupnosti **KO-FI** se je sestala le delovna skupina **komerčiala I**.

V delovni skupnosti **KSI** so se sestale samoupravne delovne skupine **splošnega sektorja in gasilcev**.

V delovni skupnosti E-TKR-NG se je sestalo 11 delovnih skupin. Delavci **oddelka za ekonomske analize menijo**, »da z uvedbo dodatnega sistema premiranja nismo dosegli prvotnega namena, povzročili pa smo poglabljanje nesoglasij med OD in slabe odnose med TOZD, TOZD in DSSS in znotraj TOZD... Delovna skupina predlaga, da se premijski sistem za izredne rezultate ukine, vse razlike naj se prenesejo v osnovne postavke v skladu z vrednotenjem delovnih nalog.« Delavci delovne skupine **operativna izgradnja** pa v zvezi s spremembami cen izdelkov črne metalurgije sprašujejo, ali je o takih vprašanjih sploh smiselno sklepati na delovnih skupinah, »saj je vse skupaj vprašljivo, SDS pa so pri tem itak brez vpliva.«

Ob vseh že naštetih gradivih za obravnavo na samoupravnih delovnih skupinah in vprašanjih pa preneka skupina sprašuje tudi po tem, kdaj bo končno začel veljati novi razvid del in nalog.

SAMOUPRAVNE ODLOČITVE V ŽELEZARNI

JAVNA RAZPRAVA O GOSPODARSKIH NAČRTIH TOZD, DELOVNIH SKUPNOSTI IN ŽELEZARNE

Oddelek za ekonomske analize in planiranje je, kot vsako leto, pripravil predlog gospodarskega načrta temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in DO Železarna Jesenice, ki so ga obravnavale samoupravne delovne skupine (v nadaljevanju SDS), njihove pripombe pa so potem uskladili in sprejeli na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnosti. Kasneje je bil posredovan še dodatek k gospodarskemu načrtu Železarne o planu izredno plačane in izredno neplačane odsotnosti (v nadaljevanju IPO in INO) za leto 1984 za telesne in kulturne aktivnosti.

Po naši evidenci prejetih zapisnikov s sestankov SDS je od 267 SDS gospodarski načrt obravnavalo 216 (81 %), pripombe nanj pa jih je imelo 120 SDS (45 %).

Delavski svet Železarne je gospodarski načrt sprejel na svoji seji 28. decembra, v razpravi pa je stališča svojih DS posredovalo pet delegatov. Eden od sklepov te se je bil, da se pripombe delegatov iz TOZD Hladna valjarna Bela, Jeklarna in Remontne delavnice posredujejo v proučitev sektorju za ekonomiko in organizacijo.

TOZD PLAVŽ

Pripombe SDS so se nanašale največ na plan zaposlenih in menijo, da bi moralo biti vsaj toliko ljudi kot v planu za leto 1983. Vse tri SDS aglomeracije so mnenja, da je že v preteklem letu primanjkovalo delavcev kar je imelo za posledico nekontinuirano obratovanje naprav in preveliko število nadur. O tej problematiki je poročal tudi delegat na DS Železarna in podal pripombo, da plan kadrov ostane vsaj na lanskeoletnem nivoju.

Dve SDS sta imeli pripombo na IPO in menita, da je le-ta v breme Železarne in da je v športnih organizacijah previsoka v primerjavi z IPO na področju kulture. Na delavskem svetu so bile nekatere pripombe upoštevane, eden od sklepov pa je bil, da bi se plan zaposlenih moral sestaviti v sodelovanju z obratovodstvom.

TOZD JEKLARNA

Delavski svet je na seji 27. decembra 1983 sprejel gospodarski načrt TOZD in Železarne in naročil, da SDS obravnava plan za leto 1984 do prve polovice januarja. Po podatkih z dne 27. januarja 1984 je gospodarski načrt obravnavalo devetnajst SDS, ki pa nanj niso imele pripomb.

TOZD LIVARNA

Vse štiri SDS so obravnavale gospodarski načrt le ena pa je imela tudi pripombe, in sicer: plan je dokaj visok, utesnjenost s prostorom, v livarno se ničesar ne vlije. Postavili so tudi vprašanje: ali neproizvodni delavci povečujejo resolucijsko postavljeno povišanje proizvodnje za 5 % kot to morajo delavci v proizvodnji.

Na delavskem svetu so gospodarski načrt v celoti potrdili, strinjali so se s povečanjem plana za 120 ton kar pa bo odvisno od funkcionalnega in stalnega delovanja vseh proizvodnih naprav. To pa je pogojeno z rednim vzdrževanjem in z zagotovitvijo popolnitve delovnih mest po normativu. Prav tako bodo morale biti zagotovljene surovine ter sistem individualnih premij kar pa je tudi osnovni pogoj za višjo proizvodnjo v tej TOZD.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Prav vse SDS (13) so imele številne pripombe in predloge, ki zadevajo naslednja področja: — plan zaposlenih je znižan, čeprav že sedaj ni dovolj delavcev; — plan bi moral temeljiti na domačem vložku, zato v njem ne bi smeli šteti 6000 ton slabov, za katere ne vejo, če jih bodo res dobili; — plan remontov je prekratek in bi ga bilo treba razširiti; — uskladiti je potrebno energetske medije, t. j. znižati plan porabe pare in zvišati porabo plina.

Tudi delavski svet je imel podobne pripombe in je zato sprejel naslednjo zahtevo: »Delegati delavskega sveta, kakor tudi delavci na SDS so zahtevali, da v kolikor vse obveznosti služb in Jeklarna do TOZD Valjarne bluming štekel (dobavljeni vložek in delavci), ne bodo izpolnjene, se brezpogojno ob polletju izvede fizični rebalans plana, ker menijo, da je doseganje plana tisto merilo, ki nam kroji osebni dohodek.«

Številne pripombe SDS in delavskega sveta (predstavljene so bile tudi na odboru za leto 1984 Železarne) delegat delavskega sveta ni posredoval na seji delavskega sveta Železarne.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Dve SDS sta imeli pripombe glede kadrovske problematike. V SDS valjarna žice III menijo, da bo vzdrževanje naprav moralo biti precej boljše, ker slabo vzdrževanje ne vpliva samo na manjšo proizvodnjo temveč tudi na slabšo kvaliteto in sekundarno proizvodnjo. Predlagajo, da bi sproti analizirali vzroke okvar za vse agregate in na osnovi ugotovitev ukrepali. Na delavskem svetu TOZD so gospodarski načrt sprejeli brez pripomb!

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Tri SDS so bile mnenja, da je plan proizvodnje (74.000 ton) prevelik. Premijo na proizvodnjo so dosegli le trikrat (SDS progla II). Menijo tudi (SDS progla I), da tako sprejeti plan preprečuje prejemanje mesečnih premij, ne glede na to da bi bile premije dobre na zahtevan kvaliteten asortiment. Skupina zato predlaga, da se plan in asortiment uskladi.

Delavski svet je imel pripombo na plan zaposlenih: »Za vse nove naprave, ki bodo v letu 1984 pričele obratovati pa bo potrebno zagotoviti še toliko delavcev, kolikor jih je za normalno obratovanje predvideno.«

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Od 19 SDS v tej temeljni organizaciji jih je 18 imelo pripombe na gospodarski načrt, ki so jih potem obravnavali na delavskem svetu TOZD. Zaradi velikega števila jih bomo navedli po posameznih sklopih.

Predvideni gospodarski načrt bo možno realizirati glede na zadostno in kvaliteto dobavo vložka, neprekinjeno po kvalitativnih grupah. Tudi kvaliteta vzdrževanja se bo morala izboljšati, ker menijo, da dosedanje vzdrževanje ni bilo na ustrejni ravni. Večina SDS je imela pripombe na plan kadrov in na delavskem svetu TOZD so sprejeli gospodarski načrt s pripombo: »Usmeritev delovne organizacije mora biti v tej smeri, da se povečuje število delavcev v proizvodnih TOZD, ne pa število v uslužnostnih in v delovnih skupnostih, ki že sedaj predstavljajo 52 % skupnega števila zaposlenih.«

Posamezne SDS so menile, da je nujno potrebno pravočasno nabavljati rezervne dele. Pri planu izvoza pa so tri SDS postavile zahtevo, da se le-ta izdela tudi po asortimentu in ne samo po količini. Vse navedene pripombe je delegat delavskega sveta TOZD posredoval na delavskem svetu Železarne, sprejet pa je bil sklep, da bodo njihove pripombe posredovali v proučitev sektorju za ekonomiko in organizacijo.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

V tej temeljni organizaciji niso gospodarskega načrta obravnavali niti na SDS. Delavski svet pa je sprejel gospodarski načrt TOZD in Železarne z naslednjimi pripombami:

— da ostane plan kadrov enak kot v letu 1983,

— da predhodne TOZD, kakor tudi službe bolje izpolnjujejo planirane naloge,

— da se upošteva rebalans družbenega plana, kolikor pride do obnove strojev in naprav.

TOZD ŽIČARNA

Čeprav je bil na delavskem svetu gospodarski načrt sprejet le s pri-

pombo glede potrebnega števila kadrov v letu 1984, bi omenili še nekaj pripomb, ki so jih imele posamezne SDS. V SDS pocinkovalnica menijo, da bodo v TOZD dosegli gospodarski načrt le, če bodo imeli pravočasno zagotovljen kvaliteten vložek po asortimentu in planirani količini. Nekaj je bilo pripomb tudi na plan izvoza, predvsem pa, da mora prodajni oddelek čimprej posredovati naročila za leto 1984, da bi lahko izvozna naročila začeli prej uresničevati, ne pa v zadnjih mesecih.

TOZD PROFILARNA

Gospodarski načrt TOZD in Železarne so obravnavale vse štiri SDS. Samo SDS profilarna 2 je imela tudi naslednjo pripombo: »Plan za leto 1984 sprejemamo z ugotovitvijo, da je plan visok, kakor tudi izvozni plan. Zadostno število delavcev, vložka in večja naročila bi omogočila realizacijo obveznosti. Remonti na progah naj bodo v času dopustov in v času pomanjkanja vložnega materiala. Naročila istih dimenzij profilov naj se v bodoče delajo strnjeno, kar bo zmanjšalo število menjav, s tem pa tudi večji izpleni.«

Pripombe te skupine je v celoti povzel tudi delavski svet, njegov delegat pa je na seji delavskega sveta Železarne posredoval zahtevo, naj se zagotovi zadostno število delavcev in vložka za predelavo.

TOZD VRATNI PODBOJI

Gospodarski načrt so obravnavale vse SDS, nobena pa ni imela pripomb nanj; na delavskem svetu TOZD pa je bil tudi sprejet brez pripomb.

TOZD JEKLOVEK

SDS brusilnica 1 in 3 sta imeli pripombo na plan remontov, ker le-ta ne vključuje remontov brusilnih strojev, čeprav je znano, da so stroji zelo iztrošeni in, da so izpadli iz plana remontov že v letu 1983. Tudi SDS adjustaža je opozorila na zastarelost strojnih naprav in boljše organizacijo dela. Vložek naj bi bil porazdeljen enakomerno čez ves mesec, ne pa tako, da se v zadnjih dneh meseca spopadajo s količinami, pri tem pa zanemarijo kvaliteto dela in izdelkov, čemur sledijo reklamacije.

Delavski svet je sprejel oba gospodarska načrta s pripombo, da je bil dodatek k gospodarskemu načrtu dostavljen prepozno, zato ga vse SDS niso mogle obravnavati.

TOZD ELEKTRODE

Od devetih SDS so tri, šest jih je obravnavalo, imele pripombe na gospodarski načrt. Na delavskem svetu so opozorili, na osnovi lanskeletnih izkušenj, na boljše dobavo vlečene žice in na zagotovitev vseh domačih in tujih surovin v določenih rokih ter v ustrejni kvaliteti. Potrebno je doseči boljše zagotovitev rezervnih delov in izboljšati vzdrževanje naprav.

TOZD ŽEJLJARNA

Delavci v Žejljarni so bili mnenja, da bodo lahko izvršili plan, samo, če bo zagotovljena zadostna količina vložka (vlečene žice). Nujno je potrebno izboljšati kvaliteto vzdrževanja žejljarskih strojev. SDS vodstvo je mnenja, da morajo vse temeljne organizacije imeti družbene plane postavljene na realne kapacitete delovnih naprav. Žejljarna ima, po mnenju te skupine, zelo napet plan, nekatere temeljne organizacije pa ohlapnega, zaradi česar imajo prednost tudi pri delitvi OD. Skupina je imela pripombo tudi na plan izredno plačanih in neplačanih dopustov. Delavcem, ki bodo sodelovali na

Izdelava šobe za vpihavanje za plavž 2 v obratu konstrukcij TOZD Strojne delavnice (priprava na remont plavža 2) (foto S. Kokalj)

olimpijskih igrah, je treba odobriti izredno plačano odsotnost. Železarna pa naj od olimpijskega komiteja v Sarajevu zahteva refundacijo osebnega dohodka. Nekaj SDS v Žejljarni je vztrajalo na tem, da je treba nujno uveljaviti katalog delovnih nalog, saj se to delo vleče že dve leti. Delavski svet Žejljarne je povzel vse pripombe SDS, njegov delegat pa jih je izpostavil še na seji delavskega sveta Železarne.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Delavski svet je obravnaval in potrdil gospodarski načrt delovne organizacije in TOZD ter pri tem tudi upošteval pripombe sedmih SDS (od 14). Delavci so menili, da je »treba za storitvene temeljne organizacije odstotek združevanja akumulacije zmanjšati oz. povečati njihov lastni delež akumulacije za koriščenje in zmanjšati delež, katerega združujejo.« Delegati so na delavskem svetu soglašali s privilegiranim položajem TOZD Plavž in Jeklarna, hkrati pa opozarjajo, da je treba TOZD Strojne delavnice obravnavati po drugačnih kriterijih, predvsem zaradi pomanjkanja kadra, kar lahko sčasoma postane resna ovira za normalno delovanje naprav v tej in ostalih temeljnih organizacijah. Delavski svet prosi za pojasnilo, zakaj je v planu kadra delovnih skupnosti planirano osem članov poslovnega odbora. V poslovni politiki Železarne ni niti omenjena izgradnja II. faze strojnih delavnic. Obravnavali so tudi plan izredno plačanih in neplačanih dopustov ter ugotovili, da ima predlagani sistem precej pomanjkljivosti.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Razprava v tej temeljni organizaciji je bila izredno bogata, saj je imelo pripombe kar dvajset SDS. Največ je bilo kritike na plan amortizacijskih zamenjav (Az), s katerimi ne morejo zagotoviti niti obnovo lastnih kombijev (SDS elektro delavnice in elektro žerjavni); sredstva ne zadostajo niti za nabavo enega obdelovalnega stroja (SDS tesarji) itd. Delavski svet je zaradi teh številnih pripomb zavzel naslednje stališče: »Zaradi izredno majhnih Az sredstev v letu 1984 delegati zahtevamo, da se pri delitvi Az sredstev na nivoju delovne organizacije v letu 1985 poveča odstotek za našo temeljno organizacijo vsaj na 20 procentov.«

Drug sklop pripomb je zadeval plan kadrov, oz. plan izdelovalnih ur. Delavci se sprašujejo, zakaj povišanje števila ur, saj so že v letu 1983 kršili število nadur. SDS RTA (remonti tehničnih naprav) menijo, da se z uvajanjem novih naprav pojavlja potreba po večjem številu delavcev, kot pa jih predvideva gospodarski načrt.

Nekaj pripomb so imeli delavci na plan izredno plačane odsotnosti. SDS RTA 2 se ni strinjala z odobritvijo IPO za brigadirje, ob velikem številu brezposelnih med mladimi. SDS tesarji je mnenja, da je IPO in INO preveč, in naj se tudi tu skušajo čimbolj stabilizacijsko obnašati, kakor se moramo pri vseh drugih porabi.

Delavski svet Železarne je sprejel sklep, da bo pripombe in vprašanja delavcev Remontnih delavnic posredoval sektorju za ekonomiko in organizacijo.

TOZD VZDRŽEVANJE

Skoraj vse SDS (18 od 19) so obravnavale gospodarski načrt na svojih sestankih, deset pa jih je imelo tudi pripombe. Čeprav so SDS imele več pripomb (število zaposlenih, oskrba z rezervnimi deli) je delavski svet sprejel gospodarski načrt temeljne organizacije le s pripombo, da so Az sredstva za to TOZD premajhna in da ključ za formiranje teh sredstev, ki velja za proizvodne TOZD, nikakor ne more veljati tudi za storitvene temeljne organizacije, zato delavski svet zahteva, da strokovna služba v tem letu pripravi nov način delitve teh sredstev za storitvene TOZD. Gospodarski načrt delovne organizacije je bil sprejet brez pripomb.

TOZD ENERGETIKA

K gospodarskemu načrtu je imela pripombo samo SDS PIV III. Delavci

v njej opozarjajo, da se varčevanje z energijo precej slabo izvaja. Prizadevati si moramo (tudi druge TOZD) da bodo vsi energetski mediji čimbolj gospodarno izkoriščeni.

Delavski svet je sprejel gospodarski načrt TOZD in Železarne brez pripomb.

TOZD TRANSPORT

Samo ena SDS (od 13) je imela pripombo na gospodarski načrt, SDS vodstvo (plan kadrov, razdelitev prihodka), delavski svet temeljne organizacije pa ga je sprejel brez pripomb.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Od vseh SDS nobena ni imela pripomb na gospodarski načrt in tudi delavski svet ga je sprejel brez pripomb.

DELOVNA SKUPNOST KO-FI

Delavski svet je sprejel gospodarski načrt TOZD in Železarne brez pripomb. Samo SDS računovodstvo OD je imela pripombo, da bi moral biti plan sobot sprejet pred tiskanjem terminskega koledarja, ki je v sedanji obliki pomanjkljiv in neprepleten.

DELOVNA SKUPNOST KSI

Od sedmih SDS jih je pet obravnavalo gospodarski načrt, le dve (kadrovskega sektorja, CPSI) sta imeli pripombe. Največ pripomb so imeli delavci CPSI (9), obe SDS pa sta mnenja, da je IPO in INO previsoka in preveč bremeni sredstva za osebne dohodke. Tekom celega leta je dnevno povprečno 20 delavcev odsotnih zaradi športne in kulturne dejavnosti. Ena od pripomb na seji delavskega sveta je bila, da naj se odsotnost racionalno koristi, predvsem pa je potrebna kontrola o koriščenju izredno neplačane in plačane odsotnosti; podprt je bil predlog, da se odobravljanje IPO in INO ureja enotno na ravni delovne organizacije.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Delavci ERC so predlagali, da bi moral biti gospodarski načrt delovne organizacije opremljen s tekstom, ki bi povzel glavno vsebino planiranih števil, saj besedilo poslovne politike v začetku gospodarskega načrta le ne pove vsega. Pri nekaterih postavkah (OD) ni razvidna ocena realizacije v letu 1983. V planu tudi ni razvidno, ali bo katalog v letu 1984 dokončno vpeljan in bo potekal obratun OD v skladu s tem katalogom.

Pripombi dveh SDS zadevata plan IPO in INO. SDS oddelek za študij dela, časa in nagrajevanje ugotavlja, da v letu stabilizacije in odrekanju predvidevamo 6.616 delovnih dni odsotnosti za šport in kulturo, ki ob ključnih računih največkrat postanejo plačani. Skupina meni, da se zato navedena odsotnost analizira in ustrezno zmanjša.

SDS OID, IR in OSMP predlagajo drugačen plan prostih in delovnih sobot, ker ni usklajen s počitnicami šolskih otrok. Menijo, da je obravnavana plana prostih in delovnih sobot zamujena za najmanj en mesec.

Delavski svet delovne skupnosti je sprejel gospodarski načrt z naslednjimi ugotovitvami:

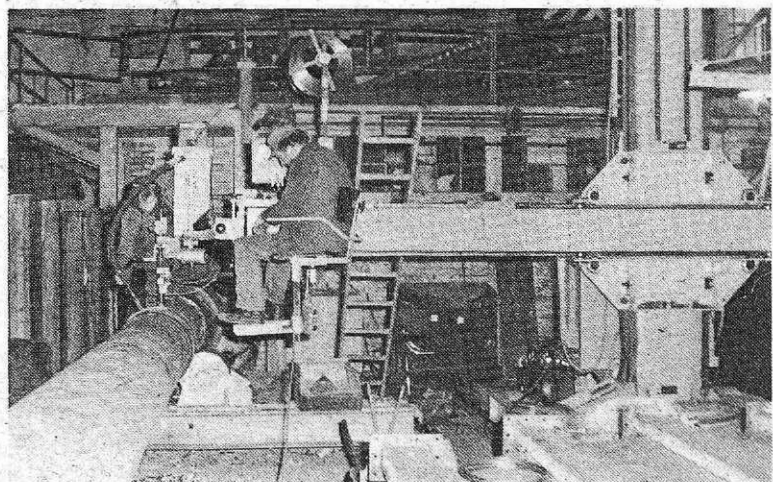
— komercialni sektor naj zagotovi enakomerno dobavo prek celega leta;

— poleg ustaljene prakse prerazporejanja delavcev, naj bi predvideli tudi možnost kolektivnih dopustov za tiste TOZD, za katere bo oskrbljenost z materialom kritična oz. nezadovoljiva;

— delavski svet podpira usmeritev, da naj bi se v prihodnjem letu premije izplačevale le za izjemne dosegke;

— delavski svet priporoča vsem TOZD in delovnim skupnostim, da v prihodnjem letu ne bi povečevali nadurnega dela;

— delavski svet predlaga, da se izdela prioriteten vrstni red izdelave nalog s področja informacijskih sistemov. CPSI — Mile Crnovič in Ivan Puc

Nagranje vretena za bluming v obratu konstrukcij v TOZD Strojne delavnice (foto S. Kokalj)

PREDLOG EVIDENTIRANIH KANDIDATOV ZA VODILNE DRUŽBENE FUNKCIJE V OBČINSKI SKUPŠČINI IN SKUPŠČINAH SIS ZA MANDATNO OBDOBJE 1984-86

(Nadaljevanje s 1. strani)

II. SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI

V SIS so predvidene le manjše kadrovske spremembe, ki so nujne predvsem zaradi objektivnih vzrokov (lastne želje, preobremenjenost, nezdržljivost funkcije z delovnim mestom itd.). Pri tem je predlagatelj vodilo načelo, da se za prevzem odgovornih zadolžitve v okviru SIS evidentira tiste možne kandidate, ki so se že do sedaj izkazali v organih posameznih samoupravnih interesnih skupnosti. Vsi so znani kot aktivni družbenopolitični delavci v okoljih, kjer so zaposleni oz. kjer živijo in dobro poznajo problematiko in naloge, ki se rešujejo in realizirajo na področju svobodne menjave dela med OZD in SIS.

Na tej osnovi predsedstvo OK SZDL Jesenice predlaga, da se v mandatnem obdobju 1984-1986 za odgovorne nosilce družbenih funkcij v SIS evidentira naslednje možne kandidate:

1. Samoupravna stanovanjska skupnost

- predsednik skupščine Zoran KREJČ — ponovno,
- podpredsednik skupščine Davorin PRAPROTNIK, rojen 2. 11. 1959, stanuje Moste 7, Žirovnica. Zaposlen v TOZD Transport — Železarna Jesenice kot tehnolog transporta. Po poklicu je diplomirani strojni inženir,
- predsednik zbora uporabnikov Aleksander KOTNIK — ponovno,
- namestnik predsednika Vojko OBLAK — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Hugo OITZEL — ponovno,
- namestnik predsednika Marko BRATINA — ponovno.

2. Komunalna skupnost

- predsednik skupščine Francka URŠIČ, rojena 22. 11. 1942, stanuje na Jesenicah, C. M. Tita 74. Po poklicu je gradbeni inženir, zaposlena je na SGP Gradbinec Kranj, delovna skupnost izpostava Jesenice, kot vodja oddelka kooperacije. Do sedaj je opravljala funkcijo podpredsednice skupščine,
- podpredsednik skupščine Franc PFAJFAR, rojen 10. 7. 1938, stanuje Breg 145, Žirovnica. Po poklicu je gradbeni inženir, zaposlen v BUSP Jesenice kot vodja enote za vzdrževanje stanovanj,
- predsednik zbora uporabnikov Pavel KRZNARIČ, rojen 18. 8. 1927, stanuje v Delavski ulici 19, Mojstrana. Zaposlen v Centru usmerjenega izobraževanja na Jesenicah kot učitelj praktičnega pouka. Je aktiven in dolgoletni družbenopolitični delavec v OZD in KS, kjer živi,
- namestnik Slavko MULEJ — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Jože SMREKAR, rojen 25. 11. 1930, stanuje Hrušica 3 b. Zaposlen v Elektro Gorenjska, TOZD Žirovnica kot krajevni nadzornik. Po poklicu je elektromonter,
- namestnik Marjan ŽEFRAJ, rojen 23. 2. 1932, stanuje na Rodinah 57, Žirovnica. Zaposlen je v Integratu, TOZD medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem. Po poklicu je ekonomski tehnik.

- podpredsednik skupščine Franc BENČINA, rojen 17. 12. 1942, stanuje Moste 31 a, Žirovnica. Zaposlen je v Savskih elektrarnah Moste, kot vodja obratovanja, elektrotehnik.

- predsednik skupščine Bojan ERJAVŠEK — ponovno,
- podpredsednik skupščine Breda HITI — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Ivo ŠČAVNIČAR ml. — ponovno,
- namestnik Boris HAFNER — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Ivo BORŠTNIK — ponovno,
- namestnik Sonja ISKRA — ponovno.

- predsednik skupščine Janko RABIČ, rojen 7. 9. 1953, stanuje Dovoje 6, Mojstrana. Zaposlen je kot novinar na lokalni radijski postaji Triglav. Do sedaj je opravljal funkcijo podpredsednika skupščine te skupnosti,
- podpredsednik skupščine Sonja PETERNEL, rojena 18. 10. 1946 v Kočevski Reki, sedaj stanuje Dovoje 122. Zaposlena je v OŠ 16. december v Mojstrani. Učiteljica razrednega pouka,
- predsednik zbora uporabnikov Mira NOVAK, rojena 10. 1. 1956, stanuje na Bokalovi 8, gimnazijski maturant. Sedaj ni zaposlena. Vpisana je na pedagoški akademiji, smer slovenski jezik in knjižničarstvo,
- namestnik Janez KEJŽAR — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Tone KONOBELJ, rojen 26. 5. 1949. Ima dokončano I. stopnjo filozofske fakultete in stanuje na Jesenicah, C. M. Tita 87. Zaposlen je kot kustos tehničnega muzeja v Železnici,
- namestnik Franc ŠIFRER — ponovno.

- predsednik skupščine Aleš LAGOJA — ponovno,
- podpredsednik skupščine Jaka SOKLIČ — ponovno.

- predsednik skupščine Alojz KATNIK — ponovno,
- podpredsednik skupščine Anton MIKLIC — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Mirko KLINAR — ponovno,
- namestnik Ljubo ŠPENDOV, rojen 17. 8. 1952, stanuje na Jesenicah, C. M. Tita 3. Po poklicu je KV električar in zaposlen v Iskrli Telekomunikacijah.

- predsednik skupščine Hrvoj ČERNE — ponovno,
- namestnik Marjan TIŠEV — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Brane PRETNAR — ponovno,

- predsednik skupščine Alojz KATNIK — ponovno,
- podpredsednik skupščine Anton MIKLIC — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Mirko KLINAR — ponovno,
- namestnik Ljubo ŠPENDOV, rojen 17. 8. 1952, stanuje na Jesenicah, C. M. Tita 3. Po poklicu je KV električar in zaposlen v Iskrli Telekomunikacijah.

- predsednik zbora izvajalcev Slavko LEGAT — ponovno.

- predsednik skupščine Jela LEŠTAN — ponovno,
- podpredsednik skupščine Janez BENET — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Aleksander PAVLIČEK — ponovno,
- namestnik Vida FABJAN — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Jožica BERGELJ — ponovno,
- namestnik Štefan KOBLAR — ponovno.

- predsednik skupščine Zdravko ČRV — ponovno,
- podpredsednik skupščine Janez ROJS — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Slavan BERLISK — ponovno,
- namestnik Janez OTRIN — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Jernej MARKEŽ — ponovno,
- namestnik Stanka ŠEMROVNOVAK — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

- predsednik skupščine Irena STRAJNAR — ponovno,
- podpredsednik skupščine Olga PREŽELJ — ponovno,
- predsednik zbora uporabnikov Stanka VULELIJA — ponovno,
- namestnik Mojca ARH — ponovno,
- predsednik zbora izvajalcev Pavla KLINAR — ponovno,
- namestnik Cvetka TARMAN — ponovno.

matika TOZD Tovarna telefonskih enot Blejska Dobrava kot varnostni tehnik,

- predsednik zbora izvajalcev Franc RAVNIK — ponovno,
- namestnik Miran MEKINA — ponovno.

Železarski globus

INDIJA

Indijska železarska družba Indian Iron and Steel Co. pripravlja desetletni program svojega razvoja na osnovi katerega bo povečala letno proizvodnjo surovega jekla s sedanjih 1,0-3,5 milijona ton. V okviru te družbe obratujeta integrirana železarna, ki ima v svojem sklopu zastarele naprave, in livarna. Prvo sodobno koksniško baterijo so že zgradili, medtem ko drugo še gradijo. V prvi fazi izgradnje ne bodo povečali proizvodne zmogljivosti, temveč bodo izvedli samo modernizacijo naprav. V drugi fazi bodo povečali proizvodnjo surovega jekla na 1,8 milijona ton letno in v tretji fazi na 3,5 milijona ton. Ker pa je ta družba že močno zadolžena, bo te načrte mogoče financirati samo s pomočjo državnih in tujih posojil.

NADURNO DELO DA ALI NE?

Nekajkrat sem v Železarni že pisal o pomenu, potrebah in pozitivnih učinkih nadurnega dela. Še danes trdim, da je nadurno delo v vsaki temeljni organizaciji občasno nujno potrebno.

V Železarni se posamezne proizvodne TOZD odločajo za nadurno delo takrat, ko nastopijo v medfazni proizvodnji določeni problemi in je drugim TOZD treba za nemoteno delo zagotoviti polizdelek. Stara praksa je že, da se posamezne TOZD zatekajo k nadurnemu delu posebno ob koncu leta, ko »lovimo« letni plan proizvodnje. Vzdrževalci smo primorani opravljati nadurno delo v času večjih popravil, saj je še kako pomembno, da naprave začnejo čim prej obratovati. Do nedavnega tu ni bilo problemov. V začetku preteklega leta pa se je pojavil »zloglasni« limit 30 ur nadurnega dela mesečno na posameznega delavca (tisti, ki je izdal tak odlok, verjetno ne ve, da je štirikrat osem dvaintrideset!) Vodje posameznih področij so imeli nemalo težav, da so ta limit uskladili z vsemi potrebami po nadurnem delu. Nesmisel tega ukrepa so pozneje uvideli tudi predlagatelji in zato je včasih prišlo do prekoračitve limita, če je bilo to seveda utemeljeno. Tako, kot vsemu, smo se železarji prilagodili tudi temu ukrepu.

Prav v preteklem tednu je poslovni odbor Železarne izdal okrožnico, s katero poziva vse delavce v vseh TOZD, ki imajo sicer proste sobote, da bi v soboto, 28. januarja, normalno obratovali na tri izmene. Utemeljitev je, da je v proizvodni verigi prišlo do nekaterih težav. V TOZD Hladna valjarna Jesenice in TOZD Žičarna, kjer sem zaposlen kot vzdrževalec, so uspeli pridobiti k temu dodatnemu delu delavce za dopoldansko in popoldansko delo.

Ko pa sem v četrtek, 26. januarja, prelital Železarni, mi je vzel soppo. Na tretji strani, pod naslovom »Osebnih dohodkov v decembru in v letu 1983«, sem med drugim prebral tudi (citiraj) »Na področju nadurnega dela pa moramo opozoriti na pomembno spremembo. Delavci, ki morajo zaradi neodložljivih del opravljati delo prek polnega delovnega časa, te spremembe nikakor ne morejo biti veseli. Republiški davek iz osebnega dohodka se je namreč po-

Sodelavec pri popravilu motorja v elektro delavnici na Javorniku (foto S. Kokalj)

AKTUALNA IDEJNOPOLITIČNA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

premagovanje, hkrati pa gradivo pomeni napotek za konkretne aktivnosti v slehernem okolju.

V uvodu gradiva je tudi rečeno, da v zveznem družbenem svetu za vprašanja družbene ureditve pripravljajo kritično analizo delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Analiza bo upoštevala številne aktivnosti, ki so v okviru institucij političnega sistema, da se poišče odgovor na vprašanje, kje so vzroki in šibkosti pri uveljavljanju

političnega sistema. Seveda pa mora dati tudi odgovor na vprašanje, ktere so smeri dograjevanja političnega sistema, ki bodo prispevale k hitrejšemu uresničevanju in nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosov. Tudi ta razprava v Sloveniji, poudarja uvod, mora prispevati svoj delež k iskanju teh odgovorov, k čemur pa seveda mora svoj delež prispevati tudi znanost.

Zveza komunistov stalno poudarja potrebo po doslednem uresničevanju in razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja in potrebo po nenehni kritični analizi delovanja njegovih institucij in mehanizmov. Ta poudarek se kot rdeča nit vleče tudi v vseh dokumentih, ki opredeljujejo politiko dolgoročnega stabilizacijskega ponašanja, o tem je bil velik poudarek na tretjem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, na kongresih zveze sindikatov, zveze socialistične mladine in v vseh dokumentih socialistične zveze delovnih ljudi. To pa seveda terja, da komunisti skupaj z drugimi organiziranimi socialističnimi silami, zlasti pa v socialistični zvezi, spodbujajo široko razpravo o stopnji uresničevanja odnosov v političnem sistemu ter razvostit njegovih institucij in mehanizmov ter o vzrokih za prepočasno uresničevanje političnega sistema.

Tako razpravo, je poudarjeno v uvodu gradiva, je potrebno organizirati kar najširše, v njej pa morajo komunisti, vodstva zveze komunistov zagotoviti svojo usmerjevalno vlogo. Pri tem pa morajo upoštevati program zveze komunistov Jugoslavije, ustavne cilje in rešitve oziroma dejstva, da je ustava izraz revolucionarne izkušnje naše družbe pri opredeljevanju lastne poti v socializem oziroma celovit program revolucionarnih sprememb. Seveda pa, kakor smo že poudarili, tudi objavljeno gradivo mora biti podlaga za obravnavo in ocene, kakor tudi za idejno politično usposabljanje in graditev enotnosti v zvezi komunistov o najpomembnejših vprašanjih kontinuitete v razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Pri vprašanju kontinuitete je potrebno še posebej poudariti, da se samoupravljanje ni rodilo v glavah Tita, Kardelja, Bakariča, Kidriča in nekaterih drugih vodilnih v petdesetih letih, kar nekateri zelo radi naglašajo, temveč da je bila to pristna linija naše socialistične revolucije že od izbruha splošne ljudske vstaje 1941. leta.

Ob vsem tem in ob dovolj kritični in samokritični presoji ne bi smeli prezreti dejstva, da je na večino stvari, ki jih obravnava to gradivo že leta 1977 v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja opozarjal Edvard Kardelj in ne samo opozarjal, temveč odprl tudi idejnopolitične rešitve za razvoj institucij in mehanizmov političnega sistema socialističnega samoupravljanja, vključno z opredelitvijo vloge in načina delovanja subjektivnega faktorja socialistične družbe, zlasti pa način in sredstva uresničevanja vodilne idejne in politične vloge Zveze komunistov Jugoslavije, kar je bilo vgrajeno tudi v partijske dokumente. To smo poudarili zato, da bi v ocenah prepočasne uveljavljanja političnega sistema, kar je rečeno tudi v gradivu, ne izpustili tudi nedoslednosti in neodgovornosti subjektivnega faktorja socialistične družbe, kot odločujočega vzroka za prepočasno uveljavljanje političnega sistema. In končno tudi zato, da bi sedanje razprave o političnem sistemu opravili res odgovorno in dosledno in na njihovi osnovi opredelili aktivnosti v vseh okoljih za dosledno uresničevanje in razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Stiskanje vijakov v stiskalnici — kovačnica (foto S. Kokalj)

SPOMINJAMO SE LETA 1954

V letu 1954 je bila prva številka Železarja precej obsežna, njena vsebina pa polna podatkov in razpredelnic o delu in življenju v preteklem letu. Tako so se o tem pogovarjali na devetem rednem zasiedanju delavskega sveta Železarne, na delavskem svetu prometa, na obnem zboru prostovoljnega industrijskega gasilskega odreda in na PLZ Javornik.

Poleg tega so v tej številki tudi obsežna poročila o higijensko-tehnični zaščiti v preteklem letu, o delovni disciplini, o odpravi alpinističnega odseka Jesenice v švicarske gore, o uspehih naših hokejistov na državnem prvenstvu, o delu in težavah DPD Svoboda na Javorniku in o izidu knjige Franca Konoblja-Slovenka Pod Mežaklo in Golico so se uprli. Pestrost Železarja pa dopolnjujejo še poučni članki in rubrike kot so Če še ne veš, lahko izveš... Poročilo o važnih zakonskih predpisih, Preberite in izvedeli boste, Zdravstveni kotiček ter rubrika Za naše bralke.

V današnjem pregledu smo več pozornosti namenili poročilom o proizvodnji in disciplini v letu 1954 ter problemu utrujenosti na delovnem mestu.

PROIZVODNJA ŽELEZARNE JESENICE V LETU 1953

Najprej si oglejmo, kako smo delali pred tridesetimi leti. Vem, da vam tabele in razne razpredelnice niso najbolj všeč, vendar so včasih zelo nazorne in uporabljive.

V naslednji razpredelnici lahko vidimo, kako je bil izpolnjen družbeni plan za december 1953:

Skupna proizvodnja

Obrat:	indeks izpolnitve v %	
	družbeni plan količina	definitivni plan količina
Plavž	113,5	108,1
Martinarna	116,0	101,0
Elektro peč	48,6	42,6
Skupaj:	113,0	102,1
Težka proga	109,1	118,2
Lahke proge	90,5	90,5
Žična valjarna	102,6	90,5
Valjarna 2400	96,0	112,1
Valjarna 2200	99,7	96,5
Valjarna 1300	110,0	110,0
Jeklovlek	112,1	112,1
Skupaj:	102,0	106,8
Hladna valjarna	98,0	79,4
Žičarna	94,6	124,0
Vzmeti	79,4	82,1
Žebljarna	156,0	144,0
Cevarna	125,1	116,9
Varilna žica	176,0	110,0
Skupaj:	110,0	113,9
Siva livarna	88,0	71,0
Jeklo livarna	86,2	97,5
Skupaj:	70,8	74,4
Opekarna	116,8	116,5
Vse skupaj:	108,2	104,7
Družbeni plan po količini	108,2 %	
po vrednosti	106,0 %	
definitivni plan po količini	104,7 %	
po vrednosti	104,2 %	

Pri blagovni proizvodnji se je najbolj izkazala Težka proga, saj je družbeni plan količinsko presegla za 166 %. Zelo uspešni obrati so bili še Opekarna in Varilna žica (družbeni plan sta izpolnili 229 in 176 odstotno) ter Žebljarna in Cevarna (družbeni plan sta izpolnili 156 in 125 odstotno). Največ težav pri blagovni proizvodnji je imela Jeklo livarna, ki je družbeni plan izpolnila le z 32,5 %, le

malo bolje pa so poslovale Vzmeti (79,4 %), Žičarna (81,5 %) in Lahke proge (84 %). Družbeni plan Železarne za december 1953 je bil po količini izpolnjen 107,9 odstotno, po vrednosti pa 107,2 odstotno.

Kako smo poslovali v celem letu 1953 in izpolnjevali družbene obveznosti, pa prikazuje naslednja razpredelnica:

Skupna proizvodnja

Obrat:	indeks izpolnitve v %	
	družbeni plan za leto 1953 količina	definitivni plan družbeni plan količina
Plavž	103,5	100,7
Martinarna	105,4	102,2
Elektro peč	95,6	93,0
Skupaj:	104,5	101,4
Težka proga	106,3	105,2
Lahke proge	101,5	105,8
Žična valjarna	103,0	93,1
Valjarna 2400	98,1	104,1
Valjarna 1300	107,1	105,2
Jeklovlek	100,5	99,4
Skupaj:	103,2	103,1
Hladna valjarna	111,7	193,6
Žičarna	111,1	112,0
Vzmeti	89,0	91,0
Žebljarna	149,0	117,1
Cevarna	113,4	109,5
Varilna žica	148,6	104,2
Skupaj:	116,9	109,9
Siva livarna	104,3	102,7
Jeklo livarna	107,3	110,4
Skupaj:	104,6	103,7
Opekarna	107,2	101,5
Vse skupaj:	104,8	102,6

Družbeni plan je bil po količini dosežen s 104,8 %, po vrednosti pa 105,1 %. Definitivni plan za leto 1953 pa je bil po količini izpolnjen 102,6 %, po vrednosti pa 103,1 %.

Družbeni plan blagovne proizvodnje v letu 1953 so najbolj presegli obrati Težka proga (156,3 %), Žebljarna (149 %) in Varilna žica (148,6 %). Največ težav pri izpolnjevanju družbenega plana pa so imeli obrati Jeklo livarna (55,1 %), Vzmeti (89,4 %), Lahke proge (93,7 %) in Žičarna (94,5 %). Družbeni plan za leto 1953 je bil po količini izpolnjen 105,6 odstotno, po vrednosti pa 106,1 odstotno. Definitivni plan pa je bil po

količini izpolnjen 106 odstotno, po vrednosti pa 105,3 odstotno.

KAJ PA DELOVNA DISCIPLINA

Različni predpisi glede disciplinskih postopkov in kaznovanja so včasih zahtevali vodenje ločene evidence o kaznovanju delavcev in uslužbencev. Medtem ko so za uslužbence izrekli kazni glavni direktor in disciplinsko sodišče, so za delavce v manjših primerih izrekli kazni obratovodje, v težjih primerih kršenja delovne discipline, na primer tatvine in podobno, pa glavni direktor.

V letu 1953 so delavci storili 582 disciplinskih prekrškov, od tega kar 226 prekrškov, ki se evidentirajo kot nevestnost, nepazljivost in malomarnost. Vidnejši prekršek je bilo predčasno zapuščanje dela (91 primerov),

najmanj pa je bilo zasebnega dela in preteptov (13 in 18 primerov).

Za disciplinske prekrške delavcev so v letu 1953 izrekli 582 kazni, od tega 322 denarnih kazni in 108 strogih pismenih javnih ukorov. Med disciplinskimi ukrepi je bilo izrečenih najmanj premestitev na drugo delovno mesto in disciplinskih odpustov.

V letnem poprečju zaposlenih v letu 1953 je bilo 5589 delavcev, odstotek kaznovanih delavcev glede na število zaposlenih pa 10,4.

Uslužbenci so v tem letu storili 31 disciplinskih prekrškov, od tega jih je bilo kar 21 malomarno izpolnjevanje službenih dolžnosti. Med ostalimi prekrški pa so še neizpolnjevanje odrejenih nalog, prekoračenje službene dolžnosti, izostajanje z dela in nepravilen odnos do predpostavljanih.

Za te prekrške so uslužbencem izrekli 31 kazni, in sicer 13 opominov, 9 denarnih kazni in več ukorov in povračil škode.

V letu 1953 je bilo letno poprečje zaposlenih uslužbencev 543, odstotek kaznovanih uslužbencev glede na število zaposlenih pa 5,7.

Podatki govore, da je bilo disciplinskih prekrškov iz leta v leto več. Zanimivo je, da je bil v razmerju glede na poprečni stalež delavcev in izrečenih kazni v letu 1953 zabeležen največji porast.

Največ disciplinskih kazni je bilo izrečenih v predelovalnih obratih (102), Jeklarni z elektro pečjo (88), Visokih peceh (56) in Javorniku I (58), najmanj pa v obratih Kapitalna izgradnja, Sekretariat, Higijensko tehnična zaščita in Garaža, kjer niso izrekli niti ene disciplinske kazni.

UTRUJENOST

Vse življenje se odvija v ritmičnem zaporedju, v katerem je najpomembnejša izmenjava dela in mirovanja, utrujenosti in počitka. Zahteva po miru in oddihu je ena od osnovnih bioloških funkcij, ki je za življenjski obstoj nujno potrebna.

Psihologija in medicina imata obsežna področja, kjer se bavi s problemom utrujenosti, s posebnim ozrom na problem utrujenosti v vseh industrijskih panogah. Kjer je utrujenost posledica telesne, duševne ali umske preobremenitve, ne pa bolezenski pojav, je treba priskočiti na pomoč.

Oglejmo si nekaj vrst utrujenosti.

1. Normalna utrujenost

Po gotovem času budnosti in dela nam moči opesajo in si jih zopet nabereemo s spanjem. Utrujenost je torej periodičen pojav, ki direktno z delom nima ničesar skupnega, jo pa razumljivo pospešuje.

2. Individualna utrujenost

Pri tem razumemo razlike pri posameznikih, saj vemo, da pri nekom nastopi utrujenost prej, pri drugem pa pozneje. K temu pa ne smemo mešati odvisnosti utrujenosti od zahtevnosti in teže dela, ker je individualna utrujenost le meja sposobnosti dejstvomljanja posameznika ne glede na njegovo delo, torej čisto biološke in psihološke sposobnosti, ki jih poseduje sleherni človek v drugačni meri.

3. Občutek utrujenosti

Občutek utrujenosti nas varuje pred izrabo vseh ostalih telesnih in duševnih rezerv, ki se lahko omogočajo naš obstoj. Temu občutku se lahko prepustimo ali pa ga preslišimo — če nas k delu ženejo močnejši in pomembnejši interesi.

Možen pa je tudi obraten primer, da namreč občutek utrujenosti predčasno občutimo ali celo sami izzovemo, recimo zaradi dolgočasje ali neuspeha pri delu. S tem je torej povedano, da občutek utrujenosti ni noben zanesljiv pokazatelj resnične utrujenosti. Na eni strani ga lahko preraste volja, na drugi pa ga neupravičeno vzbude določena psihološka stanja.

4. Utrujenost kot zahteva po spremembi in vzpodbudi

Ta utrujenost ne zahteva počitka in spanja, temveč poživljajočo spremembo dela. Ta ugotovitev je velikega pomena, saj vemo, da, na primer, prehod z enega na drugo delo brez sleherne pavze vzbudi občutek novih in svežih moči, kar je nujno treba upoštevati pri reševanju problemov utrujenosti.

5. Preutrujenost

Preutrujenost ne nastopi zaradi stopnjevanja utrujenosti, temveč zaradi neopaznosti in zapostavljanja utrujenosti skozi daljši čas ali zaradi umetnega odstranjevanja občutka utrujenosti z različnimi dražljivimi in okrepčilnimi sredstvi. Pri normalni utrujenosti se samo zmanjša tempo (korak postane krajši), pri preutrujenosti pa nastopi posebno vzpodbudno občutje (korak postane večji).

6. Izčrpanost

Pri izčrpanosti so še v vseh zgornjih primerih obstoječe telesne in duševne rezerve izrabljene in izčrpane. Popolna nesposobnost za nek

določen napor je posledica izčrpanosti.

To so v glavnem pojavi, ki jih je treba pri problemu utrujenosti ločiti enega od drugega.

In kako počijemo?

Osnova slehernega počitka je in ostane spanje. V času med končanim delom in spanjem pa je priporočljivo najti neko prehodno zaposlitev, ki bo dala ravnotežje med telesno in duševno utrujenostjo, saj je za zdravo in polno spanje občutje sprostitve vseh svojih sil tekom dneva precejšnje važnosti. Seveda pa pri neki polni in resnični utrujenosti spanje ne bo dolgo čakalo na nas.

Danes mora človek večkrat opravljati monotono, brezosebno, enolično in nevaljivo delo. Pri tem nastopi tista utrujenost, ki zahteva

spremembe in vzpodbude. V takih primerih je priporočljivo baviti se v prostem času z deli, ki človeka veselijo in vzpodbujajo, obenem pa predstavljajo tudi vir moči za obvladovanje svojega monotonega poklicnega dela.

Pri nekom, ki je resnično izčrpan, in odide na oddih, je treba upoštevati, da od začetka za popoln mir niti ni sposoben. Zato je potreben določen prehod od polne zaposlenosti do popolne brezdelnosti, dokler ne nastopi umiritev. V takem razdobju je priporočljiva hoja, šport in lahko, napeto čtivo, kar omogoči kasnejše resnično sprostitve in možnost za brezdelje, s katerim je zagotovljen uspešen in koristen počitek ali oddih.

(iz Železarja povzela

Lilijana Kos)

JOŽETU ZAJCU V SLOVO

Ne samo med svojimi poklicnimi sodelavci, tudi med ostalimi delavci TOZD in delovnih skupnosti naše železarne je boleče odjeknila vest, da je v dneh, ko bi moral praznovati svoj 55. rojstni dan, po kratki in zahrbtni bolezni preminul poklicni gasilec in reševalec naše železarne JOŽA ZAJC. Zahrbtna bolezen je bila tokrat močnejša od njegove klene osebnosti in železne volje.

Trpko presenečenje je še huje, če veš, da gre za človeka, ki je bil neutrujen delavec in z vsemi svojimi sposobnostmi predan svoji poklicni gasilski nalogi. Zato smo ga pri njegovem poklicnem delu srečevali pri opravljanju številnih specifičnih nalog, tako na področju preventive, varnosti na plinovodih, pri vzgoji gasilskih kadrov in kadrov civilne zaščite. Na vseh področjih je bil dosleden in z vso svojo osebnostjo, tako z besedo kot dejanji pri stvari.

Joža Zajc se je že kot mlad fant, v najtežjih dneh naše zgodovine, vključil v organizirano delo narodnoosvobodilnega gibanja in boja. Svojo gasilsko pot pa je začel kot prostovoljec, od leta 1952 pa je bil poklicni gasilec in reševalec v poklicni gasilski in reševalni enoti naše železarne, po tem, ko je od leta 1949 delal v Železarni kot ključavničar. Zagnan in predan svojemu delu je že v letu 1959 dobil naziv višjega gasilca — reševalca, leta 1963 pa naziv gasilskega laboranta. Od leta 1981 dalje pa je opravljal in vodil zahtevno področje delovanja — področje gasilske preventive na območju občine Jesenice. V teh pogledih je bil skrajno discipliniran in neizprososten, kadar je šlo za zaščito in varnost osebnega ali družbenega premoženja.

V Gasilskem društvu Rečica je svoje pridobljeno znanje in izkušnje prenašal na ostalo članstvo, najprej kot član

upravnega odbora društva, kasneje kot tehnični sekretar in nazadnje kot predsednik nadzornega odbora.

V dolgoletnem gasilskem stažu je opravil vrsto strokovnih izpitov in leta 1972 postal tudi častnik I. stopnje. Za svoje delo, ki ga bo ohranjalo prisotnega med njegovimi tovariši in prijatelji, je prejel vrsto domačih pa tudi mednarodnih priznanj in odlikovanj.

Njegov izjemno odgovoren čut in odgovornost do varstva ljudi in imovine sta ga nenehno gnala k dopolnilnemu izobraževanju in izpopolnjevanju. Pridobljeno znanje je nesebično, zavzeto in uspešno prenašal na mlajše generacije tako med gasilskimi vrstami kot med ostalimi delavci in občani.

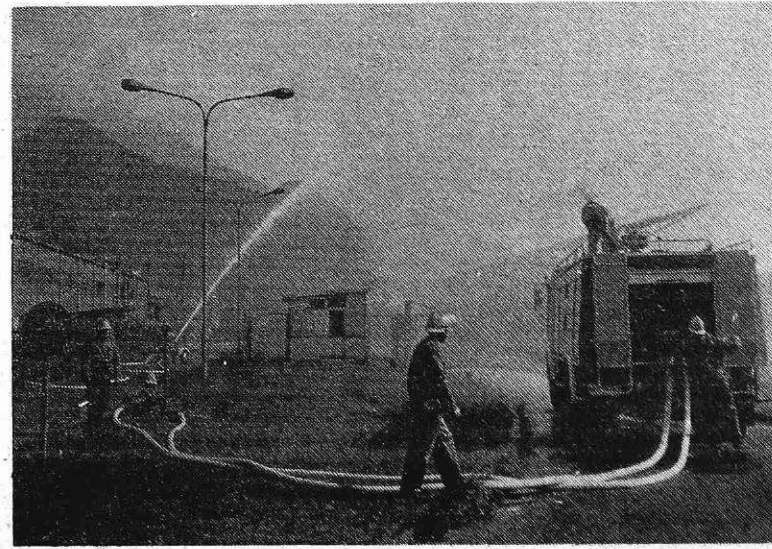
Kot čvrst komunist je deloval tudi v različnih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih do zadnjega trenutka svojih fizičnih moči. Ni bil gostobeseden, vendar so bile njegove besede klene in poštene.

Ne njegovim neposredni sodelavci, ne ostali delavci, s katerimi je sodeloval, ne njegovi soborci v družbenopolitičnih organizacijah ne moremo dojeti, da ga ne bo več med nas. Še nedavno tega je aktivno sodeloval v svoji poklicni enoti pri načrtovanju nadaljnjega razvoja poklicne in reševalne dejavnosti v Železarni, trdno prepričan, da bo tudi on med nosilci nadaljnjega razvoja.

Njegov vzor dobrega in poštenega tovariša bo živel med njegovimi gasilskimi tovariši, kakor med vsemi ostalimi, ki smo sodelovali z njim. Gasilskim tovarišem je zapustil veliko nalogo, da do konca uresničijo njegove cilje pri razvoju preventivne dejavnosti.

Za pokojnim Jožem Zajcem ostaja bogat in neizbrisen prispevek pri razvoju gasilstva, neizbrisen zgled nesebičnosti in poštvovalnosti, prijateljstva in tovarištva. Tak nam bo ostal tudi v spominu.

Sodelavci PGRC
in ostali delavci
Železarne.

Za kritje dolgoročnih potreb bodo morale ZDA zgraditi več
like naprave za predelavo oljnih škrljavcev in proizvodnjo me-
tanola. To bo lahko trajalo okoli deset let, vendar bo izzvala
nasprotovanje zaščitnikov okolja. V primeru nujne potrebe pa
bi bilo mogoče s skrajnimi nardi skrajšati ta rok na 3 do 5 let.

GORENJSKO DOMOBRANSTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Bataljoni Kokrškega odreda so potem ponoči vsak v svojem taborišču organizirali varovanje in analizirali dogodke tega dne. Ugotovili so naslednje:

— V 1. bataljonu: Bojna morala na položajih je bila primerna, vojaški nastop pa ne popolnoma povezan in zadovoljiv. Škoda je bilo, ker strojnice brede zaradi hladnega vremena niso dobro delovale.

— V 2. bataljonu: bojna morala je bila na dosti visoki stopnji. Ta bataljon je bil v središču sovražnikovih napadov in je imel tudi največ žrtev. Nosil je največje breme teh bojev in potrošil veliko več streliva kot druga dva bataljona. V zvezi z disciplino, z ujetniki, z zaplenjenim orožjem in z odnosi med bataljonom na eni in predstavniki odrednega štaba na drugi strani pa je štab 2. bataljona dobil ukor, operativni oficir pa je bil opozorjen po partijski liniji.

— V 3. bataljonu: Ta je deloval kot varovalna enota in je bil slučajno tako razporejen, da ni mogel dosti poseči v boj. Sodeloval je z eno skupino, ki je izgubila enega borca. Naslednje jutro je ta bataljon preiskal teren in našel nekaj orožja in streliva.

Rezultati in ocene bojev tega dne pa so naslednji:

Partizani so ujeli štiri policiste. Po večkrat preverjenih podatkih s strani treznih obveščevalcev je bilo ugotovljeno, da je sovražnik izgubil 25 do 27 mož. Nemških dokumentov o tem ni bilo mogoče dobiti, domobranci propagandist Alojz Perne pa za ta dan v dnevniku samo omenja, kdo je sodeloval v Lomu in da domobranci niso imeli žrtev. Za Nemce govori o nekaj mrtvih in o ranjenih, vendar je videti, da mu podatki o policistih niso znani.

Borci Kokrškega odreda so ta dan zaplenili 1 strojnico, 2 brzostrelki, 5 pušk, 3 pištole, 5 bomb, nekaj sto nabojev in več druge vojaške opreme. Posamezni bataljoni so zaplenili naslednje:

1. bataljon: 1 strojnico brzostrelko, 1 angleško brzostrelko, 4 puške, 1 pištolo, 2 bombe, nekaj sto nabojev in razno opremo;

2. bataljon: 1 brzostrelko, ki jo je takoj oddal sekciji za zveze, 1 puško, 2 pištole, 3 bombe, opremo in strelivo;

3. bataljon: 1 pištolo, 2 bombe in nekaj okvirjev municije.

V tem spopadu so bataljoni porabili: prvi 1300 različnih nabojev in 6 bomb, drugi 3244 raznih nabojev, 12 bomb in 4 mine za »piat«, tretji 70 nabojev za brede. Vse to je bilo odločno preveč, k čemur je mnogo prispeval operativni oficir.

Bataljoni so imeli 4 žrtve, kar je kvarilo razpoloženje borcev, to še posebno v 2. bataljonu; padla borca tega bataljona sta se preveč izpostavljala nasprotniku. Prvi bataljon je poleg enega ranjenega imel enega mrtvega; to je bil mitraljezec Peter Hafner, ki je padel med prvimi. V

2. bataljonu sta pri hiši padla vodnik Albin Ahačič-Binč in Matevž Hreščak-Mato, v 3. bataljonu pa pomočnik mitraljezca Avgust Fridel.

Junaška smrt padlih je v borcih izzivala žalovanje. To je potem izbruhnulo na dan skozi dve pesmi pripadnikov 2. bataljona.

Jelka Miklavžina-Peštaj, tiha in zadržana v miru, a neizprosno hrabra v boju, tedaj sekretarka SKOJ v bataljonu, je spisala posvetilo padlimu Albinu Ahačiču in Matevžu Hreščaku z akrostihom:

Boli srce —
In grenko je spoznanje:
Nazaj nič več ne prideta med nas!
Čeprav smo često govorili:
Enkrat smeje odšli bomo v dolino

In prsto zazvenel bo pesmi glas
Nad našo poteptano domovino!

Mi danes čutimo, da blizu je ta dan,
A vidva? Sta li v grobu zasanjala
Ta večno lepi, davni sen
O svobodi, kateri vse sta dala?

Utrujeni in premrazeni bataljoni so si hitro opomogli.

Drugi dan sta 1. in 3. bataljon odšla, medtem ko je 2. bataljon, odgovoren za tamkajšnji teren, ostal v lomske kotlini. Najprej je odšel 3. bataljon, in sicer v Drago pod Begunjsko. Tu se je 24. novembra 1944 utaboril pri Smučarski koči. Ob razvalinah gradu, pri vходу v dolino, je postavil zavarovanje tako kot poprej 1. bataljon, ta pa je tega dne nadaljeval marš proti Štajerski. Njegovo pot že poznamo. Pod Stol se je vrnil šele 5. decembra 1944. Toda medtem se je tod marsikaj zgodilo.

VOJAŠKA, KADROVSKA IN POLITIČNA DINAMIKA PRED ZIMO

Zbiranje hrane in obutve za zimo — Dolgi pohodi tudi s praznimi nahrbtniki — Vmes tudi sabotažne akcije — Po večjo vsoto denarja naravnost v upravo tržiške predilnice — Prvi napotki o snovanju Jurišnega bataljona — Odred dobi prvega zdravnika — Spremembe v poveljstvu 1. bataljona pod Stolum — Nov štab 3. bataljona in druge kadrovske dopolnitve — Odhajanje borcev v oficirske in podoficirske šole — Novembra odred nabere le 73 novincev — Spodbujajoča okrožnica conskega politkomisarja — Pomembnost politične in vojaške vzgoje — Politični in vojaški kader je v glavnem še nezkušen — Idejne priprave na konec vojne.

Zima je bila vedno bliže, po malem je snežilo vsakih nekaj dni. Po hribih je sneg že obležal. Kokrški odred se je moral vsestransko pripravljati na prezimovanje, hkrati pa utrjevati svoje vrste.

Bataljoni in druge enote so zato v novembru pogosto odhajali v ravni no in iz vasi prinašali hrano, različno opremo in celo denar. V tem mesecu so bataljoni, štabne patrulje in tiste odredne ustanove in delavnice,

ki so za prehrano morale skrbeti same, opravile čez 30 različnih oskrbovalnih akcij, čeravno so bili bataljoni zaradi pohodov na Štajersko veliko odsotni. Enote so morale prehoditi dolge poti z velikimi višinskimi razlikami. Najbliže je imel 1. bataljon.

Po 12. novembru, ko je zapadel nov sneg, so za seboj puščali še sledove. A snega je bilo le malo in so vračniki pri hoji ni oviral.

Omenili bomo le nekaj najznačilnejših novembrskih akcij, ki pa vse niso uspele, predvsem ne takrat, ko se je v dolino odpravil večji del moštva. Tako je bilo na primer 2. novembra, ko je 42 borcev 1. bataljona šlo po hrano v Poljce, v sosesčino policijske psotojanke. Nemške zasede so akcijo onemogočile in fantje so se skoraj praznih nahrbtnikov, a polni jeze vračali v taborišče.

V tem mesecu je bilo najhuje 3. bataljonu, ki je kar dvakrat moral pokrivati tudi sektor drugih dveh bataljonov, ki sta odšla po orožje. Da bi se malo bolje založil, je nekajkrat skoraj z vsemi borci poskusil iz vasi prinesiti malo več hrane. Tako je 1. novembra kar s 73 borci skušal priti v sam Tržič, vendar je bil zastavljen in vrniti se je moral praznih rok. To se je čez nekaj dni ponovilo in 76 borcev se je daleč z ravnine moralo vračati s praznimi nahrbtniki.

Nekateri oskrbovalni podvigi, pri katerih je sodelovalo večje število borcev, pa so bili zelo uspešni. Tako je bilo 1. novembra, ko se je 1. bataljon s 70 tovariši odpravil v Tržiško Bistrico. Tam je prisilno odkupil nekaj hrane, se pravi, da jo je tudi plačal, hkrati pa pri čevljarjih dobil okoli 70 parov čevljev. Zaradi vsakodnevni in dolgi poti po skalnatih terenih so le redki čevlji vzdržali več kot dva meseca. Zato so bile potrebe po obnavi velike in stalne; in zato je odred organiziral kar dve čevljarški delavnici. Lahko si potem predstavljamo, kako je bilo gleda tega v krajih, kjer ni bilo ne ustreznih tovarn ne delavnic ali usnja.

Tudi 2. bataljon je npr. 16. novembra, ne da bi pri tem pokalo, s 47 tovariši opravil v dolini oskrbovalno-prehranjevalno akcijo. Tistikrat je v taborišče prinesel kar dva prašiča in njuno mast uskladiščil za zimske dni, ko ne bo mogoče iti daleč.

Tretji bataljon, ki se je 24. novembra izpod Storiča premaknil na sektor prvega bataljona pod Stol, je izvedel dve uspešni oskrbovalni akciji: 26. novembra je 55 borcev šlo po hrano v Vrbo, 28. novembra pa je v nevarne Poljce brez strela prišlo 56 tovarišev. Tisti večer so odnesli polne nahrbtnike različne hrane, poleg tega pa so pred odhodom zažgali hangar za jadrnalna letala. Ta je stal samo 150 metrov od policijske postojanke, zato je bila akcija toliko bolj zanimiva. Pred očmi policistov je polni hangar, ki so ga Nemci uporabljali za skladišče, do tal pogorel.

Naslednji večer je skupina 3. bataljona, ki je šla v vojaško akcijo proti Lescam, naletela na domobranksko zasedo, druga skupina pa je blizu Studenčic doživela majhen napad. Kmalu je bilo ugotovljeno, da je nanje po pomoti streljala skupina tereških delavcev, ki se je mudila v vasi. Posledic ni bilo, toda akcija je ta večer propadla. Streljanje je alarmiralo nemške vojske na Golfu, ki jih je bilo čez sto.

Nadaljevanje

Od aprila 1944 je začel zapisovati v žepno beležko, katere filme je obiskoval sam, odkar je Charlotta izginila v neznano. Za osmi april je bil v trgu film »Kogar bogovi ljubijo«, čudovit prikaz Mozartovega lika in širok prerez skozi njegovo glasbeno umetnost. Ob takem prvem srečanju mojstrovine ga je vsega presunilo v zanosu in oboževanju neumljivih melodij. Srce se je tajalo od radosti. Izven časa in prostora je bival v začaranem svetu, da mu je šlo na jok, ko se je po končanem filmu plazil skozi mirki trg ...

29. aprila 44 je v Kranju obiskal film »Ljubzenska premiera«: Romantični zapletljaji so opajali dijakovo domišljijo. Le takega učinka ni bilo z vlogo filmskega igralca Hansa Söhnkerja kot s Hans Holtovo v vlogi Mozarta pred tremi tedni doma.

Demonsko pa ga je zamotaval Werner Kraus v vlogi Fausta v filmu »Burgtheater«. Nekje pa je rad razmišljal o zamotanih skrivnostih življenja in o tistem, kar umetnike nagiba k ustvarjanju. Visokodonečih besed ni povsem dojemal. Slutil pa je, da nekje res obstaja svet, kjer ni nizkotnih vsakdanjih problemov.

V glavnem so predvajali dunajske filme s Hansom Moserjem ali berlinske s Theo Lingenom, Heinzom Rühmannom in Luiso Englisch. Komika je razvedrila občinstvo. Smejali so se lačni in zbegani gledalci prav tako kot osovraženi uniformiranci in hitlerjanski podrepaniki. V tej smeri so komični filmi igrali kaj zanimivo vlogo: Ljudje so za dve uri pozabljali, pozabljali vojno vsakdanjost.

Med dijaki se je zlasti Valtar izkazoval kot najverjetnejši imitator Moserja, Oto pa Lingena. Bila sta tudi nekako po zunanosti filmskima igralcema podobna.

Zdravku pa so ležali bolj resni, biografski filmi.

Karel se je znal tako pristržno smejeti, da je bilo nalezljivo. Vedel je za dijakovo Charlotta, pa ga je podražil: — Smej se, smej se, da boš laže preстал ta čas, ki je raciran na karte in dobavnice, medtem pa ti bo ljubica zrastle in dozorela!

Karel je redno dobival pisma od svoje »sorodnice«. Večkrat ga je obiskala.

Prejšnji teden je predaval dijakom SS-sturmbanfirer Karl Fritz o »Turški nadlogi«. V uniformi seveda. Guč je zašepetal spet opazko Karlu v uho:

VALENTIN POLANŠEK

105

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— SS je bila takrat, ko so Turki prišli v naše kraje, hihihih! Karel ga je z resnim pogledom opozoril. Iz Robertove bližine je špioniral nekdo v sedežni vrsti za njima.

Po predavanju je dejal Karel na samem pred Zdravkom: — Kaj ni povedal, da so se največ borili drugi proti Turkom, pa ne nemški rajh, vsi balkanski narodi, pa Slovenci. In Johan Sobiesky tudi ni bil Nemec. Prav tako kot Princ Evgen ne.

— SS menda tudi zunaj na fronti svoje vlogo igra.

— Ko bi ti povedal, kaj vem od očeta, ki je videl posledice za rusko fronto, ko je SS izvedla svoje kazenske akcije, je skrivnostno izjavil Karel.

Jutro nato se je pri zajtrku zgodilo.

Od profaksov ni bil drug navzoč kot domski vodja. Hodil je med miznimi vrstami. Naenkrat postane kričavo glasen.

Riharda Hubarja je imel v delu. Kar na vsem lepem pa ... čof in dijak, črnolasa klada, ki je bil tako velik kot domski vodja, je prejel klofuto. Navzoči dijaki so zijali. Nekateri so se zarežali. Drugi pa so se tresli, kaj bo. Vse je davila misel: Kaj bo zdaj? Kako se kaj takega more zgoditi? Da je padla klofuta? Ko je bilo telesno kaznovanje v smislu hajot-zakonika prepovedano? Kaj je s Hofarjem? Ali je ponorel?

Domski vodja je kričal nad vsemi dijaki. Očitki so padali na vse strani. Kje je disciplina, ki jo zahteva firer? Kje je nemška čast? Ko je po mestu vse polno banditov!

Zdravko je sedel na žerjavici. Ne sme srečati z očmi razjarjenega Hofarja.

17. majnika 1944 je v skupnostni uri predaval spet sam dirce. Tudi tokrat je bila tematika taka, da je vpletal »nordijski arijski mišljenje« za urejajočo velenemško zgodovinsko vlogo vse Evrope in potemtaka tudi za tisti del, kjer žive Slovenci. Naslov je bil: »Nemško-slovenske jezikovne zveze«. Zdravko se je čudil sam sebi. Kod neki pa so potem Slovenci? So narod ali? Slovenščina vendar ne izvira iz takih ali takih germanskih izposojenk? Zakaj se dirce toliko žene za nemstvo? Ko niti sam nima nemškega priimka? Zadeva je bila za mladega človeka poniževalna, razkrajevalna. Notri globoko v duši nekje se je počutil umazanega.

Ponta pa je po predavanju v umivalnici podregoval Kleinlercherja: — Jaz sem Tirolec, rimsko-gotsko-langobardsko-alemanskega porekla. Ti pa si najbrž kak germaniziran Slovan, kajti še danes se pravi v tvoji okolici Windisch-Matrei. Kam pa ste dejali Slovane, če so že tam bili? Pojedli? Pokristjanili in pokopali?

(Dalje prihodnjič)

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Menim sicer, da hoja ni tako važen element uslužbenčeve osebnosti. Toda nekaj elegancije pa le mora biti, ko švigaš med pisalnimi mizami in zlasti takrat, ko neseš šefu kakšne akte podpisati. Mora biti v hoji nek stil, o tem ni dvoma. Jaz pa še vedno nekoliko krevsam po hribovsko. Tudi od težaškega dela sem dobil posebne gibe. Vse to se je pomešalo in sedaj hodim, kot bi pred seboj gural težko otovorjen skladiščni voziček. Prekleta beda, še hoje nimam fine. Vsaj v nogah bi bil lahko bolj intelektualen, če že v glavi nisem.

Sicer sem pa zelo ubogljiv človek. Mislim da je to zelo lepa čednost za vsakega zaposlenega človeka, ne samo zame. Rad imam ljudi, dokler imajo oni mene radi, kar je popolnoma razumljivo. Tudi predpostavljene spoštujem, dokler oni mene spoštujejo, kar je spet popolnoma razumljivo. Sploh menim, da bi se mi ljudje morali bolj spoštovati, zlasti ker smo tako zelo razumna bitja in tako hvalimo našo človečnost, ki pa je marsikdaj na velikem psu bernardincu.

Torej spoštovani člani komisije: Jaz nekvalificirani delavec Gašper Ravnik, ki sem se naveličal svoje bedne nekvalificiranosti obljubljam, da se bom resnično, trudil postati dober pomožni uslužbenec. Tudi popoldanska priložnostna zidarska dela bom opustil, samo da vam ne bom delal sramote.

Opozoriti vas moram še na to, da mi je hlapčevstvo in klečeplazenje tuje! Zatorej ne bom krožil okoli šefove orbite. Niti

mu ne bom pobiral žogic, če bo igral namizni tenis. Rad mu bom pa prinesel lubenico ali pa sendvič, če bo želel. Nekomu ustreči ni nič sramotnega. Celu zadovoljstvo čutim, če lahko prinesem predpostavljenu malico. Ampak žogic pa ne pobiram, ne tega pa ne maram!

Sprašujem se spoštovani, če sem še kaj pozabil napisati, vendar mislim, da bo tole kar zadostovalo. Upam, da ste si ustvarili nekakšno podobo o meni in odločite se, ne kakor vam narekuje srce, pač pa v korist podjetja. Seveda bi si zelo, zelo želel, da me sprejmete, dobro pa tudi vem, da na svetu ni samo zid na Kitajskem ali v Berlinu. Je še veliko zidov in zidkov. Veliko je tudi kamenja, ki ga človek pobere na svojem vrtu in ga vrže na sosedov vrt.

Prošnjo bom zaključil s pristrnimi pozdravi in naj vam kosilo po končanem delu tekne! Jaz bom šel na makaronovo meso v menzo blizu vaše upravne zgradbe. Nekaj denarja imam še prihranjenega. Zanimivo kajne?

Gašper Ravnik

KO JE GAŠPER RAVNIK NAPISAL PROŠNJO ZA SPREJEM V SLUŽBO, GA JE PRIJELA MRZLICA ZA PISANJE IN JE ZAČEL PISATI PISMO SVOJEMU OČETU JANEZU RAVNIKU

Že dolgo me ni bilo doma. Že dolgo ti nisem pisal. Pravzaprav, če sem odkrit, ti še nikdar nisem pisal. Danes pa me je nekaj obsedlo: morda dorotožnje, ali pa kaj drugega. Vrag si ga vedi kaj. Morda obletnica: danes je namreč minilo natančno deset let odkar sem šel od doma. Veš človek je tako prekleto nor na obletnice in zakaj ne bi bil še jaz. Vso pravico imam praznovati ali ne praznovati svoj odhod od doma. Važno je oče, da sem si zapomnil dan, mesec in leto odhoda in da danes mineva že deset let. Praznujmo! Veš kupil sem liter Merlota — tega zagamanega težkega vina, ki ga lahko piješ samo na poln želodec. Hitro se ga bom nalezal, ker je zadnje čase moj trehuh

največkrat prazen. Veš bolj lačen sem, kot sit, toda vedi, da ti ne pišem zato, da bi te prosil kruha ali česa drugega. Sploh nič te ne nameravam prositi, ker te navade nimam niti do tebe, niti do koga drugega. Če bi že moral prositi, bi brez sramu prosil samo za malo človečnosti, topline.

Oče, rad bi se samo izpovedal in ker na tem božjem svetu nimam nikogar, se bom pač izpovedal tebi. Navsezadnje si moj oče, pa še rad sem te imel in te še imam. Komu naj pa zaupam, če ne tebi? Komu naj se izpovem, če ne tebi? Se naj izpovem delavskemu svetu, sindikalni organizaciji, socialistični zvezi delovnega ljudstva? Tam čepe ljudje po sili razmer ali pa zaradi karierizma in so največkrat gluhi za stiske posameznika, čeprav na veliki zvon obešajo svoje humano poslanstvo. Mar naj takim zaupam? Zemlja me je rodila, narava vzgajala in v zemljo se bom vrnil.

Živijo Merlot, oče in dol z raznimi posvetovalnicami! Se naj mar izpovem duhovniku? Naj grem med mašo v tisto leseno kabino in naj tam v temi tistemu, ki ga sploh vidim ne, pripovedujem, da kolnem, da psujem, da nečistujem in kaj vem kaj še vse in da pri tem sploh ne čutim nobene krivde. Naj mu mar povem, da kljub temu, da kolnem, psujem, nečistujem, da sem ravno tako dober človek in da si želim samo manj krivic in več topline — človeške topline in če bom to doživel, bom manj klet, psoval, nečistoval. Zelo preprosto kajne? Ne, tudi duhovnika ne maram, ker tudi umreti se ne mislim, čeprav ne vem kakšna prihodnost me še čaka in je o smrti govoriti tako ali drugače še preuranjeno.

Kljub tegobam sem poln življenjske moči in nekega čudnega optimizma, kajti prepričan sem, da bo nekoč tudi iz prašičjih oči zasijala toplota. Skrbi me sicer, da s to toplino iz prašičjih oči ne bo nič, kajti zdi se mi, da je čedalje več tistih tako prekleto učenih ljudi, kompiutersko mrzlih, brez srca in duše, ki ubogemu osemletkarju za pismenosti več ne priznavajo. Teh se bojim oče, teh. Bo mar res suho znanje brez srca in duše osvojilo svet in kakšen bo ta svet se vidi že zdaj — brezsrčen in okrut, brez topline in človeške solza bo tekla samo še iz oči malega človeka, ki je bil v vseh obdobjih zgodovine in tudi sedaj, najbolj prizadet.

Nadaljevanje

Predsedstvo OK ZKS Radovljica je na januarski seji skupaj s predsedniki komisij občinske organizacije ZK sprejelo akcijski program priprav na volilno programsko sejo. Dogovorili so se o oblikovanju poročil o delu komisij za zadnji dve leti, predlog delovnih programov za leto 1984 in morebitne kadrovske predloge za sestavo teh komisij. Poročila bo obravnavalo predsedstvo OK ZK, nato pa jih poslalo z gradivom za volilno programsko sejo v javno razpravo vsem osnovnim organizacijam ZK v občini.

Komisija za zadeve borcev NOB pri Skupščini občine Radovljica je ustanovila posebno delovno skupino, ki je ob koncu minulega 1983. leta preverjala sezname upravičencev za občinske priznane. Cilj teh preverjanj je bil, da ne pride do zlorab. Vse ugotovitve delovne skupine je proučila občinska komisija za zadeve borcev, ki je sklepala o dokončnih seznamih upravičencev.

Na Bledu in v Radovljici je delavska univerza v soboto, 14. januarja, organizirala v sodelovanju z OK ZK Radovljica seminarja za sekretarje 109 osnovnih organizacij ZKS iz radovljiške občine. Na programu so bile teme o vlogi, organiziranosti in metodah delovanja ZKS, o vlogi in delovanju osnovnih organizacij ZK, o splošnem ljudskem odporu in družbeni samozastiti, o aktualnih akcijskih in organizacijskih vprašanjih delovanja ZK v občini in o tekočih vprašanjih družbenoekonomskih odnosov v občini Radovljica. Seminarja na Bledu se je udeležilo 48, v Radovljici pa 41 slušateljcev.

Na osnovi dopolnila k pogodbi za izdelavo študije Prostorski posegi v radovljiško-blejskem prostoru je izvršni svet občinske skupščine Radovljica sklenil, da bo podpisal pogodbo z DO Slovenija ceste — Tehnika za izdelavo idejnega projekta blejske obvoznice. Izvršni svet bo iz proračunske postavke »urbanistični načrti« zagotovil 510.000 din. Dogovorjeno pa je tudi, da bo 828.800 din za naročni projekt namenila Turistična poslovna skupnost Bled.

Komite za družbene dejavnosti in občo upravo pri občinski skupščini Radovljica je v lanskem decembru razposlal v javno razpravo vsem udeležencem samoupravnega sporazuma o načinu združevanja in uporabi sredstev za financiranje skupnih potreb delovnih ljudi in občanov v KS radovljiške občine, osnutek tega sporazuma za obdobje 1984—1985. Pripombe ali dopolnila na osnutek bodo zbirali do konca januarja, kot tudi sklepe o pristopu k samoupravnemu sporazumu. V osnutku je predvideno, da bo skupni organ podpisnikov sporazuma, ki bo spremljal njegovo izvajanje desetčlanski odbor udeležencev sporazuma.

V osnutku resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Radovljica za leto 1984, ki je v javni razpravi, je predvideno, da bo družbeni proizvod v letu 1984 višji za 2 do 3 %, industrijska proizvodnja za 3, kmetijska proizvodnja za 3,5, izvoz blaga in storitev za 15, od tega konvertibilni izvoz

za 17, uvoz pa za 7 %. Investicije v osnovna sredstva v OZD bodo večje za 15 %, zaposlenost bo porasla za 0,8 (zgolj v gospodarstvu), produktivnost bo narasla za 1 do 2 %.

Po predvidevanjih, ki so zapisana v osnutku resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Radovljica bodo sredstva za bruto osebne dohodke in skupno porabo delavcev v TOZD v letu 1984 naraščala za okoli 20 % počasneje od rasti dohodka. Sredstva za skupno porabo bodo zaostajala za rastjo dohodka 21 %, pri čemer sredstva za družbene dejavnosti v globalu za 20 %. Sredstva za splošno porabo (proračun) v občini bodo zaostajala za rastjo dohodka 33 %.

Ob obletnici smrti hrabrega miličnika Franca Zupana s postaje milice v Bohinjski Bistrici, ki se je lani januarja ponesrečil v Žagarjevem grabnu pod Voglom, kjer je reševal ranjenega smučarja, so na pobudo njegovih bohinjskih tovarišev 15. januarja odkrili spominsko ploščo. Na slovesnosti v Žagarjevem grabnu so bili načelnik inšpektorata milice in načelnik UNZ iz Kranja, miličniki in gorski reševalci iz vseh gorenjskih občin in Ljubljane.

V programu ekonomskih odnosov s tujino je predvideno v letu 1984, da bodo povečali konvertibilni izvoz, v primerjavi z lanskim, v ISKRA TOZD Mehanizmi Lipnica za 62 %, ŽITO TOZD Triglav Gorenjka Lesce za 40 %, ISKRA TOZD Instrumenti Otoče za 25 %, ALMIRA Radovljica, VERIGA Lesce, PLAMEN Kropa in Kemična tovarna Podnart za 20 %, ELAN Begunje za 17 %, SUKNO Zapuže za 15 %, VEZENINE Bled za 10 % in LIP Bled za 7 %.

V prizadevanjih, da bi zagotovili proizvodnjo živine v čim večji meri na domačih virih krme, načrtujejo v kmetijstvu radovljiške občine za leto 1984 ureditev 195 hektarjev skupnih pašnikov in planin ter intenzivirati zemljišče za pridelavo krme na 800 hektarjev travnikov. Sočasno imajo v programu revitalizacijo višinskih območij Belska planina, Repečnikov rovt, planina Prevala, planina Mežakla, planina Konjščica, planina Pečana in planina Javornik.

Osrednja investicija na komunalnem področju v radovljiški občini v letu 1984 bo nadaljna izgradnja magistralnega vodovoda »Radovna«, za katerega je namenjeno kar 60 % vseh investicijskih sredstev SIKS. Razen tega bodo začeli z izgradnjo vodovodnega sistema za normalno oskrbo s pitno vodo na kropsko-dobravskem območju ter izgradnjo kanalizacijskega omrežja na prispevnem območju Blejskega jezera.

Če bo v letu 1984 dovolj razpoložljivih sredstev in, če bodo naknadno združevali namenska sredstva za potrebe cestnega gospodarstva v radovljiški občini, bodo prednostno zagotovili v interesni skupnosti za ceste denar za nadaljevanje izgradnje že pričetih odsekov regionalnih cest Bled—Soteska, Bled—Gorje in Kropa—Podnart. Izvedena bodo tudi pripravljala dela za izgradnjo mostu čez Savo v Otočah.

Delavska univerza Radovljica je na osnovi stališč akcijske konference ZK Radovljica o turističnem gospodarstvu v radovljiški občini pripravila predloge programov dopolnilnega usposabljanja in izpopolnjevanja poklicnih turističnih delav-

cev, lastnikov zasebnih sob in občanov. Predvideni so trije tečajji, ki naj bi jih priredili v zimskem času v sodelovanju s Turistično poslovno skupnostjo Bled.

Delavci TOZD Smuči v Elanu Begunje dosegajo vse boljše rezultate v kakovosti izdelave smuči. O tem priča podatek, da je na decembrskem preverjanju kvalitete alpskih smuči od 1.152 parov zaradi pomanjkljivosti izločenih le 7 kosov, ali 0,6 % smuči. To je, odkar je uveden postopek lepljenja smuči v modelih, doslej najboljši rezultat v proizvodnji. V hudi mednarodni konkurenci so takšni rezultati toliko bolj spodbudni.

Konec leta 1983 je bilo po podatkih komiteja za družbene dejavnosti in splošne zadeve skupščine občine Radovljica na območju občine 167 vojaških vojnih invalidov in nad 200 upravičencev za družinsko invalidnino. Največ med njimi je žena padlih oz. umrlih vojaških vojnih invalidov.

Po podatkih Zavoda za spomeniško varstvo v Kranju za leto 1983 je na območju občine Radovljica evidentirano skupaj 949 raznih spomenikov, spominskih obeležij, grobišč in drugih spomeniških objektov. Od teh je kar 175 spomenikov, obeležij in objektov posvečenih žrtvam ali dogodkom iz NOB. Po številu vseh spomenikov in spomenikov NOB je občina Radovljica na prvem mestu na Gorenjskem in med prvimi v Sloveniji. Za primerjavo naj služi podatek, da je v kranjski občini evidentirano vseh spomenikov 936, v jeseniški 268 in v trziški 175.

Od 15. decembra do 19. januarja se je v okviru filmskega gledališča »Filmska scena 83/84« v organizaciji Kino podjetja Radovljica, OK ZSMS in kulturne komisije pri občinskem svetu ZSS Radovljica zvrstilo šest kakovostnih filmskih predstav. Ob četrtkih so bile predstave v Radovljici, ob petkih pa na Bledu. Vse predstave so bile abonmajske, po ceni za vseh šest filmov 210 din. Obisk je bil po pričakovanju dober.

Po podatkih občinske telesnokulturne skupnosti Radovljica so v letu 1983 zajeli v plavalne tečaje 432 otrok, kar je več kot prejšnja leta. V smučarskih tečajih se je aktivno usposabljal kljub slabim snežnim razmeram 754 otrok. Za športno značko je tekmovalo lani kar 2700 učencev osnovnih šol. Telesnokulturna skupnost je skupaj s športnimi društvi in društvi TVD Partizan organizirala občinska prvenstva v desetih športnih panogah.

Olimpijska plamenica znak dosedaj največje športne prireditve pri nas — 14. zimskih olimpijskih iger v Sarajevu, bo na svoji poti po Jugoslaviji in Sloveniji obiskala tudi radovljiško občino. Iz Kranjske gore in Jesenic jo bodo nosili 2. februarja dopoldne do Bleda skozi Radovljico in Begunje, kjer se bo ustavila pred tovarno Elan. Od tod bo nadaljevala pot v Trzic in Kranj.

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je v začetku decembra 1983 izoblikovala predlog programa sindikalnih športnih iger za leto 1984. Tudi v tem letu bo na programu sindikalnih športnih iger devet panog: smučarski teki, veleslalom, kuglanje, (borbene partije), odbojka, streljanje z zračno puško, mali nogomet, plavanje, namizni tenis, kuglanje (mešano-ekipno).

NAMEN IN POMEN SAMOUPRAVNEGA ORGANIZIRANJA POTROŠNIKOV

3

POGLAVITNI NAMEN ORGANIZIRANJE POTROŠNIKOV

Organiziranemu delovanju potrošnikov torej ni poglavitni namen varstvo njihovih interesov v ožjem pomenu, temveč gre pri tem za sodoben način sodelovanja in vplivanja potrošnikov na usmeritev proizvodnje potrošnih dobrin ter za prizadevanja za ustrezno delovanje vseh s tem povezanih dejavnosti: trgovine, gostinstva, obrti, komunale, storitvenih dejavnosti za vzdrževanje in popravila trajnejših dobrin (stanovanj, naprav, strojev) ipd. Hkrati naj bi sveti potrošnikov s svojo dejavnostjo vzporedno onemogočali tudi uveljavljanje kratkovidnih komercialnih interesov, ki se še pojavljajo v posameznih organizacijah združenega dela.

SVETI POTROŠNIKOV V 550 KS

Sedaj so sveti potrošnikov oblikovani v približno 550 KS, kar je nekaj manj kot polovica vseh KS v Sloveniji. V nekaterih občinah se še nadaljuje akcija za samoupravno organiziranje potrošnikov, medtem ko v drugih že uspešno delujejo. V začetku so predvsem organizirali seminarje, kjer so člani svetov potrošnikov seznanili s pravicami in dolžnostmi, ki jim jih dajejo ustava, ustrezni zakoni in drugi normativni akti in njihovo družbeno vlogo, ki jo imajo v procesu družbene reprodukcije in ki je začetna v sklepkih in stališčih, sprejetih na kongresih ZK Slovenije, ZK Jugoslavije, Zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije.

V svetih potrošnikov in na zborih občanov v krajevni skupnosti imajo delovni ljudje vse možnosti, da izražajo posebne interese, ki se kažejo

pri preskrbi in rabi potrošnih dobrin, dajejo nasvete in predloge za usklajitev teh interesov z interesi proizvajalcev oziroma posrednikov.

IZOBRAŽEVANJE IN VZGOJA POTROŠNIKOV

Sveti potrošnikov v KS, zlasti še njihove konference v občinah, mestih ali regijah pa se predvsem zavzemajo za razvijanje sistema obveščanja, izobraževanja in vzgoje potrošnikov, da bi tako razširili njihovo razgledanost glede življenjskih potreb, kakovosti oziroma lastnosti posameznih vrst proizvodov, da bi jih uvedli v skrivnost smotrnega nakupovanja in porabe in s tem bolj racionalnega pokrivanja življenjskih potreb. Zato organizirajo občasna predavanja ali razgovore potrošnikov s strokovnjaki, da bi jih seznanili s pravilno uporabo končnih proizvodov ali delno pripravljenih proizvodov, da bi jih seznanili s standardi in normativi, ki veljajo za posamezne vrste izdelkov. Organizirani potrošniki v KS ter njihove konference v občinah in mestih so kmalu po formiranju začele razmišljati o oblikovanju strokovne ustanove v republiki, ki bi vodila primerjalna preizkušanja določenih enakih proizvodov različnih proizvajalcev, da bi tako dobili objektivne ocene njihove kakovosti v bistvenih lastnostih. Medtem je pri Gospodarski zbornici Slovenije začela delovati komisija za spremljanje kakovosti blaga za neposredno porabo, ki je v sodelovanju s Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva Slovenije že uspešno opravila primerjalna preizkušanja nekaterih izdelkov za neposredno porabo.

V večjih potrošniških središčih naj bi ustanovili posebne centre za potrošnike, ki bi jim nudili potrebne strokovne informacije o možnostih nabave določenih vrst proizvodov, o njihovi kakovosti idr.

DEJAVNOSTI POSEBNEGA DRUŽBENEGA POMENA — PODROČJE VPLIVANJA ORGANIZIRANIH POTROŠNIKOV

Organizirani potrošniki imajo tudi vso možnost razviti in utrditi svoj vpliv na poslovanje delovnih organizacij in skupnosti na področju dejavnosti posebnega družbenega pomena, zlasti na področju komunalnih dejavnosti, lokalnega prometa, na področju dejavnosti, ki sodijo v sklop posameznih samoupravnih interesnih skupnosti na področju gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Seveda je treba zagotoviti ustrezen vpliv organiziranih potrošnikov glede takih storitev in reševanje drugih skupnih perečih vprašanj znotraj posamezne dejavnosti prek delegacij krajevne skupnosti z oblikovanjem in usklajevanjem stališč o določenem vprašanju v skupščini ustrezne samoupravne interesne skupnosti ali v občinski skupščini,

če sodi vprašanje v njeno pristojnost.

Sveti potrošnikov svojo aktivnost povezujejo v okviru občine tudi s tem, da spodbujajo razprave o odprtih vprašanjih s področja proizvodnje in prodaje potrošnih dobrin v ustreznih zborih občinske skupščine, zlasti še v zborih krajevnih skupnosti. Delegati KS naj bi v tem zboru podrobneje obravnavali tudi vsa vprašanja, ki zadevajo življenjske pogoje delovnih ljudi in ki so v ustavi opredeljena kot področja posebne interesa krajevnih skupnosti. Svoje ugotovitve in predloge ter stališča glede urejanja posameznih vprašanj, zlasti še oblikovanja cen potrošnih dobrin, pa naj bi delegati posredovali zboru združenega dela v skupščini občine, ki je pristojen za urejanje teh vprašanj.

Organizirano delovanje in vpliv potrošnikov vključuje tudi opravljanje storitev pri okencih raznih služb: na pošti, v banki, v upravnih službah občine, dalje storitve v zdravstvu, sodstvu itd. Način opravljanja teh

storitev dostikrat ni prilagojen potrebam in možnostim porabnikov teh storitev. Pri tem so največkrat sporni delovni čas za stranke, hitrost in natančnost poslovanja, nezahtodno obveščanje porabnika o postopku, porabnik ne dobi na istem mestu vseh potrebnih obrazcev, kolikor idr. Tudi niso povsem osamljeni primeri birokratskega odnosa uslužbenca za »okencem« do porabnika.

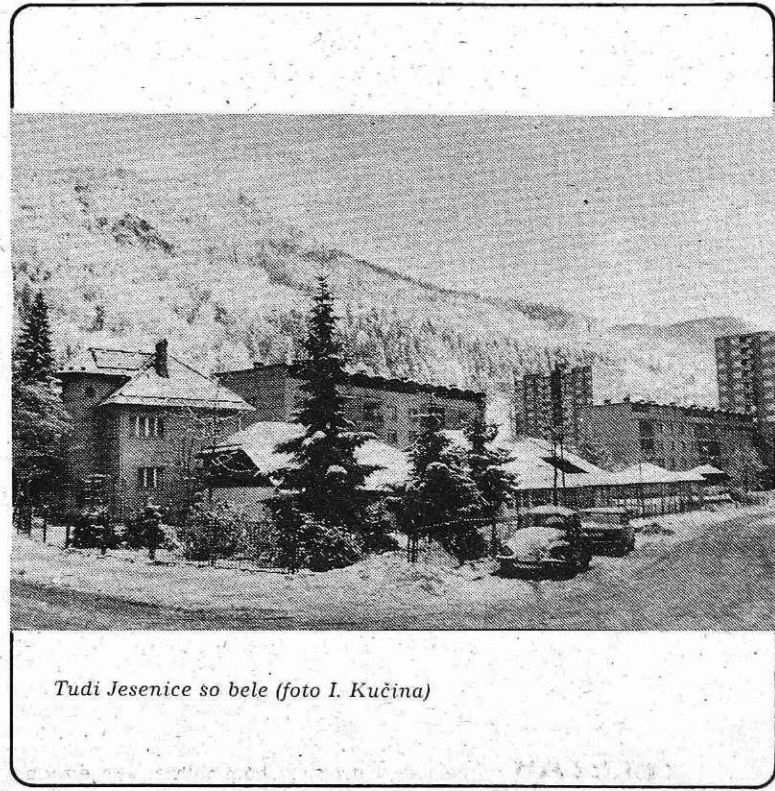
CILJ — UTRJEVATI ZAUPANJE MED PONUDNIKI IN PORABNIKI

Zato je sporazumevanje in sodelovanje delavcev v TOZD in drugih delovnih organizacijah in skupnostih ter organiziranih potrošnikov in drugih porabnikov vseh vrst storitev zelo pomembno. Na ta način utrjujemo zaupanje porabnikov do ponudnikov, hkrati pa s tem prispevamo, da bodo tudi proizvajalci in posredniki ter ponudniki storitev videli v urejenih odnosih s potrošniki zagotovila za medsebojno razumevanje in pomoč.

PRVA NALOGA SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANIH POTROŠNIKOV

Prvenstvena naloga samoupravno organiziranih potrošnikov v krajevni skupnosti je torej v tem, da skupaj z delovnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, pa tudi s pobudami za odpiranje obratov malega gospodarstva, prav tako tistih, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom z delovnimi sredstvi v lasti občanov, skrbijo, da bodo občani v krajevni skupnosti lahko v kar največji meri zadovoljevali svoje potrebe. Svet potrošnikov naj bo organ v krajevni skupnosti, ki s svojim programom in neposrednim sodelovanjem s temeljnimi organizacijami združenega dela, ki imajo sedež v KS ali pa zunaj nje, po tej poti uresničuje nekatere izmed nalog krajevnih skupnosti kot sestavnega dela združenega dela in temeljne skupnosti sistema socialističnega samoupravljanja.

(nadaljev.)

Tudi Jesenice so bele (foto I. Kučina)

140-LETNICA PREŠERNOVE ZDRAVLJICE

Letos je Prešernova Zdravljica stara 140 let, čeprav je smela ugledati be-li dan šele po marčni revoluciji leta 1848, torej štiri leta kasneje, ko je bil Prešeren že telesno in duševno strt, saj je 8. februarja 1849 že umrl.

France Prešeren, naš največji pesnik, je pel v hudo mračnih dneh za Slovence in za narode, ki jih je na vse načine tlačil, zatiral in omejeval Metternichov absolutizem. Slovenske ljudske množice pa so takrat vrele v upanju, da bi odpravili fevdalni družbeni red in se veselile socialno-ekonomskih pridobitev jožefinske in francoske dobe. Režim Franca I. in Metternicha pa je s pomočjo ostankov mračnih sil srednjeveštva spretno zatrl vsak še tako majhen življenjski utrip zatiranih socialnih slojev in narodov.

Engels je zapisal, da »v nobeni de-želni hudournik revolucije in trije Na-poleonovi navali niso prešli tako brez sledu kakor v Avstriji«. V nobe-ni drugi deželi niso tako obvarovali fevdalizem, patriarhalnost in hlapčevstvo.

V Sonetnem vencu je pesnik opi-sal ta čas takole:

*»Iz krajev niso, ki v njih sonce sije;
Cel čas so blagih sapic pogrešvale,
obdajale so utrjene jih skale,
Viharjev jeznih mrzle domačije.«*

Slovenija so bili kraji, kjer ni sija-lo sonce svobode in so jih obdajale utrjene skale avstrijske cesarske bi-rokracije, ki pa je bila slovenskim narodom posebej nenaklonjena.

Ni čudno, da je pesnik v elegiji V spomin Matiju Copu zapisal, da je oblikovanje slovenskega naroda oblikovanje »rodu krivega dokaj za-mud«. Prešeren pa vsemu navkljub poje iz želje, da zbudil bi Slovence na cel, da bi vrnili k nam se časi sreče.

Njegove umetnine so se rodile iz želje dvigniti kulturno raven našega kmeta in razviti njegovo govorico do take višine, da bo lahko z njo izrazil slovenski umetnik svoje najvišje, najbolj dragocene in plemenite mi-sli. V takem času je zapel Prešeren tudi svojo Zdravljico in z njo postavil najbolj veličasten spomenik neunič-ljivi sili in želji po napredku svojega naroda. Z Zdravljico je izrazil svojo neomajno vero v nesmrtnost našega ljudstva in v nesmrtnost človeštva sploh. Zdravljica je odmev socialnih in nacionalnih gibanj v tedanji Fran-ciji, Italiji, Angliji in drugih deželah. Vse to pa je Prešeren doživljal kot jutrišnji dan slovenskega naroda, saj je zapel: »Tajati led naš šele za-čne se, pomlad je drugod že«. Tako je Prešernova Zdravljica podoba najčistejšega čustva do našega člo-veka in izraz vere v njegovo prebue-nje in prebujenje narodov in člove-štva sploh. Zdravljica je tudi izraz njegove velike ljubezni do svojega ljudstva in zemlje, do svobode in na-predka, bratstva in enakosti vseh narodov, skratka do vseh, »ki dobro v srcu mislimo«.

Svojemu rodu — tlačanu želi:

*»Naj zdrobe njih roke
si spono, ki jih se teže!«*

Kakšno neizmerno ljubezen do vseh narodov je nosil v srcu naš veli-ki pesnik, vidimo iz kitice:

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK V PODNARTU

Slovenski kulturni praznik bo v Podnartu obeležen v so-boto, 4. februarja, ob 19. uri v domu kulture v Podnartu s prireditvijo, ki nosi naslov »Pehar iz Prešernovega življe-nja in njegovega časa«.

Člani recitatorske skupine DPD Svoboda bodo brali Prešernove pesmi, ki so bile ob-javljene le v Kranjski čebelici, ne pa tudi v Poeziji, zato so te pesmi občinstvu manj zna-ne. Med recitacijami se bodo prepletale slovenske umetne pesmi, ki so bile uglasbene na Prešernova besedila. Vrabče-vo priredbo Zdravljice, Ma-škovo Strunam, Flajšmanovo Luna sije, Kocjančičovo Kam in Šivčeve Vojaško bo zapel moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart pod vod-stvom Egija Gašperšiča.

M.

*»Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!«*

Zadnja kitica Zdravljice je napi-tnica vsem pesnikovim prijateljem in somišljenikom, ki se bore za svet-lejši jutrišnji dan svojega naroda in človeštva sploh. V Zdravljici se je Prešeren izrazil kot človekoljub in glasnik svobodnega in na temeljih bratovske ljubezni združenega člo-veštva.

Tako velikemu rojaku in umetni-ku pa je življenje vsulo na življenjsko pot samo gorje, skrb, bolečino,

vsakovrstno zatiranje in trpljenje.

Pomislimo samo na tri od teh ne-številnih težav:

- položaj njegovega naroda v te-danjem času,
- njegovo osebno življenje v ta-kih razmerah in
- da je dobil stalno službeno me-sto šele, ko je bil star 46 let, in še to v tedaj podeželskem mestu Kranju.

Res mu je bila »sreče dar samo klobuta«.

Pa kljub vsemu je bil Prešernov svet — svet l j u b e z n i in s v o b o d e.

Večji kot je naš prispevek v priza-devanju za lepše in svobodnejše ži-vljenje slehernega človeka, za mir in razumevanje ter zblizevanje naro-dov, bolj izpolnjujemo Prešernovo naročilo v Zdravljici in njegovega pesniškega izročila.

Marija Sitar

NOVA BOGATA ZBIRKA V PREŠERNOVI ROJSTNI HIŠI V VRBI

Pred bližnjim slovenskim kulturnim praznikom je bila v nedeljo, 29. januarja, v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi skromna, vendar prijetna slovesnost. V delu hiše našega največjega pesnika so odprli razstavo Pridobitve Prešernovega spominskega muzeja v Kranju v letih 1973—1983.

Postavitve razstave sta omogočila Kulturna skupnost Jesenice in Gorenjski muzej iz Kranja. O bogati zbirki je spregovorila Beba Jen-čič, kustosinja v Gorenjskem muzeju. O našem največjem pesniku ter njegovi bogati pesniški zapuščini pa je najprej govoril namestnik predsednika republiškega komiteja za kulturo Slovenije Jože Humer, v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti pa je spregovoril akademik Bratko Kreft.

Tudi kulturni program je bil izredno pester in skrbno izbran. Iz grl članov moškega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica je najprej zadonela pesnikova Zdravljica, zatem še več dru-gih Prešernovih pesmi, recitatorja šolskega kulturnega društva osno-vne šole Gorenjskega oklada iz Žirovnice pa sta predstavila Prešerno-vo pesem O železni cesti.

J. R.

PRISRČNO SREČANJE V PREŠERNOV SPOMIN

V soboto, 28. januarja, so prebivalci vseh desetih vasi krajevne skupno-sti Žirovnica lepo napolnili dvorano na Breznici, čeprav je bil večer deževen, megljen in ni bilo nič kaj prijetno hoditi ali voziti se po mokrem snegu. Pa vseeno so prišli, da dostojno počastijo spomin na svojega velikega rojaka dr. Franceta Prešerna, čigar globino čustev, ostrino misli in mojstrstvo njegovih literarnih umetnin Slovenci in drugi vedno bolj občudujemo in ce-nimo.

Tako globoko spoštovanje in lju-bezen do našega velikega poeta pa gojijo Slovenci tudi onstran Kara-vank, saj so prišli v takem vremenu in zelo prisrčno obogatili našo sveča-nost. Ker sta dve pevki zbora zboleli, so morali svoj program na hitro in ustrezno spremeniti.

Sodelovanje pevki in njihovega pe-vovodje z našim društvom traja že več let. Pevke z Obirja so se na na-šem odru že večkrat predstavile. Naš moški oktet pa gre v Obir vsako leto, tako nas naša pesem vedno globlje povezuje in postaja res most med brati in državama.

Tokrat ne bom pisala o domačem oktetu, ki je na srečanju mojstrsko predstavil šest pesmi, ampak bom več spregovorila o naših gostih z Obirja in o njihovem pevovodju Va-lentinu Polanšku, znanem sloven-skem književniku.

Ženski sekstet, okrnjeni oktet, je zelo nežno, čustveno in globoko doži-veto odpel svoj program. Najprej so zapele »vašo in našo« Zdravljico, ta-ko so rekly, »vašega in našega drage-ga pesnika«, v priredbi Jožeta Lesko-varja. Sledila je Obirska, ki jo je zlo-žil in uglasbil njihov pevovodja Va-lentin Polanšek, ko je pred trideseti-mi leti kot mlad učitelj prišel na Obirsko. Za tem pa so se zvrstile pe-smi: Prešernova Pod oknom, v pri-redbi Sama Vremšaka, Fantič zgo-daj vstaja, ki jo je zložil in uglasbil V. Polanšek, Plesna noč, istega av-torja, Nmač čez jezero, v priredbi Luka Kramolca, staro pesem Obir-ski pastir, narodno Sm še mihna bva, koroško Nojci je 'n fajn večer in za zaključek skladbo V. Polanška, za katero je napisal tudi besedilo, Po-zdrav Koroški.

V oktetu iz Obirja že vrsto let poje-jo: Justina Polanšek, žena pevovo-dje, gospodinja in mati petih otrok, Greti Stern, gospodinja, doma iz Že-lezne Kaple, Urši Zankl, gospodinja

in mati treh otrok, na vaje se vozi okrog 40 km, Zalika Kelih, hči parti-zanskega borca Gašperja Prušnika, je šivilja in mati dveh hčera, na vaje se vozi 60 km daleč in Marija Brum-nik, ki je gospodinja in mati petih otrok. Kasneje so k oktetu prišle še: Vida Brumnik, obiskuje strokovno gospodinjstvo šolo in živi na Obir-skem, Vida Polanšek, maturantka slovenske gimnazije, uslužbenka v slovenski študijski knjižnici v Celov-cu in Cita Smrtnik, uslužbenka v slo-venski veletrgovini v Dobrli vasi, na vaje se vozi 22 km daleč.

Ni besed za njihovo požrtvovalno ljubezen do slovenske pesmi.

Prijetno je srečanje pozivil tudi njihov pevovodja in književnik Va-lentin Polanšek. Iz treh svojih pesniških zbirk je občuteno prebral nekaj pesmi. V kratkih besedah je nemo-goče predstaviti tega našega velike-ga domoljuba, pesnika, vsestranske-ga pisatelja in dramatika, skladate-lja in pevovodjo, kajti preveč vse-stransko bogato in razvejano je nje-govo književno delo. V knjižni obliki je izšlo devet njegovih del, druga pa so raztresena v raznih revijah na avstrijskem Koroškem, na Tržaškem in sveda tudi v Sloveniji. Železar ob-javlja v odlomkih roman Križ s kri-ži, Polanškova dela pa so objavljena skoraj v vsaki številki literarne pri-loge Železarja LISTI. Poleg vsega tega umetniškega ustvarjanja je bil še učitelj in nazadnje ravnatelj ljudske šole na Obirskem.

Naj zaključim razmišljanje o večer-u z odlomkom iz pesnitve Valentina Polanška Preševanje preživelih:

*»Slovenske smrti ni,
ker skozi pepel
naše trpke zgodovine,
skozi ogenj tujega nasilja
naša slovenska kri
v slovensko bodočnost
še vedno živi, ž i v i, ž i v i!«*

PRAZNOVANJE KULTURNEGA PRAZNIKA V OBČINI

Praznovanje kulturnega praznika v jeseniški občini se je pričelo že v soboto, 28. januarja s prireditvijo v Zabreznici, na kateri sta, po-leg domačega moškega vokalnega okteta DPD Svoboda France Preše-ren, ki je bila tudi organizator večera, nastopila ženski oktet, oziroma zaradi boleznih sekstet in pesnik ter pisatelj Valentin Polanšek iz Obir-skega na avstrijskem Koroškem.

Ze naslednji dan pa so v organizaciji Kulturne skupnosti Jesenice in Gorenjskega muzeja Kranj v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi slavno-stno odprli razstavo »Pridobitve Prešernovega spominskega muzeja Kranj 1973—1983«.

V naslednjih dneh pa se bodo v okviru praznovanja zvrstile še na-slednje prireditve:

— v soboto, 4. februarja bo ob 19.30 v amaterskem gledališču To-ne Čufar premiera komedije italijanskega dramatika in komediografa Carla Goldonija SLUGA DVEH GOSPODOV, s ponovitvami v nasled-njem tednu;

— v torek, 7. februarja bo ob 19. uri v osnovni šoli na Blejski Do-bravi slavnostna prireditev, na kateri bodo nastopili domači moški zbor Vintgar, mladi iz TOZD Iskra Blejska Dobrava in mladi iz kra-jevne skupnosti;

— v sredo, 8. februarja bo v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi krajša slovesnost, na kateri bodo nastopili moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in recitatorji — učenci osnovne šole Gorenjskega oklada Žirovnica;

— v sredo, 8. februarja bo ob 9. uri v večnamenskem prostoru os-novne šole Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli svečanost, na kateri bodo kulturni program izvajali učenci šole, sodelovala pa bo tudi slovenska pisateljica Berta Golob;

(Podobne prireditve pripravljajo tudi v vseh ostalih šolah jese-niške občine.)

— v četrtek, 9. februarja bo ob 18. uri v spodnji dvorani restavracije Kazina srečanje znanih in manj znanih pesnikov in pisateljev jeseniške občine;

— v petek, 10. februarja bo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprta že tradicionalna skupinska razstava likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Ob otvoritvi bo krajši recital na klarinetu izvajal Zvone Rihtar, ob spremljavi pianistke Lidije Pfeifer;

— v petek, 10. februarja pa praznovanje sklenjeno s koncertom mešanega komornega študentskega zbora GAUDEAMUS iz Ljublja-ne, ki bo ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Celovečerne prireditve v počastitev praznika pripravljajo tudi v KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana, skupaj s šolskim kulturnim dru-štvom osnovne šole 16. december Mojstrana in v DPD Svoboda I. Kriv-ca na Hrušici.

Na vse prireditve organizatorji in izvajalci vladno vabijo delovne ljudi in občane, da bi skupaj praznovali slovenski kulturni praznik ob 8. februarju, obletnici smrti največjega slovenskega pesnika dr. Fran-ceta Prešerna.

ZA KULTURNI PRAZNIK BODO V RADOVLJICI ODPRLI RAZSTAVO DEL MARJANA MANČKA

Na predvečer kulturnega praznika Slovencev bodo z manjšim kultur-nim programom v Šivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo Marjana Man-čka.

Marjan MANČEK, po izobrazbi profesor angleščine in zgodovine, je slikar, ki je s karikaturami, stripi, ilustracijami, risanimi filmi, likovni-mi zasnovami za lutkovne predstave in televizijskimi slikanicami v nekaj letih postal znan bralcem, likovne-mu, gledališkemu in televizijskemu občinstvu. Likovnemu ustvarjanju se je zapisal še v študijskih letih in že leta 1971 in 1972 na mednarodni razstavi karikatur v Skopju prejel nagrado za svoje prispevke. Na sku-pinskih razstavah karikatur sodelu-je od leta 1969 in ilustracij od leta 1975 dalje. Leta 1974 je postal član Društva oblikovalcev Slovenije in je kot svobodni umetnik ustvaril izjem-no obsežen likovni opus. Njegovo ustvarjalno uspešnost potrjuje vrsta nagrad in priznanj. Od leta 1975 je stalni sodelavec slovenskega otroškega in mladinskega tiska. Leta 1976 je bil urednik Kurirčka in mladinskega tiska pri založbi Borec.

Marjan Manček ima med sloven-skimi ilustratorji posebno mesto, ki ga označuje bogata kreativnost in originalnost v številnih likovnih predstavah pravljicnih in pesni-ških junakov ter izredna lahkotnost, s katero slikar ustvarja likovne po-dobe za najrazličnejše tekste in ki jih pogosto dopolnjuje in nadgrajuje z lastnimi likovnimi domislicami. Ker slikar ni ujet v mreže anatom-skih in perspektivnih pravil, kakr-šne uči likovna akademija, je njego-va likovna govorica neposredna in preprosta. Namenjena je otrokom, o katerih pravimo, da imajo velike du-še, čeprav so njihove glave še majh-ne. Živost in neposrednost Mančko-vih živalskih in človeških likov pri-čata o bogastvu slikarjevih spomi-nov na otroštvo. Pri vsem prekipeva-nju idej ostaja slikar discipliniran prevajalec literarnih predlog, poln slovenske domačnosti, če gre za slo-venske ljudske pravljice, jasen in preprost, a hkrati moderen, kadar ilustrira sodobno poezijo in prozo. V likovno podobo zna ujeti tudi duha drugih narodov, v katerega se uživlja s poglobljenim študijskim de-lom. In vendar umetnik vedno ne more in noče biti vezan na literarno predlogo! Tedaj nastanejo avtorske slikanice, ki včasih govorijo brez be-sed, ali pa v besedilu odkrivajo tudi Mančka pripovednika, ki duhovito zabava ali izpoveduje resnice, ki so namenjene tudi odraslim.

Karikatura in strip, iz katerih je Manček izšel, ohranjata tudi v nje-govem ilustratorskem delu svoje me-sto, žlahtnita ilustracijo in jo pribli-žujeta filmskemu prikazu. Nešteti obrazi v zgodbah so z nekaj poteza-mi ustvarjene karikature, kjer dva nosova, dvoje ust ni enakih, kjer so glave na moč smešne, z lasmi, ki štr-ljajo v zrak, skodrani lasje obkrožajo lobanje kot cvetni venci ali so brez las, kjer so telesa nesorazmerno čoka-ta ali preklata, vsa pa zbujaajo ve-selje in smeh. Živali pogosto nasto-pajo oblečene kot ljudje in z njimi Manček še posebej razkriva člove-ške napake in slabosti.

Kvalitetnemu stripu, ki v naši do-bi počasi je dobiva domovinsko pravo-lico kot ena od zvrsti likovnega ustvarjanja, se avtor nikoli ni odpove-dal. V Mančkovih stripih sta risbo in besedilo njegova, oboje pa odliku-je jasnost, enostavnost in duhovitost, lastnosti, s katerimi posreduje kdaj pa kdaj tudi neprijetne življenjs-ke izkušnje.

Celoten avtorjev opus izpričuje odličnega risarja, ki s svinčnikom ali peresom ostro zarisuje in omejuje telesne in prostorske razsežnosti fi-gur, ki se razvrščajo pred nami. Tudi krajino zariše navadno z nekaj pote-zami, kar zadostuje, da se figure znajdejo v prepričljivem prostors-kem ambientu. Barva ima drugotno vlogo in se uveljavlja predvsem pri toniranju ploskev, ki jih omejujejo črte. Žive in čiste barve se z značilno avtorjevo risbo povezujejo v privla-čno sožitje, ki mu je tuja vsaka odve-čna lepota.

Pomebno vlogo v Mančkovem ilu-stratorskem opusu ima oblikovanje knjige kot celote: slikar premišljeno razmešča slike po ploskvi, jih zdru-žuje s pesnikovim ali pisateljevim besedilom v skupine, uokvirja slike, jih stavlja na televizijski ekran, be-sedilo in ilustracije združuje z obro-bami, naslove pesmic in zgodb izpi-suje ročno in jih krasi z risbami in vinjetami, ustrezen barvast papir plemeniti celotno podobo knjige in poudarja izraznost slike. Slika in be-sedilo postajata nedeljiva celota, ki jo kot tako doživlja tudi otrok. Man-čkove avtorske »miniature« so pri-meri celostnega oblikovanja, za ka-terega prispeva slikar tudi besedilo. Ker so majhne in poceni, lahko upa-mo, da bodo kljub krčenju in siroma-šenju knjig za otroke izhajale še na-prej.

Jasna in enostavna risba, veselje do karikature in stripovskega na-čina podajanja so likovne posebnosti, ki jih zahteva risani film. Marjan Manček je doslej ustvaril tri in jih obogatil s humorjem in lepo mero ži-vljenjskih resnic. Maruša Avguštin

PLEMENITO TEKMOVANJE IN MEDSEBOJNO INFORMIRANJE

Želeli bi, da bi izmenjalne razstave med obema gorenjskima likovnima skupinama DOLIKOM in ISKRO Kranj prerasle v plemenito tekmovanje in medsebojno informiranje tako dosežkov kot načrtov za bodoče, je v petek, 27. januarja poudaril dr. Cene Avguštin na otvoritvi skupinske razstave likovnih del članov Društva likovnikov Kranj v razstavnem salonu DOLIK Jesenice.

Društvo likovnikov Iskra Kranj, ki sodi med najbolj prizadevne in uspešne likovne skupine na Slovenskem, ne samo zaradi dobre organizacije, temveč tudi zaradi resnega odnosa do dela, ki ga kažejo člani društva in ki odmeva tudi na njihovi razstavi, že več let delovno in prijateljsko sodeluje z likovnim klubom DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. V okviru tega sodelovanja sodi tudi vsakoletna zamenjava skupinskih razstav likovnih del članov obeh likovnih kolektivov. Tokrat se likovniki Iskre na Jesenicah predstavljajo že četrty. V otvoritvenem govoru je likovni kritik, umetnostni zgodovinar dr. Cene Avguštin poudaril:

»Zanimanje za likovnost in likovno delo postaja splošen pojav, ne samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu. Kaj je tisto kar ljudi s tolikšno silo privablja k tovrstnim prizadevanjem? Želja po novih spoznanjih, beg pred vsakdanjostjo, samoto in bolečino, želja po izpovedovanju, iskanje življenjskega smisla, težnja po sprostitvi ali volja spreminjati svet, okolje v katerem živimo, mu dati čistejšo, lepšo in našim stremljenjem ustreznejšo podobo? Prenaslanje misli in emocij v obliki likovnih sporočil vnaša v medčloveške odnose novo življenje in jih rešuje srhljive odtujenosti. Iz takih in podobnih korenin raste tudi naša samorastniška umetnost, kamor sodi tudi skupina ustvarjalcev kranjske Iskre.

Že bežen pogled na razstavljeni dela kaže, da so člani Društva likovnikov Iskra Kranj tudi v preteklem obdobju dosegli pomemben napredek tako na slikarskem kot na kiparskem oblikovalnem področju in da njihovega društva ne štejemo zaman med najbolj aktivne in uspešne likovne skupine pri nas.

Dobrišen del slikarske tematike je na razstavi namenjen krajini, ki je predstavljena v najrazličnejših in načeh od realistične do impresionistične, zdaj je obarvana z značilnostmi nadrealizma, drugič zopet prekrita s preobletkami ekspresionizma ali navi. Srečujemo se s čisto krajinsko podobo ali s krajino, obogateno z arhitekturo oziroma figuraliko. Tihožitje in portret nosita predvsem realistični predznak, čeprav so tudi tu opazna nekatera stilno-oblikovna odstopanja. Preostali predmetni svet se v razstavljenih slikarskih delih giblje na premici dveh skrajnosti — realizma in abstrakcije. V manjšem številu so na razstavi predstavljeni kiparji, kar kaže, da se ta vrsta oblikovanja le počasi uveljavlja v naših likovnih skupinah. Med slikarskimi tehnikami je zastopano olje, akvarel, pastel in risba v različnih izvedbah. Grafika si enako kot kiparstvo s težavo krči pot v ljubiteljsko ustvarjalnost.

Dr. Avguštin je za tem v jedrnatih besedah ocenil razstavljeni dela vseh desetih avtorjev, ki se s svojimi stvaritvami predstavljajo na Jesenicah.

V kulturnem programu ob otvoritvi so sodelovali violinista Ana in Jože Bedič.

že Bedič ter recitatorji Jasna Ambrožič in Mojca Strgar, članici amaterskega gledališča Tone Čufar. Violinista sta izvajala dva stavka iz koncerta za dve violini italijanskega violinista in komponista Giovannija Battista Viottija, recitatorji pa sta predstavili krajšo prozo Zlate Volarič in nekaj misli iz zbirke Paberki, avtorja Jožeta Volariča, ki se s svojimi likovnimi deli tudi predstavlja na jeseniški razstavi.

Razstava kranjskih likovnikov bo odprta do vključno 8. februarja, in sicer vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

Naslednjo razstavo bodo v razstavnem salonu DOLIK odprli prihodnji petek, 10. februarja, in sicer že tradicionalno skupinsko razstavo likovnih del članov DOLIK v počastitev kulturnega praznika Slovencev.

Ana in Jože Bedič sta s krajšim koncertom obogatila otvoritev razstave (foto B. Blenkuš)

ŠTUDENTSKI KOMORNI ZBOR »GAUDEAMUS« NA JESENICAH

V petek, 10. februarja, bo ob 19.30 v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah nastopil študentski komorni zbor Gaudeamus iz Ljubljane. Posebnost mešanega zbora je izvajanje tako imenovane zabavne glasbe v vokalnih priredbah.

Skupina je imela na voljo le nekaj pretežno vokalnih del J. S. Bacha, ki jih je pred tem uspešno izvajala francoska skupina Swingle-singers. Vse ostale priredbe pa so delo dirigenta Marka Tirana. Med temi je predvsem zanimiva skladba Jobina in Demoraesa »Girl from Ipanema«, bolj kot po izvirniku znana v izvedbi saksofonista Stana Getza. V izrazito jazzovski del programa bi lahko priležilo še znano Gershwinovo uverturo k operi »Summertime« in Veil-Nashovo »Speak low«.

Nasitete skladbe pričajo, da kljub zabavni zvrsti ne smemo pričakovati enostavnih ritmov in harmonij. Ponekod prav te večglasne harmonije

dosežejo izredno zapletenost izvajanja.

Skupina ima na repertoarju tudi slovenske narodne pesmi in pesmi drugih južnoslovanskih narodov.

Zbor obstaja v različnih zasedbah že več kot sedem let. Nastopal je zlasti za Glasbeno mladino Slovenije, imel pa je tudi več celovečernih koncertov, predvsem v Ljubljani (Slovenska filharmonija, Glasbeni center Koper, dvorec Zemono ...).

Zbor deluje pod okriljem ZKO Ljubljana-Center.

Zbor prvič nastopa na Jesenicah in prepričani smo, da bo koncert zaradi svojevrstnega in zanimivega repertoarnega izbora dobro obiskan.

Bernarda Gašperšič in Borut Verovšek v komediji Sluga dveh gospodov (foto J. Bedič)

V SOBOTO, 4. FEBRUARJA — NOVA PREMIERA V JESENIŠKEM GLEDALIŠČU

Carlo Goldoni (1707—1793) je prijatelj gledališča dobro poznan kot avtor improviziranih komedij, saj so imeli priložnost videti že nekatera druga njegova dela, kot so Starinarica, Grobijani in Krčmarico Mirandolino, ki jo je pred leti uprizorilo jeseniško gledališče.

Da so v repertoar letošnje sezone uvrstili komedijo SLUGA DVEH GOSPODOV pravzaprav ni naključje. V zadnjih sezonah so uprizorili več del, ki jih občinstvo ni videlo niti ob gostovanjih tujih gledališč in so bila na slovenskih tleh uprizorjena le malokrat. Tudi komedija SLUGA DVEH GOSPODOV na Jesenicah še ni bila uprizorjena in zato so v programskem svetu menili, da je prav, da ta Goldonijev tekst dobi svoje mesto na našem odru.

Druga misel, ki jih je vodila pri izbiri te komedije, pa je, da se bo eden naših volilnih igralcev BORUT VEROVŠEK prav na premieri tega dela petstotič predstavil občinstvu.

Spoštovanje vredna aktivnost za igralca, ki je po letih še sorazmerno mlad. Poleg tega pa je to dokaz pripadnosti gledališču, lepi slovenski besedi in vsemu, kar je lepega.

BORUT VEROVŠEK je eden tistih resničnih ljubiteljev odrskih desk, ki jim je ostal zvest od najranjših let. Dolga in pisana je paleta vlog, ki jih je oblikoval z vso resnostjo in v vsako je vgradil kosček samega sebe.

V predstavi, ki je v veliki meri posvečena njemu, torej v Goldonijevem SLUGI DVEH GOSPODOV, se nam bo predstavil v naslovni vlogi — v vlogi Truffaldina.

Ob njem bomo videli še Rada Muzana, Elizabeto Stefanciozo, Mileta Crnoviča, Sandija Jakopiča, Ireno Varek, Ivana Berlota, Miro Bolte, Bernarda Gašperšič in Francija Žnidaršiča.

Dramaturg predstave je Bojan Štih, scena je delo Jožeta Bediča, glasbeno opremo je prispeval Roman Ravnič, režijo pa vodi Vera Smukavec.

Pri realizaciji predstave so pomagali tudi: Stanka Geršak, Tatjana Košir, Draga Škvarč, Mišo Šest, Mičo Oman, Silvo Škulj, Drago Smolej, Ludvik Erjavec, Blanka Palčič in Alenka Jalen.

PREMIERA BO V SOBOTO, 4. FEBRUARJA, ob 19.30 v gledališču Tone Čufar na Jesenicah.

V nedeljo, 5. februarja, ob isti uri bo ponovitev predstave, v naslednjih dneh pa se bodo zvrstile predstave vseh abonmajev.

vs

VIDELI SMO »DVOJNO IGRO« ROBERTA THOMASA V PREDSTAVITVI ŠENTJAKOBSKEGA GLEDALIŠČA

V prenovljeni dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar je bilo le nekaj sedežev praznih. Ko se obiskovalec prvič sreča s »preoblečeno« dvorano, ga nehoti presene: starega jeseniškega gledališča ni več, nenadoma se mu odpre nov prostor z nižjim stropom, z obitiimi stenami in stebri, z nevsiljivimi lestenci ob bokih dvorane. Končno. Gledališče je okusno prenovljeno, z gostičem vred, le še garderobo pogrešamo, igralci pa kakšno prho.

Zastor se dvigne. Scena: pohištvo, prekrito z belimi rjuhami. Scena ostane vseskozi ista. Je to bogato opremljeno stanovanje, sanatorij, apartma ...? V »Dvojni igri« je tudi dvojna scena. Domiselno, kajne, tudi s kostumi se ujema. Takoj v prvem trenutku vidiš bolniško osebje, potem nenadoma izginejo s scene. Je to prived dogajanja?

Potem nas postavijo v »realnost« liki Roberta Thomasa: Richard, Françoise, Louise, Michel in Sartoni. Richard je lump velikega formata, svoji soprogi Françoise izmamlja denar, Louise, njuna služkinja, pa obenem meša strene s svojim zaročencem Michelom, Richardovim bratom. Tudi Sartoni, sodni izterjevalec, in ob koncu razpleta, psihiater, sta vpletena v intrigo, seveda v intrigo izpolnjenih čekov, že se zdi, da bosta dva umora spretno prikrita, ko vse skupaj odkrije komisar policije s svojimi agenti.

Françoise je čisto na koncu z živci, sploh ne ve več, za kaj gre, tudi gledalec je že prepričan, da je Richardu zvižaja popolnoma in do potankosti uspela, zdaj je milijonar, njegovi soprogi se je že vse zmedlo, ko vse na lepem, s policijskim komisarjem vred, odpeljejo bolniški pazniki z odra!

Torej le sanatorij. Da bi bil pa ta sanatorij (norišnica) prepričljivejši od vseh sanatorijev na tej zemeljski obli, pa pride možakar čisto v belem pred občinstvo in na smrt resno pove: »Zdaj pa pojdite še vi domov! Ampak čisto mirno!«

Smeh v dvorani. Zakaj ne, saj je komedija in smejali smo se že prej. Zato gre zasluga Robertu Thomasu,

avtorju tega dela, ki pri svojem pisanju ne upošteva ustaljenih norm in združuje na videz nemogoče — komedijo in kriminalko. Thomas je »francoski Hitchcock«.

In zasluga gre Šentjakobcem iz Ljubljane. Že v prvem prizoru so poskrbeli za pristen stik z občinstvom. Vlogo Richarda je predstavil Bojan Kapelj, predstavil jo je možato in tako »playboysko«, da sploh nismo dvomili o čisto na novo pečenem milijonarju. Hkrati je predstavil še Michela, svojega brata (dvojnost dvojne igre), s tako prefinjeno senzičnostjo in različnostjo obenem, da spet nismo podvomili o pravi identiteti.

Milena Soldatova je kot Françoise odlično zaigrala skrajno neodločno, potem samozvestno in na koncu povsem zmedeno in uničeno soprogo Richarda.

Zelo prepričljiva je bila Lili Bačer v vlogi Louise. S svojim odličnim nastopom je občinstvu dala vedeti, da je izkušena in karakterna igralka, prav tako kot veteran Peter Ovsec v vlogi Sartonia.

Imeniten »policijski« nastop je izvedel Miha Zrimšek (komisar) s svojimi agenti (Bogo Krizar, Janko Vrhovec, Peter Teichmeister).

Z režijo se je potrudil Igor Košir, za prevod je poskrbel Vladimir Frantar, scena Bojan Kapelj, kostumi Breda Kapelj, izdelava scene Stane Sušnik in Iztok Maurer, šepetalka Edita Sitar, vodja predstave Peter Teichmeister, za luč pa je skrbel Franjo Ločnikar.

Tomaž Iskra

OBRAČUN BOGATEGA DELA FOTO KLUBA ANDREJ PREŠEREN

V četrtek, 26. januarja, so imeli člani foto kluba Andrej Prešeren redni občni zbor, na katerem so prikazali bogato delo kluba. Uspešni niso bili samo starejši člani, tudi mladi so bili zelo delavni, celo pionirji so se poizkušali uveljaviti, čeprav ta dejavnost na nekaterih šolah še ni popolnoma zaživel.

Iz poročila in predložene dokumentacije je bilo razvidno, da so člani sodelovali na 98 razstavah s 194 fotografijami in 81 dia pozitivu. Skupaj so prejeli 8 prvih, 6 drugih in 7 tretjih nagrad in dve diplomi ter tako zbrali 1.044 točk. Razstavljali so v številnih krajih naše domovine, kakor tudi izven meja, največ v sosednji Avstriji. Poleg tega so pripravili še 16 samostojnih razstav in osem foto reportaž.

Tudi mladinci so prejeli številne nagrade na foto in dia razstavah v raznih krajih Slovenije in drugih republikah. Celu v Beljaku v sosednji Avstriji so prejeli eno prvo in več tretjih nagrad. Največ uspeha pa so dosegli na republiški razstavi »Mladinska fotografija '83« v Vuzenici, ki je bila organizirana v počastitev 29. novembra. Tu so prejeli kolektivno prvo in tretjo nagrado in pohvalo.

Celo najmlajši člani, pionirji osnovnih šol Tone Čufar, Koroška Bela in Mojstrana, so dosegli lep uspeh na republiški razstavi »Pinirski foto '83«, ki je bila v Brezicah od 24. junija do 3. julija 1983. Za razstavo je bilo sprejetih 82 njihovih fotografij, ki so jim prinesle prvo in drugo nagrado ter pohvalo.

Najstarejši in dolgoletni član foto kluba Jaka Čop je prispeval najbolj bogato bero dosežkov. Sam je imel v preteklem letu štiri samostojne foto razstave in 42 predavanj z dia pozitivu. Ne samo v Sloveniji, tudi v italijanskih pokrajinah, kjer živijo Slovenci, je prikazoval lepote naše domovine, in sicer v Trstu štirikrat, v Stari Gorici pa celo šestkrat. Povsod

je bilo dovolj gledalcev in poslušalcev. Ne samo odrasli, tudi mladi in osnovnošolci so bili navdušeni nad bogastvom naravnih lepot, ki jih je s sliko in besedo predstavil Jaka Čop.

Predložen je tudi obsežen program dela za tekoče leto. Čeprav čaka člane kluba veliko nalog, nameravajo še več pozornosti posvetiti delu s pionirji in mladino, kajti le v njih vidijo perspektivo in nadaljnji razvoj kluba.

Marsikatero društvo bi bilo zadovoljno s takšnim uspehom, kot ga je v preteklem letu dosegel foto klub Andrej Prešeren na Jesenicah.

I. Torkar

Brusilec žebljarskega orodja v vzdrževanju TOZD Žebljarna (foto S. Kolalj)

ZNANI IN MANJ ZNANI PESNIKI IN PISATELJI JESENIŠKE OBČINE ZA KULTURNI PRAZNIK

Na pobudo mladih besednih ustvarjalcev jeseniške občine, se bodo prihodnji četrtek, 9. februarja ob 18. uri v spodnji dvorani restavracije Kazina na Jesenicah, v počastitev slovenskega kulturnega praznika, javnosti predstavili znani in manj znani pesniki in pisatelji jeseniške občine, ki so tudi najbolj redni sodelavci kulturno-umetniške priloge tednika Železar LISTI. Sami ali s pomočjo recitatorjev bodo predstavili nekaj svojih besednih stvaritev.

Naj omenimo le nekatere, ki so udeležbo že obljubili: Valentin Cundrič, Benjamin Gracer, Marko Hudnik, Edo Torkar, Miha Cenc, Sonja Koranec, Damjan Jenstrle, Ana Staze, Milan Strmec, Tomaž Iskra, Marjan Čufar, Dominika Hudnik, Simona Anderlič, Franci Tušar, Niko Kešina, Tatjana Savinšek, Miha Smaj, Jana Stefancioza in nekateri drugi. Vrata pa so še odprta, kdor bi hotel s svojimi deli še sodelovati, se mora vsaj tri dni pred nastopom prijaviti na uredništvu Železaru ali pri Tomažu Iskra, vodstvo TOZD Remontne delavnice — Železarna.

NEKATERE NEOBHODNOSTI:

ZA ZAVAROVANJE OBRAZA: V Kanadi uporabljajo posebno prevleko (masko) čez obraz, ki pušča odprto samo za oči in za usta.

ZA ROKE: Norveške rokavice-palčniki, značilne za vsa Skandinavija, so boljše kot navadne rokavice.

ZA NOGE: Preko čevljev obujemo lahko stare volnene nogavice, ki preprečujejo kondenzacijo vlage v čevljih in boljše izolirajo toploto, obenem pa preprečujejo dostop snegu za rob čevlja.

ZA GORNJI TRUP: Vetrovko lahko uporabimo tako, da jo oblečemo med dve volneni jopici, ali puloverja; torej tako, da oblečemo en pulover preko vetrovke. S tem zavarujemo telo prav tako pred mraznim vetrom in s tem pred mrazom, ne da bi povzročili večjo neprijetnost, ki jo povzroča notranja kondenzacija in vihanje vetra. Previdnost zahteva, da imamo na sebi več posameznih kosov oblačil, predvsem poskrbimo za takojšnjo preoblecenje potnega-vlačnega perila ob počitku in na koncu teka ali pohoda — izleta. Majice, rokavice in nogavice za preobleko so nepogrešljive za tiste, ki jim traja izlet dlje od polovice dneva. Za počitek v gorski koči pomenijo copate komfort brez primere za tiste, ki hodijo ali tečejo dolgo progo s premočenimi čevlji.

ZAKLJUČEK: PRI HUDEM MRAZU SENE USTAVLJAJ, TO POMENI NEVARNOST!

Ker fizična aktivnost ogreva naš organizem s krčenjem in raztezanjem mišic, je glavno pravilo pri težkih klimatskih pogojih — če izvajamo primerna oblačila — da se v hudem mrazu ne ustavljamo.

TEKAŠKI ČEVLJI

Arhitekt Josef Linecker, navdušen smučar tekač, je raziskoval izgubo energije zaradi tekaških čevljev. Iz njegovih ugotovitev je lepo razvidno, kako pomemben vpliv ima oblikovanje tekaškega čevlja na dolžino koraka in na porabo energije. Te ugotovitve so pomembne za tekmovalce in za rekreativce.

Ne zadostuje, da so najbolj primerne smuči pravilno namazane, da so tehnika, kondicija in moč primerne, da bi dosegli optimalni tekaški uspeh, da bi dosegli najdaljši korak in optimalni učinek vadb.

Med nogo in smučjo je čevlji, ki je prenašalec, posrednik moči in energije. Pri teku se na več mestih preoblikuje, deformira, pregiba. Za to deformiranje je potrebna energija, ki se izniči in se ne prenese na smuč in na sneg. To ustreza učinku stabilizatorja sunkov.

Zato je pomembno, da se zmanjša to deformirno delo na najmanjšo mero, da bi tekač lahko prenesel maksimalno mero uporabljene sile na hitrost teka.

KJE SE DEFORMIRAJO TEKAŠKI ČEVLJI?

- V območju vezi (v priključku na vez),
- v območju blazin stopala za prsti, in sicer v podolžni osi — navpično,
- v območju blazin stopala — povprek,
- v zgornjem delu čevlja.

OBMOČJE VEZI

Za dosego daljšega koraka ni pomembno, kako daleč pred konico čevlja leži upogibna cona v območju vezi, temveč, kateri upogibni momenti nastopijo pri dvigovanju upogibni čevlja in kolikšna energija je za to potrebna.

Po obsežnih raziskavah in merjenju 15 modelov čevljev sedmih izdelovalcev in po tekaških testih vrhunskih tekačev je bilo ugotovljeno naslednje: v območju priključka vezi na čevlji je idealni upogibni moment 6 Nm (Newton M) za dobro usmerjanje — krmarjenje smuči. Dopusna so majhna odstopanja minus ali plus 15 %. 25 % večji moment je premočan, pretrdi. Pri enem od modelov je bil upogibni moment samo 40 % gornje idealne vrednosti. Ta model je bil premehek in neraben, kajti s tem čevljem je nemogoče pritiskati smučjo v območje srednjega dela — krivine v smučino in s tem smučka izgubi usmeritev.

Kaj pomeni ta idealno označeni upogibni moment 6 Nm? To pomeni, da je smučka pri popolno vzravnani — iztegnjeni nogi, kot na primer, pri prostem odhodu v drsnem koraku, ali na koncu odra nogo pri odzivu na obema palicama hkrati, obremenjena, pritisnjena navzdol v območju krivine, ki leži okrog meter pred vezjo s 6 Newton-i (600 gm ali 0,6 Kp) v smučino. Iz te sile in iz preoblikovane (deformirne) poti je izračunana poraba energije 3,66 Nm, kar ustreza 3,66 WATT/sec. Ker je ta poraba energije potrebna za dobro krmarjenje smuči, se ne more niti reducirati niti prihraniti.

OBMOČJE BLAZIN ZA PRSTI NA STOPALU — PODOLŽNO

Upogibnost v območju blazin stopala je pomembna pri vsakem koraku, od dviga pete do odziva v blazinah stopala. Pri tem potegne gornji del čevlja podplat navzgor, deformirata se tako podplat kot gornji del čevlja. Glavna pritegovalna točka zato potrebne sile je vrhni rob privezovanja (del z vezalkami) na hrbtu stopala. Podplat in gornji del čevlja naj bi pri tem povzročala po možnosti majhen odpor, da se s tem porabi čim manj energije.

Tekači ocenjujejo trdoto pod 2000 N/cm² kot dobro. Nekateri modeli imajo 40 %, 45 in 50 % te vrednosti, večina modelov pa višjo vrednost.

Opazno je bilo, da tekači pri tem za razlike niso imeli tistega preciznega občutka, kakor v območju vezi. Tako imenovani »občutek konice nožnih prstov« tekača tu ni več učinkovit, razlik ne občuti več. To bi bilo lahko tudi vzrok, zakaj temu območju izdelovalci čevljev niso in ne posebej zadosti pozornosti. Toda ne glede na to, ali tekač to občuti ali ne, če se na to navadi ali ne, z večjo trdoto se izgublja

Ustaviti in počivati smemo samo v zavrženem zavetišču, ali vsaj v prostoru, ki varuje pred vetrom. Vodja skupine dobro ve in pozna in zna poiskati mesto, kjer je zavetje. Hud mraz navadno ne spremlja padavine in to je že prednost, kajti smučar se ne premoči. Nasprotno pa zahtevajo snežne padavine, snežne nevihte in veter dodatno opremo. Prav tako je sneženje izpod temperature 0 stopinj manj nadležno kot sneženje okoli 8 stopinj, ali celo pri + 21,3 stop. ali še višje, ko se sneg sprjemlje z obleko in se topi na njej in prav tako se sprjemlje tudi na smuči. Tako je človek prisiljen h gibanju v hudem mrazu (pri - 20 do - 30 stop. C) in je povsem jasno, da se ne sme ustavljati, da se tako telo neprestano ogreva. Spotoma pogosto pijemo, prednost imajo tople pijače in prigrizujemo kalorično hrano: suho sadje, mandljevsko testo in podobno. Brez pijače in hrane postanejo lahko določene situacije dramatične.

Primer italijanskega tekača De Floriania izpred približno petnajst let je zelo poučen (omenili smo ga že v začetku zapisa). Bil je izreden tekač, reprezentant Italije in tudi v svetovni konkurenci visoko v vrhu. Pri treningu na Švedskem v okolici Volodale na ga je tekaško opremljenega (lahko oblačilo) ujela noč pri minus 20 stop. C. Izgubil se je in tekel je vso noč v labirintu smučin po gozdu, da ne bi zmrznil. Pri tem se je ogledoval seveda tudi za bivaljši ljudi in šele proti jutru se zelo izčrpan našel samotno kmetijo. Imel je samo rahle ozeblin in užil je nekaj strahu zaradi zavijanja volkov, toda preživel je zaradi dobre kondicije in pravilnega ukrepanja. (Povzeto po članku »Le fond et le froid« iz revije Ski flash magazine, avtorjev: Claude Terraz in Claude Fauret.)

več energije in to pri vsakem koraku! Čim krajši je korak, toliko pogostejša je izguba.

To pomeni, da za to potrebna energija v zgornjem delu stopala niha med okrog 4 in 12 KP (kg). To ustreza 1,95 % do 6 % dejanske porabe energije vrhunškega tekača. Pri slabših tekmovalcih se ta odstotek ustrezno dvigne. Če je korak krajši, je potrebno za določeno progo toliko več korakov. V istem merilu kot pada dolžina koraka, raste število korakov in s tem poraba energije. S tem postane razumljivo, da so sanje vsakega tekača čim daljši korak, kajti vsakemu je v večje veselje, če lahko teče hitreje ob isti porabi energije.

S temi raziskavami se ni moglo podati neko popolno ocenitev tekaških čevljev, kar prikazujejo naslednji podatki.

OBMOČJE BLAZIN STOPALA — POVPREK:

Kot je znano, se prenesejo odzivne sile preko obeh točk blazine (izra prstov noge), notranje in zunanje blazine, med njima leži prečni obok noge. Odzivna sila doseže pri vrhunskem tekaču dvojno težo telesa, torej 150 do 180 KP (=kg). Od tega prenese notranja blazina 58 %, zunanja 42 %.

Oddaljenost teh točk je pri velikosti noge št. 42 okrog 77 mm. Odzivne sile gredo torej mimo pri samo 45 mm širokih smučeh!

Če bi bil čevlji v območju stopalnih blazin — povprek popolnoma trdi in se zaradi tega pri odzivu ne bi deformiral, se ne bi izgubila nikakršna energija.

Takih čevljev ni, delno se porabi tudi tu precej energije za deformiranje čevlja, kar je čista izguba energije. Podplate tekaških čevljev izdelujejo danes izključno iz kvalitetnih in zelo prožnih plastičnih mas. S tem so zmanjšali upor zvijanja čevljev. Podplat s homogenim prerezom, ki ne nudi nobenega posebnega upora po podolžni osi, ne nudi upora tudi v osi povprek!

Vsi čevlji imajo notranji podplat, ki je povezan s spodnjim ali zunanjim podplatom in z zgornjim delom čevlja. Notranji podplat je navadno trši, in tako prožen, toda postane v coni upogibanja v območ-

ju stopalnih blazin tako močno deformiran, da se te deformacije ne more prožno privzeti. Material je prej ali slej poškodovan in uničen.

Trdnost lastnosti in prerezi so enaki po dolžini in po širini čevlja. Te lastnosti zadržijo čevlji po širini (toda premalo), v isti meri pa tudi po dolžini (toda preveč). S stalnim deformiranjem se učinek nato v obeh območjih več ali manj izgubi. Po podolžni osi je to dobro, po prečni osi pa slabo.

Zahteve za tekaški čevlji so v območju stopalne blazine ekstremno nasprotno. Po podolžni osi mora biti mehak in prožen, da dovoljuje čim manjšo porabo moči in da se izniči čim manj energije; po prečni osi mora biti trdi in neprožen, da se s tem ne izničuje energija. Te lastnosti se s homogenimi materiali za podplate, ki imajo v vseh smereh v poprečju iste lastnosti, ne dajo nikoli doseči.

Če je podplat po širini čevlja trdi, se energija ne uničuje, odzivna sila gre vsa v smuč in v sneg! Korak je optimalno dolg! Če je mehak, se vda, je odzivna sila zmanjšana, energija uničena. Korak je krajši in zato je potrebnih več korakov.

Če je podplat tako mehak, da deformacija pod vplivom odzivne sile preseže prečni obok stopalnih blazin, tedaj je noga prisiljena prevzeti preseženo energijo, ki je obremenila podplat. Stopalo je nenaravno obremenjeno, po širini deformirano. Na zgornji strani nastopijo prečne natezne sile, kjer sicer nastopajo tlačne, pritiskne sile. Obe stopalni polovici (glede na širino stopala), imata tendenco drseti narazen na navzven nagnjenih podplatnih površinah. To vodi do težav, ki nastanejo zaradi ovalno oblikovanega stopala po širini, do pravcatih bolečin pregnetega stopala. Tek, vadba, postajeta prava muka.

Zaradi večjega odmika od zunanjega roba smuči se ukrivi podplat, pod zunanjo blazino stopala, precej bolj kot pod notranjo blazino. Razmerje uničene, izgubljene energije je 100:17 (med zunanjo in notranjo blazino).

Energija, ki je izgubljena zaradi navadnih podplatov, in energija, izgubljena v stopalu prečno (po širini), se giblje med 3,0 in 5,0 WATT-sec. Noga sprejme še dodatno nadaljnjih 5 Watt-sec. To vse skupaj ustreza okrog 2,4 do 4 %, oziroma 4 % od vse porabljene energije vrhunškega tekača. Ta močna nihanja zavisijo od zelo različnih trdnosti podplatov, od stanja zgornjega dela-podplata, od vsakokratne temperature, od moči noge na začetku ali na koncu teka (utrujenost).

ZGORNJI DEL ČEVlja

Da bi ugotovili, kolikšna energija je potrebna za deformiranje gornjega dela čevlja, so za test ločili (odstranili) podplat od gornjega dela.

Delež energije za deformiranje zgornjega dela je 25 do 40 % energije, ki je porabljena za deformiranje v območju blazin stopala po dolžini in je všteta v tej vrednosti.

ZAKLJUČEK

Pri modelih tekmovalnih čevljev so ugotovili za vrhunske tekmovalce (hitrost teka 20 km na uro izgubo energije od 6 do 11 % — razlika 5 %). Za slabše tekače, ki zmorejo teči največ okoli 10 km na uro pomeni to 12 do 22 % izgube celokupne porabljene energije (razlika 10 %). Pri visokih modelih čevlja se dvigne izguba na 30 %.

Pri vrhunskih športnikih odloča lahko tekmovalni čevlji o motivaciji, zmagi, ali porazu.

Z manjšimi izgubami energije po zaslugi čevlja, kar je primerljivo z izgubami trenja, je povečana hitrost teka in s tem tudi veselje do teka na smučeh. Sanje in veselje vsakega tekača so daljši koraki, kar se lahko uresniči s pravim čevljem. Človek je v svojem športu lahko skrajno prizadeven, če mu dela njegov šport veselje, radost; vadi bolj pogosto, to vodi do večjih sposobnosti in boljšega zdravlja, kajti tek dviguje sposobnost privzemanja kisika, kar je eden od osnovnih stebrov zdravlja.

Ciril Praček

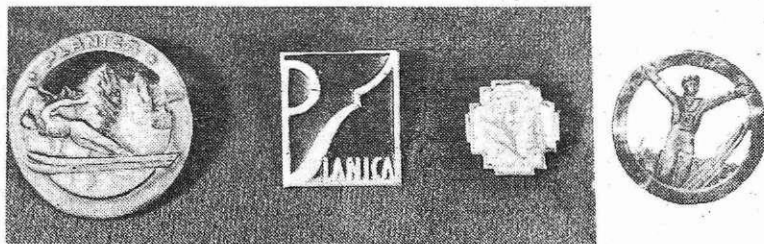
POHVALE ZA POSEBNA PRIZADEVANJA V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO KOLJA«

Pohvale ZA POSEBNO PRIZADEVANJE V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA« so na področju krajevne skupnosti PODMEŽAKLA prejeli: MENCINGERJEVA ULICA: Tina AZMAN, Nada DEJAK, Angela JAGODIC; ČOPOVA ULICA: Erna KLINAR in Jerca MEDJA; JERALOVA ULICA: Ivica RAZINGER in Stanko RAZINGER; MEDVEDOVA ULICA: Cilka ČEMAŽAR, Marija ENTIHAR, Jaka HVALA, Klara KRANJC, Ana MLAKAR, Lojzka REKAR; ILIRSKA ULICA: Jožeta BOBIČ, Riko BOBIČ, Anica JAKELJ in Gusti KLINAR; CESTA 1. MAJA: Hadila ALAGIČ, Anica AZMAN, Marija AZMAN, Ivanka CAPUDAR, Tinka ČRV, Vaja DANILOVIČ, Lojzka DERGANČ, Tončka DIVJAK, Ivica GORENJC, Francka KALAN, Redžo KOMANOVIČ, Nežka LONČNAR, Marjana OBLAK, Rozka OBLAK, Angelca OMAN, Maho PAJIC, Lojzka POGAČNIK, Stepan RADIČ, Francka RAZINGER, Radojko REJAKOVIČ, Veisl SADIČ, Angelca TEKAVČIČ, Polonca UNETIČ; VERDNIKOVA ULICA: Tončka GASAR, Ana KANC, Ana KOMIC, Anica KOMIC, Ivica KOMIC, Marta KOMIC, Greta KOZAR, Tončka MUŠIČ, Anđela PETAC.

Člani komisije za ocenjevanje so naročili, naj ob tej priložnosti povemo, da jih je pri ocenjevanju vodil sklep, da naj pohvale in priznanja prejmejo predvsem tisti, ki jih za svoje prizadevanje doslej še niso prejeli. Za spominske značke pa se vodi posebna evidenca prejemnikov. Značko namreč posameznik lahko prejme samo enkrat. Prejemniki priznanj in značk bodo proglašeni na letni skupščini, kamor bodo tudi posebej povabljeni.

B. B.

PLANIŠKE ŽNAČKE

Uredniški odbor pripravlja izdajo petega zbornika »Jeklo in ljudje«. Eden od mnogih prispevkov v zborniku bo imel naslov »Zgodovina planiške značke«. Ker je pri tem mnogo nejasnosti in neznanj, predvsem v začetku planiških tekmovalj, to je od 1934. leta dalje, objavljamo sliko predvojnih značk, v naravni velikosti. Prosimo vse bralce, ki bi karkoli vedeli o značkah na sliki, da podatke sporočijo v tehnični muzej Železarn, interni telefon 2170. Zanima nas predvsem leto tekmovalja, oziroma leto izdaje značke, pa tudi drugi podatki (kdo je značko izdelal, v kakšnih barvnih odtenkih, iz kakšnega materiala itd.). Vsak podatek bomo koristno uporabili, saj obstaja velika nevarnost, da bo tako mnogo zanimivosti utonilo v pozabo, če jih pravočasno ne rešimo. Bralce, ki imajo doma še stare značke, prosimo, da sporoče svoj naslov, da jih bomo obiskali in se z njimi pogovorili.

VABILO NA SMUČARSKO TEKMOVANJE

Upravni odbor rekreacijskega centra KRES pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela organizira v soboto in nedeljo, 4. in 5. februarja, na Kresu smučarsko tekmovalje po naslednjem razporedu:

- sobota, 4. februarja: tekmovalje mladincev in mladink, mlajših in starejših članic in članov s pričetkom ob 18. uri.
- prijava bomo sprejemali eno uro pred tekmovaljem na Kresu.
- nedelja, 5. februarja, ob 10. uri: tekmovalje cicibanov in cicibank do 4. leta in do 7. leta starosti;
- ob 14. uri tekmovalje učenek in učencev od 1. do 4. in od 5. do 8. razreda osnovne šole.

Prijave bomo sprejemali eno uro pred tekmovaljem.

Upravni odbor RC KRES

ČLANOM PD JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela vabi svoje člane na smučarsko tekmovalje v veselostolu, ki bo v nedeljo, 5. februarja, na Pristavi s pričetkom ob 11. uri. Prijave bomo sprejemali od 8. do 10. ure v domu na Pristavi.

Starostne kategorije za moške in ženske:

- cicibani,
- pionirji (2 letnika skupaj),
- mladinci do pod 21 let,
- mlajši člani od 21 do pod 35 let,
- starejši člani nad 35 let.

Planinci, ki so aktivni v smučarskem klubu, nimajo pravice tekmovali.

Razglasitev rezultatov bo uro po zaključenem tekmovalju. V primeru zelo slabega vremena bo tekmovalje preloženo na kasnejši datum.

PD Javornik-Koroška Bela

POHOD NA STOL BO OD 24. DO 26. FEBRUARJA

Letošnji 19. zimski spominski pohod na Stol bo od 24. do 26. februarja. Tudi tokrat bo potekal v organizaciji posebnega odbora, ki deluje pri občinskem odboru Zveze združenj borcev NOV Jesenice in koordinacijskem odboru planinskih društev jeseniške občine. Za varnost bodo skrbeli izkušeni gorski reševalci in alpinisti, ki že vsa leta prizadevno sodelujejo in pomagajo pri uspešni izvedbi pohoda.

Na zadnji seji so člani odbora govorili o pripravi na letošnji pohod. Bistvenih novosti ne bo, v petek bo najprej pohod šolske mladine iz radovljiške in jeseniške občine pod naslovom »Po poteh Cankarjevega bataljona«, v soboto in nedeljo pa bo pohod ostalih udeležencev na Stol. Vzpon na vrh bo tudi tokrat le v primeru ugodnih snežnih razmer, sicer pa bo potekal v drugi smeri, to je po planinah pod Stolum.

V zadnjih treh letih so bila pobočja Ka-

ravank prekrita z ledom, tako da vzpon na vrh ni bil mogoč. V tem času je težko reči, ali bo letos vzpon na vrh možen ali ne; odločitev bodo tudi letos sprejeli dan pred pohodom, ko bodo gorski reševalci pregledali pobočje pod Stolum in ocenili, ali bo možen varen vzpon ali ne. V primeru, da bo letos morda le vzpon na vrh, bo del poti potekal v nekoliko spremenjeni smeri. Jeseni so namreč člani odbora pregledali del precej nevarne poti in se odločili, da del poti nekoliko spremenijo, da bo vzpon in povratek na tem delu varnejši.

Seveda tudi na letošnjem pohodu pričakujejo več tisoč udeležencev, ki bodo tako počastili spomin na bitko Jeseniške čete 20. februarja 1942. leta na Stolu. Pohod je iz skromnih začetkov prerasel v množično planinsko in družbenopolitično manifestacijo, ki je ena največjih v jeseniški občini in tudi na Gorenjskem.

J. R.

ODOVEDALI TEK »PO POTEH KULTURNE DEDIŠČINE

Prireditelja prvega smučarskega teka »po poteh kulturne dediščine«, tovarna športnega orodja ELAN Begunje in osnovna šola Gorenjskega oddela Zirovnica, sta morala v nedeljo 29. januarja, zjutraj odpoovedati tekmovalje zaradi premočnega odziva in pomanjkanja snega. Čeprav je v soboto močno deževalo, so ves dan delali na progi in še vedno upali, da bodo tek lahko izvedli. Na progo so nanašali sneg, vendar je bilo vse zaman. Dež je ponehal šele ponoči, zjutraj pa je bil sneg še vedno razmočen, tako da proga nikakor ne bi vzdržala.

Prireditelja sta se odločila, da bodo še v letošnji zimi vendarle skušali tek organizirati, vendar v manjšem obsegu, združila pa ga bosta s tekom za memorial Irene

Novakove. Povabila bosta vse tiste, ki so se predhodno pisno prijavili in vplačali startnino ter jim podelili pripadajočo značko in spominsko knjižico. Teh prijav je bilo okoli 160. Nekaj od njih, ki v nedeljo zjutraj niso slišali radijskih obvestil o odpovedi teka, je prišlo v Vrbo, vendar je bila njihova pot zastopaj.

Čeprav teka v počastitev slovenskega kulturnega praznika ni bilo, pa velja omeniti nenavadno rekreativno pot skupine 24 ljubiteljev teka, ki so v počastitev slovenskega kulturnega praznika v soboto v dogovoru z Mitom Trefaltom prišli peš v enajstih urah in v dežju iz Domžal do Vrbe. Obiskali so Prešernovo rojstno hišo in se vpisali v spominsko knjigo.

J. R.

NORVEŽANI BOLJE PRIPRAVLJENI

Olimpijska hokejska reprezentanca Jugoslavije, v kateri bo v Sarajevu nastopilo deset jesenjskih hokejistov, je v dveh zadnjih preizkušnjah pred začetkom olimpijskega turnirja doživela dva poraza proti Norvežanom. Na Jesenicah 3:7 (1:1, 0:4, 2:2) in v Novem Sadu 5:8 (3:2, 0:3, 2:3).

Z Norvežani, ki so pred prihodom v Jugoslavijo igrali dvakrat v Italiji s tamkajšnje reprezentanco in enkrat izgubili, enkrat pa zmagali, se bo naša reprezentanca pomerila tudi v Sarajevu. Gostje so se na Jesenicah in v Novem Sadu predstavili kot uigrana, telesno dobro pripravljena in ostra ekipa, ki ve, kaj hoče. Naši so se izgubljali v ponesrečenih akcijah, počasi so prenašali ploščico, pa tudi ostra igra jim očitno ne ustreza.

Vse to je posledica dveh očitnih razlogov. Prvič: naše nekvadratne prve zvezne lige, v kateri se reprezentantje skoraj nimajo kaj naučiti in drugič: izredno skromnih priprav za največje športno prireditelje na svetu, ki pa je za nameček še na naših tleh. Le devet prijateljskih tekem pred olimpiado je resnično premalo, če vemo, da bodo nekateri naši nasprotniki pripotovali v Sarajevu po tem, ko so v letošnji sezoni odigrali med dvajset in trideset srečanj.

Seveda je sedaj prepozno »jokati«, res pa je, da nam letošnja jugoslovanska olimpiada dokazuje, kako malo vlagamo v hokejsko igro, da je v njeni organiziranosti veliko vrzeli in nesistematičnosti, kot tudi, da bo, če ne bo v kratkem drugače (seveda precej bolje), že tako nizka kvaliteta raven tega športa pri nas krepko padla.

Za jeseniški dvoboj med Jugoslavijo in

Norveško lahko rečemo, da je vodstvo reprezentance ustvarilo psihozo in nervozo še zlasti med tistimi, ki so bili kandidati za izpad iz reprezentančne vrste, kajti na olimpiadi lahko nastopi le 20 igralcev. Še zlasti je bilo veliko govora, da bo jesenjska tekma usodna za enega izmed treh vratarjev, ki bo izločen. Zato so vsi trije branili po eno tretjino in glej ga zlomka. Pretinar je v prvi tretjini prejel en zadelek, D. Lomovšek v drugi kar štiri, Prusnik pa v tretji le dva, iz reprezentance pa je izpadel Prusnik.

Narobe je, da bi po tem, kako se bo vratar izkazal v eni tretjini, šel na olimpiado, ali ne? Toda če je vodstvo že govorilo v tem smislu, potem bi moral iz reprezentance D. Lomovšek in ne Prusnik. Bolje bo, da čimprej pozabimo na te stvari, ki dokazujejo, da že pri malenkostih ne znamo najti prave poti, kaj šele pri usodnih rečeh, kot je, denimo, denar za normalne priprave, opremo in drugo.

Očitno je, da bo naša reprezentanca igrala dokaj podrejeno vlogo najslabšega na turnirju, toda prepričani smo, da je v njej vrsta dobrih igralcev, ki bi z boljšimi pripravami, z večjim številom zahtevnih tekem in vsem, kar bi moralo spremljati moštvo, ki bo nastopilo na največji športni prireditvi na svetu, lahko igrali precej vidnejšo vlogo.

Rekli smo, da je v olimpijski reprezentanci kar deset jesenjskih hokejistov, v Sarajevu pa nas bodo zastopali: Pretinar, D. Lomovšek, Vidmar, I. Ščap, Suvak, Beribak, Hafner, Raspet, Pajić, Mlinarec, Klemenc, Bešić, D. Horvat, Kovač, Burinik, Sekelj, G. Hiti, M. Gorenc, B. Lomovšek in Lajovec.

D.

LAVTIŽAR SLOVENSKI PRVAK, ČIŽMANU POKAL JESENIC

Slalomišče na smučarskem poligonu v Podkorenju je že opravilo izpit ob začetku letošnjega svetovnega pokala, ko so na njem tekmovali najboljši smučarji in smučarke sveta. Veleslalomisti na poligonu pa je dobro prestalo preizkus tudi ob soboto, 28. do ponedeljka, 30. januarja, ko so se na njem zvrstile tri zanimive in kvalitetne preizkušnje. Tudi veleslalomska proga je opravila izpit z visoko oceno. Tako se resnično ni bati za usodo vloženega denarja v podkorenska smučišča.

Posebej je potrebno povedati, da so vsa tri tekmovalna vzorna organizirali delavci občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice, še posebej pa člani SK Jesenice in SK Kranjska gora. Tekmovanja so izvedli ob pomoči Skupščine občine Jesenice, Tehničnega biroja Jesenice, Železarnice Jesenice, Elana iz Begunje in Alpine iz Žirov, meritve pa je tudi tokrat uspešno opravila posebna merilna ekipa iz Mojstrane.

V soboto je bilo prvenstvo za člane in starejše mladince, ki je veljalo za FIS točke, za katero se je prijavilo 83 tekmovalcev, med njimi tudi Avstrijci in Argentinci, vendar Argentinci niso nastopili. V odsotnosti Franka, Križaja, Kuralta, Benedika in Petroviča je zmagal Strel, pred Podbojem in Križajem, na četrtem mestu pa je bil mladinec Lavtižar, ki je tako osvojil naslov republiškega prvaka v mladinski konkurenci, takoj za njim pa sta se uvrstila njegova klubska tovariša z Jesenic Žan in Oblak. Tri kolajne so torej ostale na Jesenicah, takoj za Oblakom pa se je uvrstil še Jeseničan Robič.

To je vsekakor velik uspeh jesenjskih mladih smučarjev, ki so dobili vse kolajne v mladinski konkurenci, med člani pa so se uvrstili od četrtega do sedmega mesta.

REZULTATI:
FIS tekmovalci: 1. Strel 2.16,07, 2. Podboj 2.16,94, 3. Križaj 2.17,48, 4. Lavtižar 2.17,59, 5. Žan 2.17,93, 6. Oblak 2.18,88, 7.

Robič 2.19,08, 8. Kreacič 2.19,20, 9. Jakopin 2.19,20 in 10. Cerkovnik 2.19,26.

V nedeljo so na progi, ki ima 304 metre višinske razlike, tekmovala dekleta. Čeprav je razpis vabil članice in starejše mladinke, so se republiškega prvenstva udeležile le mladinke. Z odlično drugo vožnjo, ko je s petega »skočila« kar na prvo mesto, je zmagala ljubljanka Barbara Kuhar pred Zajčevom in B. Koprolovo.

REZULTATI: 1. Kuhar 2.22,14, 2. Zajc 2.22,62, 3. B. Koprolo 2.22,95, 4. Bokal 2.23,38, 5. Strobl (Avstrija) 2.23,61, 6. Dežman 2.23,62, 7. Tomažič 2.23,95, 8. Ebner (Avstrija) 2.26,46, 9. Humar 2.26,54, 10. Stancer 2.26,58.

V ponedeljek pa se je na podkorenskem slalomišču, ki ima start na 1140 metrov nadmorske višine, cilj pa na 836 metrov nadmorske višine, zbrala skoraj vsa veleslalomska elita. Manjkala sta le Franko in Križaj, ostalim pa je to pomnilo eno od zadnjih preizkušenj pred začetkom olimpiade v Sarajevu. Čeprav je Strel branil naslov slovenskega prvaka za letošnjo sezono, mu tokrat — tekmovalje je veljalo za FIS točke, nastopili pa so tudi reprezentantje Argentine — ni uspelo osvojiti prvega mesta. Že po prvem teku je vodil mladi Tomaž Čižman, pred Strelom, Kuraltom, Jakopinom in Petrovičem. Tak vrstni red je ostal tudi po drugi vožnji, čeprav je v njej imel najboljši čas Strel, vendar je v skupnem seštevku zaostal za Čižmanom za šest stotink sekunde. To je vsekakor velik uspeh Tomaža Čižmana, ki je tako osvojil pokal mesta Jesenic, mladi člani občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice pa so se ponovno izkazali. Žan je bil šesti, Lavtižar osmi, Oblak deseti, Robič pa enajsti.

REZULTATI: 1. Čižman 2.15,24, 2. Strel 2.15,32, 3. Kuralt 2.16,16, 4. Jakopin 2.17,18, 5. Petrovič 2.17,20, 6. Žan 2.17,86, 7. Knific 2.17,96, 8. Lavtižar 2.18,00, 9. Podboj 2.18,48, 10. Oblak 2.18,60.

D.

JESENIŠKI PIONIRJI NA ODPRTEM PRVENSTVU JUGOSLAVIJE

Po treh dnevih tekmovalja so se namiznoteniški igralci — pionirji vrnili iz Zagreba, kjer se je zbralo 666 pionirjev na odprtem prvenstvu Jugoslavije. Jeseniški pionirji so bili zastopani v vseh kategorijah in prvič pokazali, da posegajo tudi v jugoslovanskem merilu že po vidnejših mestih.

V konkurenci mlajših pionirj je Barbara Markez osvojila 3.—4. mesto v državi, kar do sedaj še ni uspelo nobenemu našemu igralcu v zadnjih desetih letih. Njena soigralka Lenčka Šavor je klonila v osmini finala, medtem ko si je novinka Mojca Smolej že priborila prvo zmago v državnem merilu.

TEKMOVANJE INVALIDOV

Zveza za rekreacijo in šport invalidov Slovenije in organizator Društvo invalidov Radovljica prireja v nedeljo, 5. februarja, tekmovalje v sankanju in smučarskih tekih za invalide. Zbor invalidov za sankanje bo v nedeljo, 5. februarja, ob 9. uri pred UKO v Kropi. Invalidi bodo tekmovali z navadnimi sankami. Zbor invalidov za smučarski tek bo prav tako v nedeljo, 5. februarja, in sicer ob 9. uri pred domom kulture na Srednji Dobravi pri Kropi. Smučarji-invalidi bodo tekmovali na 5 in 8 kilometrov dolgi progi. Na tekmovalnih lahko sodelujejo moški in ženske, ki so člani osnovnih organizacij društva invalidov.

Ciril Rozman

Tudi pri mlajših pionirjih je bil dosežen prvi uspeh v državi, saj je Robert Ferbežar osvojil 5.—8. mesto med 256 mlajšimi pionirji. Zmagal Pem je v isti konkurenci izgubil v osmini finala, toda potrebno je omeniti, da bo prihodnja sezona nastopal še v isti konkurenci.

V kategoriji starejših pionirjev nismo zabeležili vidnejših uvrstitev, saj je konkurenca tu še premočna za naše mlade igralce. Tako sta Blaž Demšar in Goran Džukić izgubila v drugem kolu, medtem ko je Željko Šmitran klonil že v prvem kolu. Podobno se nam je dogodilo tudi v ekipni konkurenci, kjer so vse jesenjske ekipe klonile v drugem kolu.

Solidno so se predstavili tudi igralci Murove, ki so ekipno prav tako klonili v drugem kolu, njihov starejši pionir Nemanjić pa se je prebil do drugega kola, mlajši pionir Halilagić pa je klonil v tretjem kolu.

Namiznoteniški klub »VESNA« iz Zaloge je organiziral peti memorial Adolfa Jakhla za pionirje in pionirke Slovenije. Nastopilo je 40 starejših in prav toliko mlajših pionirjev iz 20 namiznoteniških klubov. Jeseniški pionirji so bili zastopani v obeh disciplinah pionirjev in pri mlajših pionirkah.

Pri starejših pionirjih sta se uvrstila na 9.—16. mesto Demšar in Nemanjić, pri mlajših pionirjih pa Ferbežar na 5.—8. mesto ter Pem na 9.—16. mesto. Najbolje se je odrezala Markezova pri mlajših pionirkah, kjer je osvojila drugo mesto. Njene klubске prijateljice Šavorjeva in Smolejeva pa sta osvojili 5.—8. mesto.

Na zveznem turnirju v Novem Sadu je nastopila jesenjska mladinka Zora Zolakov. V igrah posamezno je med 80 nastopajočimi osvojila 9.—16. mesto, v igrah dvojic s Krnsnikovo pa celo 3.—4. mesto.

USPEH ČLANIC NA SLOVENSKEM PRVENSTVU

Na republiškem prvenstvu, ki je bilo 28. januarja v Mariboru, se je zbralo osemindeset članic iz desetih slovenskih klubov.

Judo sekcija TVD Partizan Jesenice so zastopale Zoja Beriša, Irena Wolf, Marija Triplat in Erika Cerin. Štirinajst dni pred državnim prvenstvom so vse štiri pokazale, da so odlično pripravljene in da jim manjka le še nekaj samozvesti.

V kategoriji do 61 kg je Beriševa uspešno prišla do finala, kjer pa je izgubila z Laznikovo (Sl. Gradec) in zasedla drugo mesto. V kategoriji do 66 kg je Wolfova prav tako klonila v finalu proti Furlanovi (Koper) in tudi osvojila drugo mesto. Triplatova je v kategoriji do 72 kg prepričljivo osvojila prvo mesto, po zmagi v finalu nad Rakuševom (Maribor), Čerinova pa je v kategoriji nad 72 kg zmagala brez konkurence.

Vse štiri jesenjske judoistke so si s svojimi odličnimi uvrstitvami priborile nastop na državnem prvenstvu. Teh štirinajst dni pa bodo še bolj vneto trenirale in poskušale odpraviti še nekatere pomanjkljivosti.

Uspeh na republiškem prvenstvu je toliko bolj vreden, ker je dosežen v letu, ko sekcija praznuje 20-letnico delovanja, društvo Partizan Jesenice pa osemdesetletnico.

-tok

SMUČARSKI SKOKI

Smučarji skakalci ne mirujejo, tekmovalja se odvijajo v vseh starostnih kategorijah. Najpomembnejši dogodek na domačih tleh ob koncu preteklega tedna je bilo republiško prvenstvo za člane, na istem prizorišču, na 90-metrski skakalnici v Planici, pa hkrati še državno prvenstvo za mladince. Med člani je v odsotnosti Tepeža po pričakovanju zmagal Ulaga pred Bajcem in Globočnikom. Na solidno osmo mesto se je uvrstil član selekcije OZSO Jesenice in kluba Žirovnica Grega Peljhan. Dobro se je uvrstil tudi v svoji starostni kategoriji na državnem prvenstvu za mladince, in sicer na peto mesto. Prvič sta na tej skakalnici tekmovala tudi jesenjska mlajša mladinka. Dobro je skakal Borut Vovk, ki je bil šestnajsti, Marjan Peterka pa je bil petindvajseti.

Starejši pionirji so se v nedeljo srečali na tretji tekmi za Pokal Cocte v Titovem Velenu. Ob zmagi domačina Pušnika je tokrat stal na zmagovalnih stopnicah že drugi tekmovalac Jesenice-Zirovnice Marjanovič, ki je osvojil tretje mesto. Izreden je bil Petek, ki je kot mlajši pionir zasedel šesto mesto, Kaltenekar pa je bil enajsti.

Dan prej je bila prav tako tretja tekma za pokal Cocte za mlajše pionirje v Prevojah pri Domžalah. Naša dva pionirja Petek in Gašperin sta ponovno požela dvojno zmago in tudi zanesljivo vodita v skupnem seštevku. Točke sta si priborila tudi Kapus z desetim in Modrija z dvajnajstim mestom.

Starejši ciberni so se v tej sezoni prvič srečali na tekmi za pokal Cocte v Besnici, kjer pa so se ob obilici smole in pomanjkanju izkušenj to pot slabše odrezali, saj so kar trije od petih padli in se tako uvrstili v drugo polovico uvrščenih. Edino solidno uvrstitev je dosegel Ludvik Košelnik, ki je bil osmi.

Sekcija za skoke pri TVD Partizan Žirovnica je v nedeljo popoldne pripravila odprto šolsko tekmovalje v smučarskih skokih za pionirje do trinajst let. Tekma je bila na pet in osemnajstmetrski skakalnici v Zapužah. Poleg aktivnih tekmovalcev je sodelovalo kar precej šolarjev z navadnimi smučmi.

V posameznih starostnih razredih so bili najboljši:

Mlajši ciberni: 1. Franc (Bled), 2. Kajdiž (Žirovnica), 3. Bukovec (Begunje).

Starejši ciberni: 1. Košelnik L. (Žir.), 2. Polanc (Bled), 3. Dolhar (Rateče).

Mlajši pionirji (nastopili niso Žirovnica iz selekcije OZSO) 1. Triplat, 2. Ulčar (oba Bled), 3. Koželj (Begunje).

M. G.

JESENICE : TRIGLAV (KRANJ) 61:69 (30:41)

Telovadnica ŽIC Jesenice, gledalcev 50, sodnika Hafner in Štrukelj, oba iz Kranja.

V finalni tekmi za jugoslovanski pokal za Gorenjsko so kranjski košarkarji za sluzeno po ogorčeni borbi premagali Jeseničane.

Domači so začeli katastrofalno slabo in gostje so vodili sredi prvega polčasa že 36:16. Potem pa so domači z boljšo obrambo nekoliko zmanjšali visoko razliko. Izkušenejši igralci Triglava pa se niso dali in so svoje vodstvo uspešno branili do 38. minute, ko so domači z izredno borbenostjo prvič izenačili. Gostje so nato spet povedli za štiri točke, Jeseničani pa so jih spet ujeli. V zadnji minuti pa je odločila boljša zbranost gostujočih igralcev, ki so dosegli osem točk, domači pa le eno in pokal MKZG je letos zasluženo odšel v Kranj.

JESENICE: Domevšek 10, Malkoč, Rizvanović 2, Berginc 10, Lunder 10, Smolej 16, Brgant 11, Trifković, Narobe 2. V soboto, 4. februarja, ob 19.30 igra moštvo Jesenic prvenstveno tekmo proti ekipi Medv. v telovadnici ŽIC na Jesenicah. Vstop prost!

J.

JUGOSLOVANSKI IN JESENIŠKI ŠPORTNIKI NA OLIMPIADAH

Od približno 1270 jugoslovanskih olimpijcev je na letnih olimpijskih igrah nastopilo 177 tekmovalcev oziroma dejansko 142, ker so nekateri športniki nastopili dva ali trikrat. Na zimskih olimpijskih igrah pa je nastopilo 178 tekmovalcev oziroma 132, ker so tudi na teh igrah nekateri nastopili dva ali trikrat. Skupaj smo imeli torej na vseh dosedanjih olimpijskih igrah iz Slovenije 355 športnikov, oziroma 274, če upoštevamo večkratne nastope.

Delež jesenjske občine v jugoslovanskem olimpijskem športu je viden. Železarske Jesenice so prispevale 56 olimpijcev — od tega jih je osem že pokojnih, 48 pa jih živi ali v naši občini ali pa so razkropljeni po domovini oziroma tujini.

Na zimskih olimpijskih igrah so po trikrat nastopili največkrat olimpijci naše občine — hokejisti: A. Felc, B. Jan, I. Jan, V. Ravnikar, V. Tišler, R. Smolej, med 18. iz vse države, pet olimpijcev pa je jugoslovanske barve zastopalo dvakrat.

Vseh 48 olimpijcev sta sprejela v ponedeljek, 30. januarja, predsednik Telesnokulturne skupnosti Jesenice Alojz Kanitnik in predsednik Zveze telesnokulturnih organizacij Jesenice Alojz Ferbežar v Kosovi graščini na Jesenicah. Vabilu se je odzvalo 34 bivših olimpijcev. Sprejemu so prisostvovali še predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih, sekretar Skupščine občine Jesenice Božo Aheč, predsednik OK ZKS Jesenice Alojz Kalan, predsednik OK ZSMS Anton Požar in predsednik zbora uporabnikov Mirko Klinar.

Predsednik TKS Jesenice je v pozdravnem govoru poudaril:

»V posebno čast in zadovoljstvo si štejem, da vas lahko v imenu ZTKO in TKS pozdravim v času, ko olimpijska zastava že vihra v olimpijskem Sarajevu in ko olimpijski ogenj že potuje iz rok v roke številnih jugoslovanskih športnikov širrom po Jugoslaviji. Olimpijski ogenj že vrsto let simbolizira mir, prijateljstvo in sodelovanje med ljudmi in narodi.

Najbrž je malokatera športna novica povzročila tolikšno presenečenje in hkrati zbudila še večje zanimanje in radovednost, ko sporočilo iz Aten, 18. maja leta 1978, da je Mednarodni olimpijski komite izbral za prireditelja 14. olimpijskih iger Jugoslavijo — s Sarajevom, glavnim mestom Bosne in Hercegovine. Z mešanimi občutki, ki so nihalni med ponosom, da je najuglednejši mednarodni športni organ prvič zaupal tako veličansko in nadvse odmevno nalogo neuvrščenim socialistični državi in bojaznijo, ali jo bomo zmogli

tudi uresničiti. Kljub temu, da je olimpijsko Sarajevo precej oddaljeno od tradicije in zibelke zimskih športov, smučanja, drsanja, hokeja in sankanja, verjetno vsi želimo, da bi olimpiada čim bolj uspela tako po organizacijski kot po tekmovalni plati. Tudi ne gre več dvomiti, da olimpiada ni več samo stvar te republike temveč vse Jugoslavije. Ravno zaradi tega smo lahko kot državljani Jugoslavije še posebno ponosni, saj se bo vloga neuvrščene Jugoslavije v svetu še bolj utrdila, ker bo ogenj tudi pri nas prižgal plamene ponosa, mladosti, prijateljstva, željo po spoštovanju človekovega dostojanstva in pravico vsakega naroda, da živi srečno in svobodno.

Športnice in športniki jesenjske občine ste kot olimpijci že vrsto let, od najstarejšega udeleženca do najmlajšega, dali olimpijski ideji svoj pečat in ste kot aktivni udeleženci tudi sami veliko prispevali k mozaiku športnih uspehov današnjih generacij.

Današnji sprejem in v naslednjih dneh izkazana posebna čast nosilec olimpijskega ognja naj bo skromna oddolžitev za vse tisto, kar ste v svoji bogati športni karieri in kot vrhunec športnega udejstvovanja kot udeleženci na olimpiadi prispevali k ugledu železarskih Jesenic, Slovenije in Jugoslavije.

V teh trenutkih v svojih mislih sigurno obujate spomine na vsa prijetna in neprijetna doživljanja, ki so vas spremljala, še posebno, ker ste odraščali in se pripravljali na olimpiado in druga tekmovalja v povsem drugačnih razmerah in možnostih, kot jih imajo mladi športniki danes. Ravno zaradi tega še danes cenimo vaše športne dosežke in smo ponosni, da je tako malo mesto vedno dajalo jedro državne reprezentance v vseh disciplinah.

Morda je danes prilika, da ponovno vzpostavimo stik z vami, ki večinoma niste več aktivni kot trenerji ali funkcionarji, vendar še vedno lahko s svojimi bogatimi izkušnjami in likom pravega športnika vplivate na mlade, ki odraščajo v povsem drugih razmerah in možnostih, kot ste jih imeli sami. Obe sedanji športni organizaciji na Jesenicah si bosta tudi vnaprej prizadevali, da vaši športni uspehi ne bodo pozabljeni da boste v zgodovini športa v jesenjski občini zapisani kot svetel vzor mladim rodovom, ki se v Sarajevu borijo tudi za olimpijske kolajne.

Na koncu bi želel, da skupaj nazdravimo uspešni organizaciji olimpiade, za čim boljše uvrstitev naših tekmovalcev in tudi za zdravje vas, ki ste danes prisotni.

-baj

PRVENSTVO DELOVNE SKUPNOSTI E-TKR-NG V SANKANJU

V sredo, 25. januarja, je bilo prvenstvo delovne skupnosti za ekonomsko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje v sankanju. Organizacijo je prevzel sankaski klub, ki se mu za odlično organizacijo zahvaljujemo, prav tako tudi vodju tekmovalja Dragu Doklu.

Nastopilo je deset žensk in 20 moških. Udeležba je bila kar dobra, zato je tudi zaželeno, da se tudi prvenstva Železarnice, ki bo v nedeljo, 5. februarja, pri Savskih jamah, sodelavci udeležijo v čim večjem številu.

REZULTATI:
Ženske do 35 let: 1. Pika Mlačnik 1.37,76; 2. Bogdana Hribar 1.42,37; 3. Metka Kobljar 1.42,47; 4. Branka Rebolj 1.45,06;

Ženske nad 35 let: 1. Andreja Mahnič 1.39,07; 2. Jožica Šetinc 1.41,75; 3. Vika

NOVAK 1.47,12; 4. Olga Mlinar 1.49,06; 5. Dragica Pust 1.51,13; 6. Regina Kocjančič 2.11,44.

Moški do 35 let: 1. Roman Kolman 1.28,39; 2. Janez Babic 1.29,02; 3. Sašo Pernuš 1.33,09; 4. Alojz Mestek 1.41,93; 5. Marjan Bregant 1.42,25; 6. Anton Čop 1.45,72; 7. Božo Černe 1.47,69;

Moški od 35 do 45 let: 1. Zvone Kalan 1.27,83; 2. Peter Kikelj 1.28,79; 3. Milan Klinar 1.30,35; 4. Valentin Pretnar 1.32,10; 5. Stane Eržen 1.34,86; 6. Janez Pikon 1.39,25; 7. Anton Beton 1.47,70; Moški nad 45 let: 1. Martin Pazlar 1.35,25; 2. Viktor Štendler 1.35,58; 3. Jože Hafner 1.38,81; 4. Rudi Kocjančič 1.46,12; 5. Mirko Podgoršek 1.49,20; 6. Bogo Tušar 1.55,13.

-baj

OBČINSKO PRVENSTVO STAREJŠIH PIONIRJEV V KOŠARKI

V 3. in 4. kolu so bili na občinskem prvenstvu v košarki za starejše pionirje doseženi naslednji izidi:

3. kolo: ŠSD OŠ Žirovnica : ŠSD OŠ Prežihov Voranc 38:40; ŠSD OŠ Kranjska gora : ŠSD OŠ Tone Čufar 30:65; ŠSD OŠ Mojstrana prosto.

4. kolo: ŠSD OŠ Žirovnica : ŠSD OŠ Mojstrana 39:35; ŠSD OŠ Tone Čufar : ŠSD OŠ Prežihov Voranc 59:45; ŠSD OŠ Kranjska gora prosto

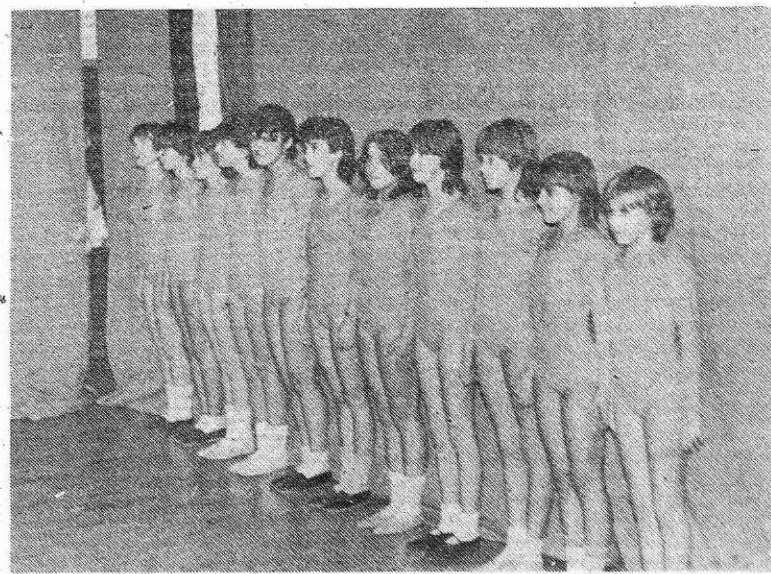
Lestvica izgleda takole:

1. Tone Čufar	4	4	0	252 : 145	8
2. Kranjska gora	3	2	1	123 : 146	4
3. Žirovnica	3	1	2	106 : 128	2
4. Prežihov Voranc	3	1	2	117 : 142	2
5. Mojstrana	3	0	3	125 : 168	

Pari 5. kola: Kranjska gora : Žirovnica, P. Voranc : Mojstrana, Tone Čufar prost. Občinska selekcija starejših pionirjev, sestavljena iz učencev osnovnih šol iz Mojstrane, Žirovnice ter P. Voranc in T. Čufar z Jesenic, je v gorenjskem medobčinskem tekmovalju zasedla dobro drugo mesto za zadnjih nekaj let nepremagljivim Kranjem in pred Škofjo Loko in Radovljico.

Za občinsko selekcijo Jesenic so igrali: Vozel, Justin (Žirovnica), Pernel, Adamček (Mojstrana), Panič, Bešić, Šterk, Čatač (Prežihov Voranc), Alisič, Balič, Čakar, Naumovski, Zahič (T. Čufar); trener Boštjan Luštek.

J.

Vrsta mladink splošne telesne vadbe TVD Partizan Jesenice na akademiji ob dnevu JLA (Foto B. Blenkuš)